Opleiding Sociaal Werk

Afstudeerrichting: Maatschappelijk Werk

Academiejaar 2023-2024 George Rebecca

Is het vrijetijdsaanbod in Asse afgestemd op kwetsbare gezinnen?
Een kritische benadering van de huidige situatie en aanbevelingen voor hulpverleners, vrijetijdsorganisatoren, Huis van het Kind Asse en de (lokale) overheid.

Huis van het Kind / De Katrol Asse, Gasthuisstraat 2, 1730 Asse

Stagebegeleiding: Mevr. De Mot Rozelien en Mevr. Verbeyst Lotte

Eindwerkbegeleiding: Mevr. Van Ransbeeck Elfie

Opleiding Sociaal Werk

Afstudeerrichting: Maatschappelijk Werk

Academiejaar 2023-2024 George Rebecca

Is het vrijetijdsaanbod in Asse afgestemd op kwetsbare gezinnen?
Een kritische benadering van de huidige situatie en aanbevelingen voor hulpverleners, vrijetijdsorganisatoren, Huis van het Kind Asse en de (lokale) overheid.

Huis van het Kind / De Katrol Asse, Gasthuisstraat 2, 1730 Asse

Stagebegeleiding: Mevr. De Mot Rozelien en Mevr. Verbeyst Lotte

Eindwerkbegeleiding: Mevr. Van Ransbeeck Elfie

Voor mijn papa

Omdat je een ongelooflijk sterk voorbeeld voor me was van wat het betekent om een doorzetter te zijn.

Omdat Glenis, Jeane en Edward me vertelden dat je vol fierheid over me sprak en over hoe goed het ging met mijn studies.

Omdat ik weet dat je niet zou hebben gewild dat ik zou opgeven.

Opdat ik anderen zou mogen helpen,

daar waar ik er niet voor jou heb kunnen zijn.

Dat ik jouw liefde voor de armen in me mag meedragen,

en dat de glimlach die anderen zo kenmerkend in je zagen,

ook in mij mag blijven doorstralen.

M'n tranen vloeien,

samen met deze woorden,

Maar doorheen de waas probeer ik vooruit te blikken naar wat komen zal.

Kom, laat ik dit nu maar gauw afwerken.

Er staat me immers nog een heel leven op te wachten.

Kijk papa, ik zet nog een stapje.

Elke dag ééntje.

Tijd zal de pijn wel verzachten.

Ik mis je

Voorwoord

Een voorwoord. Het moment waarop ik iedereen kan en mag bedanken die ertoe heeft bijgedragen om tot dit punt te komen: het indienen van mijn eindwerk voor de opleiding sociaal werk.

Vandaag is het aan mij, en het doet me even stilstaan en terugblikken op het proces.

Het zijn intens woelige jaren geweest. Na 6 jaar terug naar België verhuizen tijdens Brexit; een nieuwe job zoeken nadat ik zelf een klein bedrijfje had; de al bijna vergeten coronapandemie zo goed mogelijk doorkomen. Om nog maar te zwijgen over de impact ervan en alle andere mogelijke onrustzaaiers van de afgelopen periode. En aan het begin van die toen nog onbekende rit dacht ik: het is tijd om te doen wat ik in 2009 al wilde doen! Dus ik trok mijn moedige schoentjes aan en ging ervoor. Diploma Sociaal Werk (en Postgraduaat Leraar Nederlands als Tweede Taal), *here I come*!

Het studietraject was soms heel eenzaam, maar ik ben dankbaar dat ik er nooit volledig alleen voor stond.

Een oprechte dank u aan mijn lieve mama. Je geloof in mij, zelfs als je er niet altijd de woorden voor vindt, is goud waard.

Bedankt aan mijn zus, voor de vele, lange telefoongesprekken over of ik wel sociaal werk zou studeren, om te luisteren terwijl ik mijn leerstof 'afratelde' om zeker te zijn of ik het écht wel begreep, of terwijl ik mijn vele denkpistes voor een paper uitlegde.

Bedankt aan mijn papa, om me in gedachten en op jouw manier dat duwtje in de rug te geven.

Aan vrienden, familie en kennissen, ver en dichtbij, van vroeger en nu. Jullie hebben me mee gevormd tot wie ik vandaag ben. Bedankt voor jullie begrip, steun en aanmoedigingen, soms zelfs uit heel onverwachte hoek.

Aan alle leraren, leerkrachten en docenten, jeugdwerkers, vrijetijdsverenigingen en werkgevers; om in mij te geloven en bij te dragen aan mijn persoonlijke en professionele zelfontwikkeling.

Bedankt aan Lotte Verbeyst van Huis van het Kind Asse en Rozelien De Mot van De Katrol, voor de kans en het vertrouwen. Aan de gezinnen die mij in hun kwetsbaarheid toelieten, de verenigingen en diensten die met mij in gesprek wilden gaan.

Bedankt aan Erasmushogeschool Brussel en Odisee co-hogeschool Brussel die deze opleiding gezamenlijk mogelijk maken en aan de medestudenten waarmee ik dit uitdagend pad mocht bewandelen.

En tot slot, maar zeker niet allerminst, aan Elfie Van Ransbeeck. Bedankt om sinds de start van dit stage- en eindwerktraject steeds in mij te geloven, me aan te moedigen en mee te zoeken naar een manier om de opleiding succesvol af te ronden desondanks enkele moeilijke persoonlijke tegenslagen die op mijn pad kwamen.

Mag dit werk voor mezelf steeds als herinnering dienen dat me een 'imposter' voelen onnodig is. Dat ik een waardevolle stem heb die ik gerust mag laten horen, en dat ik mijn buikgevoel mag volgen.

Warme groeten

Rebecca

Inhoudspagina

Voorwoord 5

Inleiding 8

1 Situering stage-instelling 11

1.1 Huis van het Kind Asse en de projecten 'De Katrol' en 'VISIT' 11

1.1.1 Situering in het diensten- en hulpverleningslandschap 11

1.1.2 De Katrol: missie, visie én strategie 15

1.1.3 Verschil ten opzichte van gelijkaardige projecten 17

1.2 Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker in De Katrol 17

1.2.1 Beroepsprofiel ankerfiguur De Katrol 18

1.2.2 Beroepsprofiel studie- en gezinsondersteuner 18

1.2.3 Basiscompetenties: kennis, attitude en vaardigheden 20

2 Het cliëntsysteem 21

2.1 Bevolking in armoede of sociale uitsluiting volgens de EU-SILC-enquête 21

2.2 (Kinder-)armoede vanuit het grondrechtenperspectief 23

2.3 Kansarmoede-Index van Kind en Gezin 24

2.4 Indicatoren voor verhoogd armoederisico en de onderwijskansarmoede-indicator 25

2.5 Naast cijfermatige indicatoren ook een bredere interpretatie van kwetsbaarheid 26

2.6 Concrete doelgroep van De Katrol: wie wil men bereiken en wat zijn hun kenmerken? 26

2.7 Hoe De Katrol in Asse deze doelgroep probeert te bereiken 27

2.8 Methodieken, werkmethoden en -principes ter ondersteuning van de cliënten 29

2.9 Wetgeving 30

3 Situering stageopdracht en onderzoeksvraag 32

3.1 De zoektocht naar een zinvolle stageopdracht 32

3.2 Onderzoeksvraag, deelvragen en doelstelling 33

3.3 Scope van het onderzoek 34

3.4 Methode 34

3.4.1 Theoretisch kader 34

3.4.2 Praktisch onderzoek 35

4 Vrije tijd afstemmen op kwetsbare gezinnen: een theoretisch kader 38

4.1 Het begrip 'vrije tijd' en het belang ervan 38

4.1.1 Wat is vrije tijd 38
4.1.2 Belang van vrije tijd 38
4.2 Vrijetijdsbeleving bij kwetsbare gezinnen 39
4.2.1 Gevolgen van (kans)armoede op vrijetijdskansen 39
4.2.2 Drempels die kwetsbare gezinnen ervaren in het vrijetijdsaanbod 40
4.3 Het georganiseerd vrijetijdsaanbod in Asse 47
4.4 Bestaande initiatieven om vrije tijd af te stemmen op kwetsbare gezinnen 50
4.4.1 Europese Kindgarantie en het nationaal actieplan van België 51
4.4.2 Initiatieven en onderzoek op dienstenniveau 53
4.4.3 Vlaanderen: 54
4.4.4 Andere organisaties, lokale overheden… 54
4.4.5 Inzichten uit bestaand onderzoek door Huis van het Kind Asse 54
4.5 Resultaten van bevragingen bij gezinnen, gezinsondersteuners en vrijetijdsorganisaties 58
4.5.1 Bevraging bij kwetsbare gezinnen de doelgroep 58
4.5.2 Bevraging bij katrolstudenten en medewerkers van Huis van het Kind 71
4.5.3 Bevraging bij vrijetijdsorganisaties en andere lokale diensten 79
4.6 Bespreking van de resultaten 86
5 Aanbevelingen 87
6 Algemene conclusie 90
7 Literatuurlijst 91
8 Bijlagen 94
8.1 Cijfers kinderarmoede 94
8.2 Inschrijvingssysteem Jeugdbeweging Bazart 94
8.3 Interviewvragen voor bevraging bij de doelgroep 95
8.4 Interviewvragen voor bevraging bij organisaties 97
8.5 Interviewvragen focusgroepsgesprek met katrolstudenten + katrolverantwoordelijke 99
8.6 Logboek van losse bedenkingen 99
8.6.1 Ruwe conclusies en aanbevelingen 99

Inleiding

Tussen september 2022 en juni 2024 liep ik als student Sociaal Werk in de afstudeerrichting Maatschappelijk Werk een tweede- en derdejaarsstage bij Huis van het Kind in Asse. Het grootste deel van mijn tijd bracht ik door bij de projectwerking 'De Katrol' en een klein deel bij de projectwerking 'VISIT'. De Katrol is en preventieve werking die zich ervoor inzet om jonge kinderen uit kansarme gezinnen kansrijker te maken via studie- en gezinsondersteuning aan huis. De tweede werking, VISIT, is een initiatief dat ondersteuning biedt aan aanstaande en nieuwe moeders in kwetsbare situaties.

Oorspronkelijk had ik hier een stagetraject van 6 maanden voor ogen, gevolgd door een bachelorproef ter afronding van mijn studies. Toen ik thuiskwam na mijn tweede stagedag kreeg ik echter het hartverscheurende nieuws te horen dat m'n vader, die in het buitenland woonde, was overleden. M'n wereld stond stil en ik zette even mijn studies op pauze. Na lang wikken en wegen besloot ik uiteindelijk om het wat kalmer aan te doen en mijn laatste opleidingsjaar te spreiden over twee academiejaren: eerst Stage 1 en nog wat vakken, daarna Stage 2 en mijn eindwerk.

Van eind januari tot eind april 2023 deed ik Stage 1. Hierbij ging het om een tweedejaarsstage van twee maanden ofwel 40 dagen. Om tegemoet te komen aan een haalbare balans tussen mijn studies en mijn persoonlijke omstandigheden, koos ik voor een deeltijds traject van drie maanden waarbij ik gemiddeld 3 dagen per week stage liep: 2 dagen bij De Katrol en 1 dag bij VISIT.

In september 2023 begon ik vervolgens aan Stage 2: een derdejaarsstage van 80 dagen die ik uitsluitend bij De Katrol liep. Ik deed dit echter in combinatie met mijn job in de privésector, waar ik enerzijds ondersteuning bied op de financiële, administratieve en IT-afdeling, en anderzijds een 'rol in ontwikkeling' opnam in een nog groeiende HR-afdeling. Voldoende voer voor een uitdagend jaar dus. Ik koos voor een verhouding van 60% stage en 60% werk zodat er langs beide kanten voldoende marge was voor flexibiliteit en onverwachte omstandigheden. Ondanks die flexibiliteit telt een week maar 5 werkdagen en was ik in de praktijk beperkt tot een gemiddelde beschikbaarheid van maximaal 2,5 dagen per week voor elke partij. Het einde van mijn stage werd daarom voorzien rond midden juni 2024. Al wat ik nu nog nodig had was een thema voor mijn eindwerk…

Nu, tijdens mijn huisbezoeken bij gezinnen van VISIT en De Katrol, merkte ik doorheen mijn eerste stage dat deze gezinnen niet of minder gebruikmaken van het georganiseerde vrijetijdsaanbod. Zo hoorde ik bijvoorbeeld dat de gezinnen het aanbod niet kennen, dat ze het inschrijvingsgeld niet kunnen betalen, dat ze het moeilijk hebben om de activiteiten te bereiken, dat er wachtlijsten zijn voor bepaalde activiteiten, enzovoort. Deze observaties kwamen niet enkel naar boven tijdens mijn eigen reflecties over huisbezoeken, maar ze kwamen ook ter sprake in overlegmomenten met medewerkers en -stagiairs van Huis van het Kind.

Ik herinner me tijdens mijn eerste stage nog de gedachte: "Hebben we hier dan écht zo weinig afstemming op deze doelgroep?" Ik verschoot ervan. Bovendien ben ik zelf sinds mijn 8 jaar opgegroeid in Asse, en ik had het gevoel dat er in mijn kinder- en jeugdjaren meer activiteiten en aanspreekpunten waren rond vrije tijd. Toen ik later als jonge twintiger zo'n 6 jaar in Engeland woonde, draaide ik ook als vrijwilliger mee in allerlei outreachende communityprojecten en jeugdwerkingen.

Kortom, het thema had wel iets in mij losgemaakt. Het leek me dan ook interessant om dit onder de loep te nemen en na te gaan wat de huidige situatie was in Asse. Zo zat ik met verschillende vragen,

zoals: Zijn er voldoende activiteiten? Zijn ze voldoende bekend? Zijn de activiteiten voldoende afgestemd op de doelgroep? Enzovoort.

Tijdens een gesprek met Lotte Verbeyst, coördinator van Huis van het Kind Asse, werd al gauw duidelijk dat dit een terechte bedenking was. “Het is zeer relevant en de timing zit goed, het thema komt veel naar voor en er is veel vraag naar.” Met die feedback kreeg ik een “OK” om hier verder op in te zetten als thema voor mijn stageopdracht en eindwerk (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 7 november 2023).

Vanuit deze insteek werkte ik de volgende onderzoeksvraag uit die ik opsplitste in 5 deelvragen.

In welke mate is het bestaand vrijetijdsaanbod afgestemd op kwetsbare gezinnen in Asse?

- *Hoe ervaren kwetsbare gezinnen het huidige aanbod?*
- *Welke wensen en behoeften hebben kwetsbare gezinnen op het gebied van vrije tijd?*
- *Tot in hoeverre komt het bestaand, lokaal, georganiseerd aanbod overeen met de wensen en behoeften van deze Assesse kwetsbare gezinnen?*
- *In welke mate zijn de bestaande initiatieven om drempelverlagend te werken effectief drempelverlagend?*
- *Welke bijkomende stappen kunnen worden gezet om het aanbod af te stemmen op kwetsbare gezinnen?*

Wegens de beperkte tijd en ruimte om een antwoord te formuleren op deze onderzoeksvraag, werden er bewuste keuzes gemaakt om dit thema af te bakenen. Zo ligt de nadruk nl. op het bestaand, georganiseerd aanbod in Asse, waarbij ik me toeleg op kwetsbare gezinnen die via De Katrol worden aangemeld.

Deze bijdrage is dus een eindresultaat van beide stageperiodes en mijn stageopdracht.

Concreet bestaat dit werk uit 8 hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk geef ik uitleg over de dienst Huis van het Kind en hoe De Katrol en VISIT zich binnen deze dienst situeren. Wie of wat zijn ze, wat is hun visie, wat zijn hun doelstellingen, en binnen welk beleidskader situeren ze zich om dit alles te verwezenlijken? Hierbij ga ik ook iets dieper in op de werking van De Katrol omdat deze in bepaalde aspecten toch sterk verschilt van soortgelijke, reguliere diensten en initiatieven.

In het tweede hoofdstuk bespreek ik het cliëntensysteem: wie is de doelgroep, hoe wordt ze bereikt en welke (werk-)methodieken en -principes worden er gebruikt om ze te helpen?

Daarna situeer ik in hoofdstuk drie de stageopdracht en mijn onderzoeksvraag in het kader van mijn eindwerk.

Eens dit duidelijk is, kan dieper worden ingegaan op het onderzoeksthema ‘vrije tijd’. Wat wordt er precies bedoeld met vrije tijd en waarom is het zo belangrijk, zeker voor kwetsbare gezinnen? Welke mogelijke drempels ervaart deze doelgroep algemeen gesproken om deel te nemen aan vrije tijd en wat zijn hiervan de mogelijke gevolgen? Deze zaken bespreek ik in hoofdstuk vier.

Vervolgens maak ik ruimte voor de uitvoering van stageopdracht. In een eerste luik leg ik me toe op wat er al bestaat en geef ik een beschrijving van huidige, bestaande initiatieven die onder andere bedoeld zijn om kwetsbare gezinnen kansrijker te maken. Hierbij screen ik zowel (enkele) initiatieven op beleids- en dienstenniveau, als op organisatorisch- en individueel begeleidingsniveau.

In een tweede luik ga ik via een bevraging op zoek naar nieuwe input, en dit in de vorm van ervaringsgerichte inzichten van kwetsbare gezinnen enerzijds en van lokale diensten en organisaties anderzijds. Welke wensen en behoeften hebben Assesse kwetsbare gezinnen op het gebied van vrije tijd en tot in hoeverre stemt dit overeen met het huidige aanbod in Asse? Wat vinden ze positief? Welke moeilijkheden ervaren ze? Daartegenover leg ik mijn oor ook te luister bij 'de organiserende kant' van het Assesse vrijetijdsaanbod: welke initiatieven nemen lokale diensten en organisaties om het aanbod af te stemmen op kwetsbare gezinnen? Wat loopt goed vs. op welke uitdagingen botsen ze?

In hoofdstuk 5 geef ik een reeks aanbevelingen mee die voortvloeien uit de analyse van de bekomen informatie. Op het einde rond ik af met een algemene conclusie. De laatste hoofdstukken bevatten de literatuurlijst en de bijlagen.

1 Situering stage-instelling

1.1 Huis van het Kind Asse en de projecten 'De Katrol' en 'VISIT'

Aangezien ik het grootste deel van mijn stage bij De Katrol heb doorgebracht, schenk ik in deze bijdrage de meeste aandacht aan deze werking. Voor VISIT leg ik voornamelijk de basiswerking uit, alsook enkele belangrijke raakpunten of verschillen met De Katrol. Toch vind ik het van belang om deze tweede werking ook te benoemen, omdat het de aanzet geeft om het werkingskader van Huis van het Kind Asse uit te leggen.

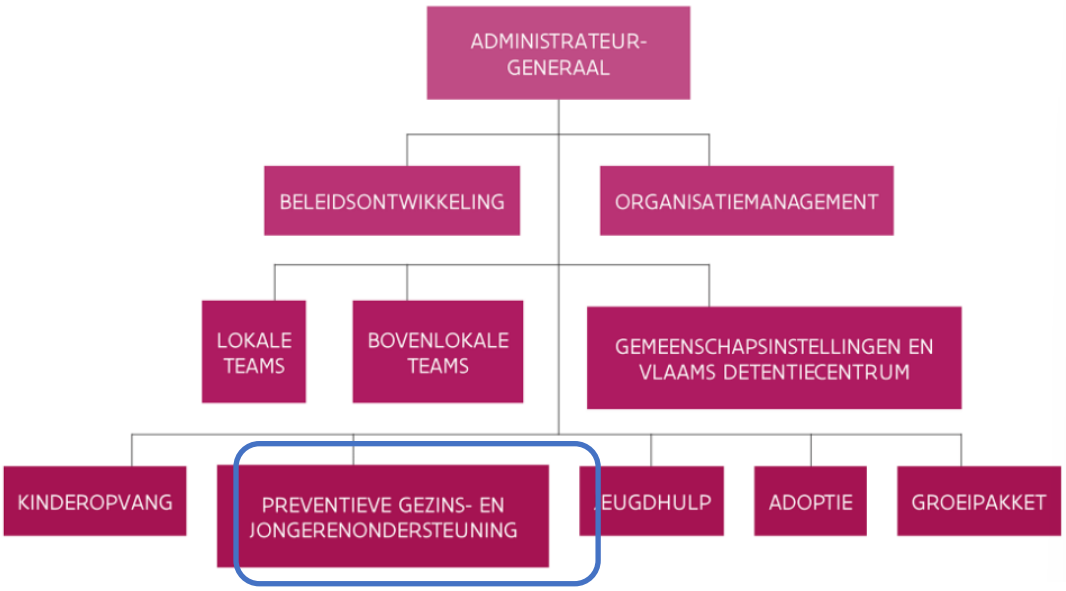
1.1.1 Situering in het diensten- en hulpverleningslandschap

De Katrol en VISIT zijn twee verschillende projecten die in de regio Asse onder de organisatie vallen van Huis van het Kind Asse. Dit is echter niet voor alle Huizen van het Kind het geval. De Huizen hebben namelijk veel vrijheid in de manier waarop ze zich organiseren. Ze kunnen immers vrij bekijken wat de noden zijn op lokaal vlak en hun werking daarop afstemmen. Het kan dus voorvallen dat Huizen uit verschillende regio's een andere focus hebben (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 6 april 2023).

In wat volgt geef ik eerst een korte toelichting over de Huizen van het Kind in het algemeen. Vervolgens leg ik uit waar De Katrol en VISIT zich situeren binnen de dienst Huis van het Kind Asse. In het daarna volgende gedeelte ga ik dieper in op de eigenlijke werking van De Katrol en VISIT.

1.1.1.1 Huizen van het Kind – algemeen kader

In Vlaanderen (én in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) zijn er heel wat Huizen van het Kind. Deze vallen onder **het agentschap Opgroeien**, dat zich onder het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) van de Vlaamse overheid situeert. Binnen het agentschap Opgroeien bevinden De Huizen van het Kind zich onder de koepel '**Preventieve Gezins- en jongerenondersteuning**' ("Organisatie", z.d., z.p.).

(figuur 1: Organogram Opgroeien)

De Huizen van het Kind worden dan ook **gesubsidieerd door het Agentschap Opgroeien**. Hiervoor dient men wel eerst aan een aantal **erkenningsvoorwaarden** te voldoen. ("Erkenningsvoorwaarden Huis van het Kind", 2022, pp. 1-4).

De Huizen van het Kind kaderen dus binnen **het decreet 'Preventieve Gezinsondersteuning' van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) van de Vlaamse Overheid**. Het opzet van de Huizen van het Kind is om 'tot lokale samenwerkingsverbanden te komen, waarin lokale actoren zorgen voor een gezamenlijke ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen binnen de gemeente'. Het decreet dateert van 2013 en de eerste Huizen werden opgericht in 2015 ("Situering", z.d., z.p.). Intussen is er in bijna alle Vlaamse gemeenten (294 van de 300) een Huis van het Kind, en er is een overkoepelend Huis in Brussel ("Overal Huizen van het Kind", z.d., z.p).

Concreet gesteld is het de bedoeling dat de Huizen van het Kind een **laagdrempelig aanspreekpunt vormen voor de basisvoorzieningen van (aanstaande) ouders, gezinnen, kinderen en jongeren** op vlak van opvoeden en opgroeien. Dit kan ofwel via het **eigen aanbod** van een Huis van het Kind, ofwel via **samenwerkingen** met partners. ("Voor professionals", z.d., z.p.).

Belangrijk hierbij is dat men de **verschillende levensdomeinen op vlak van opvoeden en opgroeien wil verbinden**: gezondheid, sociale cohesie, onderwijs, ouderschap en opvoedingsondersteuning, kinderopvang, jeugdhulp, mentaal welbevinden, cultuur/sport/jeugd, socio-economische determinanten en praktische ondersteuning ("Levensdomeinen verbinden", z.d., z.p.).

Om deze levensdomeinen te verbinden baseert men zich op **4 specifieke werkingsprincipes**: **geïntegreerd samenwerken, participatie, lokale noden en proportioneel universalisme** ("Elk kind, elk gezin gepast ondersteunen – Werkingsprincipes", z.d., z.p).

Voor meer achtergrondinformatie over de Huizen van het Kind verwijs ik graag door naar de websites van Opgroeien en Huizen van het Kind voor professionals.[1]

1.1.1.2 Huis van het Kind – Asse

Huis van het Kind Asse valt organisatorisch gezien onder het lokale Departement Maatschappelijk Welzijn en legt zich erop toe om een 'laagdrempelig en geïntegreerd aanbod van preventieve ondersteuning te bieden'. De doelgroepen zijn (toekomstige) ouders, opvoedingsverantwoordelijken, kinderen en jongeren ("Functieprofiel", z.d., p. 1).

Zoals in de voorgaande paragrafen uitgelegd bieden de Huizen van het Kind enerzijds een **eigen aanbod**. Een deel daarvan vind je terug in de meeste Huizen van het Kind in Vlaanderen, zoals bijvoorbeeld een permanentie, maar bepaalde diensten zijn ook het resultaat van specifieke, lokale initiatieven, gebaseerd op lokale noden. Zo zijn er bij Huis van het Kind Asse bijvoorbeeld de projecten De Katrol en VISIT[2]. Hier volgen nog enkele andere diensten en initiatieven die in Asse aanwezig zijn:

- VONK (gezinsondersteuning voor kwetsbare gezinnen)
- Kinderruilwinkel Ditjes en Datjes (ruilwinkel a.d.h.v. jetons in plaats van fysiek geld)
- Speel-o-theek (uitleenbibliotheek voor speelgoed)
- Babytheek (uitleenbibliotheek voor babyspullen)

[1] https://www.huizenvanhetkind.be/voor-professionals, https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/organisatie

[2] Zie verder voor een korte uitleg over hoe De Katrol en VISIT een antwoord bieden op de lokale noden in Asse.

- Infogids: Zwanger en opgroeien in Asse
- Buurtwerkingen: familiefestival Waalborria, familiewandeling Pietendorp, …

Samenwerkingsverbanden

Behalve het eigen aanbod werken de Huizen van het Kind ook samen met andere actoren. Zo is er op *regionaal niveau* bijvoorbeeld het EXPOO, het Expertisecentrum Opvoeden en Opgroeien van agentschap Opgroeien, waar alle kennis en inzichten maar ook methodieken en andere informatie uit de verschillende Huizen wordt samengebracht om samen sterker aan de slag te kunnen gaan. Daarnaast wordt ook sterk samengewerkt met de diensten die instaan voor de uitbetaling van het Groeipakket. Dit komt vooral tot uiting via de loketfunctie van Huis van het Kind ("Voor professionals", z.d., z.p.).

Ook op het *lokale niveau* zijn samenwerkingen met andere actoren van cruciaal belang. Ze liggen zelfs aan de basis van de dienst omdat een Huis van het Kind een 'samenwerkingsverband is die lokaal vorm krijgt vanuit de lokale overheden, vrije beroepen, middenveldorganisaties, vrijwilligers en burgers' ("Voor professionals", z.d., z.p.).

Een observatie van de dienst in Asse toont hoe dit bijvoorbeeld tot uiting komt in de bewuste ligging van de dienst, waar het Huis van het Kind zich in hetzelfde gebouw bevindt als het Sociaal Huis. Je vindt er onder andere het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), de Dienst Integratie en Kind en Gezin, wat een nauwere samenwerking stimuleert. Je kan nl. makkelijker bij een andere dienst aankloppen voor advies, maar ook voor de cliënt is de stap naar een partnerorganisatie vaak makkelijker gezet als deze zich letterlijk in hetzelfde gebouw bevindt. Behalve deze diensten is er ook een wisselwerking met vb. het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB), Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), Jongerenaanbod van het CAW (JAC, voorheen Jongeren Advies Centrum), het plaatselijk school- en vrijetijdsaanbod enzovoort.

Dit alles kadert trouwens ook heel sterk binnen het eerder aangehaalde werkingsprincipe **geïntegreerd samenwerken**, om zo het versnipperde dienst- en hulpverleningslandschap tegen te gaan ("Geïntegreerd samenwerken", z.d., z.p.).

Behalve geïntegreerd samenwerken, gaf de coördinator van Huis van het Kind Asse aan dat het principe van **proportioneel universalisme** ook een belangrijke is in de werking in Asse. **De werking is er namelijk voor iedereen, maar daarnaast is er specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen**. *"Zo is er bijvoorbeeld de ruilwinkel. Veel mensen denken dat dit enkel voor kwetsbare mensen is, maar eigenlijk kan iedereen daar iets kopen. Zo zijn er ook initiatieven zoals Waalborria en het Pietendorp die voor iedereen toegankelijk zijn, maar wij zorgen dan dat we onze (kwetsbare) gezinnen hier actief naar gaan toeleiden, we gaan korting geven, duidelijk communiceren etc. En het gaat dan om kwetsbaar in de super brede vorm. Er is ook een 'babytheek' waar iedereen terechtkan (een soort uitleenbibliotheek voor babyspullen), maar kwetsbare groepen krijgen korting. In Asse is de UITPAS ook een heel goed voorbeeld (een pas waarbij kwetsbare gezinnen 80% korting genieten bij verschillende deelnemende organisaties zoals speelpleinwerkingen, de kunstenacademie, het cultureel centrum, verschillende sport- en jeugdverenigingen enzovoort)."* Huis van het Kind Asse heeft met andere woorden heel veel initiatieven die extra aandacht schenken aan kwetsbare doelgroepen. *"Dit is gewoon zo geëvolueerd, ook omdat hier een heel sterke problematiek groeide rond kansarmoede en*

omdat er dan ook subsidies werden vrijgemaakt om die problematiek aan te pakken" (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 6 april 2023).

1.1.1.3 Situering De Katrol

De Katrol is in het geval van Asse ontstaan vanuit een projectoproep voor nieuwe projecten. De Vlaamse Regering is momenteel namelijk aan het inzetten op een **lokaal geïntegreerd gezinsbeleid** waarbij er geïnvesteerd wordt in een geïntegreerde aanpak tussen 'integratie en inburgering, opvang en onderwijs, werk en opleiding en armoedebestrijding'. Hiervoor maakt Wouter Beke, Vlaams minister van Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 3 jaar lang (tussen 2021-2024) 1 miljoen euro per jaar vrij om 24 vernieuwende projecten te subsidiëren ("Huis van het Kind", z.d., z.p.).

De Katrol Asse is één van zo'n projecten. Op basis van kinderarmoedecijfers werden er namelijk eerst een aantal Huizen geselecteerd. Die Huizen mochten dan aangeven welk nieuw project ze wilden opstarten op basis van de lokale noden. Deze lokale noden werden vastgesteld op basis van een omgevingsanalyse. Op basis hiervan kon men een voorstel doen van hoe Huis van het Kind Asse aan deze lokale noden wilde tegemoetkomen. Men koos in Asse voor het project De Katrol, dat oorspronkelijk in 2004 is ontstaan in Oostende en intussen al werd uitgerold in meerdere regio's in West- en Oost-Vlaanderen, en nu ook in Vlaams-Brabant (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 6 april 2023). De subsidies voor De Katrol komen m.a.w. dus van de Vlaamse Regering en komen via het Agentschap Opgroeien naar Huis van het Kind Asse en vloeien zo door naar De Katrol Asse. Intussen heeft de gemeente Asse beslist om de Katrolverantwoordelijke, na het einde van de subsidieperiode in 2024, rechtstreeks aan te werven.

1.1.1.4 Situering VISIT

VISIT valt in Asse onder een totaal andere regelgeving, nl. onder het **Geïntegreerd Breed Onthaal** (GBO) (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 6 april 2023). Het GBO kadert binnen het **Decreet Lokaal Sociaal Beleid** en is een samenwerkingsverband tussen 'eerstelijns welzijnsdiensten die een wettelijke onthaalopdracht hebben' ("Samenwerkingsverband Geïntegreerd Breed Onthaal", 2019, p. 5).

Concreet gaat het om drie kernactoren: het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) en de Diensten Maatschappelijk Werk van de Mutualiteiten (DMW). Daarnaast wordt ook samengewerkt met basis- of faciliterende actoren, en met het achterliggende aanbod[3]. In Asse bestaat het GBO uit:

- Het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- De OCMW's van de eerstelijnszone AMALO (Asse-Merchtem-Affligem-Liedekerke-Opwijk)
- De Diensten Maatschappelijk Werk van de Mutualiteiten
- De Huizen van het Kind
- Opgroeien (Kind & Gezin)

Het doel van het GBO is om **toegankelijke sociale hulp- en dienstverlening verwezenlijken** en **onderbescherming tegen te gaan**. Daarbij is het GBO er voor iedereen, maar heeft het **extra aandacht voor kwetsbare burgers** ("Informatiebrochure Geïntegreerd Breed Onthaal", 2016, pp. 1-3).

[3] Voor meer informatie over het GBO kan je een infobrochure lezen van het Departement WVG via deze link: https://www.departementwvg.be/sites/default/files/media/documenten/Infobrochure_geintegreerd_breed_onthaal_2016.pdf

VISIT zelf situeert zich op de eerstelijnszone van de regio Asse-Mollem-Affligem-Liedekerke-Opwijk, of in het kort: AMALO. Binnen deze eerstelijnszone heeft men bewust beslist om mensen die recht hebben op het statuut 'Verhoogde Tegemoetkoming' (VT) op te zoeken en ervoor te zorgen dat ze de afgeleide rechten hiervan uitputten/opnemen. Ook is het de bedoeling om 'het netwerk en de sociale kaart te versterken en duidelijker in beeld te brengen' ("Persbericht: Huis van het Kind start met VISIT", 2021, p.1).

VISIT richt zich specifiek op **kwetsbare gezinnen met pasgeboren kinderen** om hen te helpen hun rechten te benutten. Zo wil men **actief de strijd aangaan tegen kinderarmoede**. Een medewerker van Huis van het Kind gaat op bezoek bij een gezin en voert een **mini-rechtenonderzoek** om na te gaan of ze gebruikmaken van alle rechten en kansen, zij het op lokaal of bovenlokaal niveau. Waar nodig krijgen de gezinnen ondersteuning en worden ze doorverwezen naar andere relevante organisaties. VISIT is geheel vrijblijvend en gebeurt steeds met toestemming van het gezin ("Persbericht: Huis van het Kind start met VISIT", 2021, p.1)

1.1.2 De Katrol: missie, visie én strategie

In dit gedeelte schets ik de missie en visie van De Katrol. Aansluitend kies ik er ook voor om wat dieper in te gaan op de strategie of methodieken die De Katrol binnen hun werking vooropstelt om hun missie en visie te realiseren. De reden van deze toevoeging? Bij het ontstaan van De Katrol in Oostende koos men bewust voor een andere aanpak dan de 'klassieke hulpverlening' of de 'klassieke studiebegeleiding'. Dit heeft o.a. ook te maken met hun positionering op het snijvlak tussen onderwijs en welzijn. Omdat De Katrol in de kern echter redelijk wat verschilt van andere gelijkaardige projecten en diensten, voeg ik bewust ook een flinke portie achtergrondinformatie toe wat betreft de werking van het project. Doorheen deze bijdrage zal stapsgewijs duidelijk worden wat deze aanpak juist anders maakt.

1.1.2.1 Ontstaan, missie en visie

De Katrol is een project waarbij **studenten uit opleidingen sociaal werk, pedagogiek, psychologie, lerarenopleiding etc. ingezet worden om studie- en gezinsondersteuning te bieden aan kansarme gezinnen**. Het project is oorspronkelijk ontstaan in Oostende op vraag van kwetsbare ouders. Ze gaven aan dat ze een betere toekomst wilden voor hun kinderen en dat het daarbij zou helpen als hun kinderen een diploma halen. Bovendien vonden de ouders dat er nog te vaak *over* hen werd gepraat, en waren ze vragende partij om meer *met* hen te praten ("Wie zijn wij", z.d., z.p.).

De Katrol wil **kinderen uit kwetsbare gezinnen in kansarmoede op weg helpen naar een kansrijke(re) toekomst**. Dit doen ze via studie- en gezinsondersteuning aan huis. Hierbij wordt armoede niet als één afgebakend probleem beschouwd, maar als een combinatie van **verschillende problemen op verschillende levensdomeinen**, waardoor de kloof met de 'welvarende' samenleving groot wordt en op eigen houtje moeilijk gedicht kan worden. De Katrol wil deze kloof proberen te dichten (Markey, 2009, pp. 20-21).

De oprichters van De Katrol merkten doorheen hun eigen werkervaringen op dat er vaak **verkeerde verwachtingen** bestaan tussen **ouders/gezinnen in kansarmoede** enerzijds en **onderwijsinstellingen** anderzijds. Onderwijzend personeel zou bijvoorbeeld nog te vaak onbekend zijn met

armoedeproblematieken. De Katrol wil deze misvattingen proberen ophelderen (Markey, 2009, pp. 20-21).

De oprichters ondervonden ook hoe cruciaal het is om **ouders te betrekken in het studiegebeuren** van kinderen. Dit maakt dat ouders een belangrijke rol spelen tijdens het Katroltraject. Men wil de ouders mee aan boord krijgen van het schoolsysteem en hen uitleggen waarom ondersteuning bij huiswerk etc. zo belangrijk is om de kloof met kansarmoede te dichten (Markey, 2009, p. 22).

Op basis van deze en andere inzichten werd er langzaamaan toegewerkt naar een **visie** die bestaat uit een aantal kenmerkende aspecten:

- Ouders moeten bij het project betrokken worden en hierin een stem krijgen.
- Er wordt bij de gezinnen aan huis gegaan.
- Het gaat om een preventieve aanpak.
- De aanwezigheid van een ervaren welzijnswerker is essentieel.
- Het watervalsysteem in de schoolloopbaan vermijden door op jonge leeftijd aanwezig te zijn.
- Studenten uit welzijns- en lerarenopleidingen bieden ondersteuning aan arme kinderen in hun studies (Markey, 2009, p. 28).

De bovengenoemde **preventieve insteek** van het Katrol-project mag hierbij worden benadrukt, omdat dit een **bewuste keuze is om elke mogelijke vorm van begeleiding te vermijden**. Men bekijkt preventie daarbij vanuit 5 dimensies:

- Radicaliteit: de interventie gebeurt zo vroeg mogelijk.
- Offensiviteit: de handelingsmogelijkheden/kansen van de gezinnen vergroten.
- Integraliteit: niet enkel kijken naar het individu maar ook naar de context/nabije personen.
- Participatie: de doelgroep moet betrokken worden.
- Democratisch karakter: iedereen die deel uitmaakt van de doelgroep moet beroep kunnen doen op de voordelen van de preventieve initiatieven (Markey, 2009, pp. 36-37).

Dit preventieve karakter van De Katrol koppel ik ook graag terug naar de organisatiestructuur van het agentschap Opgroeien waar de Huizen van het Kind zich situeren onder de koepel ‘Preventieve Gezins- en Jongerenondersteuning’ (zie eerder) en de bewuste keuze van Huis van het Kind Asse om het Katrol-project op te starten in de strijd tegen kansarmoede (m.a.w. ter preventie van (kinder-)kansarmoede).

1.1.2.2 Doelstellingen De Katrol

De Katrol heeft drie hoofddoelstellingen (Markey, 2009, pp. 40-43).

1. Kansarme kinderen kansrijker maken.
2. Zelfredzaamheid van de ouders versterken en een onderwijscultuur in het gezin installeren. Hierbij is empowerment van groot belang, waarbij vooral gewerkt wordt rond beslissingsvrijheid, toegang tot informatie en hulpbronnen, kritisch denken, het belang van de groep, uit de comfortzone komen en voortdurend blijven veranderen/groeien. Het gaat daarbij om empowerment op individueel, organisatie- en gemeenschapsniveau.
3. Studenten uit leraren- en sociaalpedagogische opleidingen de kans bieden om de doelgroep te leren kennen.

1.1.2.3 Stappenplan De Katrol

Om bovenstaande doelstellingen te verwezenlijken in de praktijk, heeft De Katrol een stappenplan uitgewerkt:

> Stap 1: ankerfiguur contacteert laagdrempelig het gezin en legt uit wat De Katrol is/biedt
>
> Stap 2: ouders maken zelf keuze of ze willen deelnemen
>
> Stap 3: indien ja, en van zodra een student beschikbaar is, kan de studieondersteuning van start gaan
>
> Stap 4: ankerfiguur schetst de situatie van het gezin voor de studenten die aan De Katrol deelnemen + geeft uitleg over De Katrol, de doelstellingen en methodieken
>
> Stap 5: ethische code ondertekenen, dan kennismaking tussen student en het gezin (met ankerfiguur) en afspraken overlopen
>
> Stap 6: tijdens terugkommomenten worden de huisbezoeken besproken met de ankerfiguur (Markey, 2009, p. 48).

Verderop geef ik meer uitleg over de beroepstaken als stagiair-sociaal werker bij De Katrol. Het is daarbij handig om dit stappenplan in het achterhoofd te houden.

1.1.3 Verschil ten opzichte van gelijkaardige projecten

Het feit dat De Katrol zich toelegt op studie- en gezinsondersteuning kan mogelijks de indruk geven dat het een zoveelste initiatief is dat zich bezighoudt met huiswerkbegeleiding. Toch verschilt de werking van De Katrol op een aantal belangrijke punten. De Katrol biedt namelijk opvoedingsondersteuning, ziet de ouders als opdrachtgevers, zorgt voor een integrale werking, baseert zich bewust op een aantal onderliggende methodieken en staat steeds open voor nieuwe ontwikkelingen. De Katrol is 'present in de gezinscontext, biedt ondersteuning bij ernstige gezinsproblemen die het gezin dreigen te ontwrichten, installeert een onderwijscultuur in het gezin en heeft een multidisciplinair karakter' (Markey, 2009, pp. 72-73, 112).

1.2 Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker in De Katrol

Omdat de werking van De Katrol gebaseerd is op het inzetten van stagiairs, is het belangrijk een onderscheid te maken tussen de taken die mijn stagebegeleider verricht en de taken die wij uitvoeren als stagiairs. Mijn stagebegeleider is het ankerfiguur en begeleidt ons bij onze studie- en gezinsondersteuning. Haar taak zit voornamelijk in het coördineren en ondersteunen van onze individuele huisbezoeken die wij zonder haar uitvoeren. Ikzelf functioneerde dan als teamlid binnen het Katrolproject, waarbij ik als toekomstige maatschappelijk werker voornamelijk op huisbezoeken ging bij mijn gezinnen.

In wat volgt schets ik daarom eerst een overzicht van de beroepstaken van het **ankerfiguur**. In deze context beschouw ik haar als verantwoordelijke van het Katrolproject, en dus ook als verantwoordelijke van mezelf en mijn medestagiairs. Vervolgens ga ik verder in op de beroepstaken die ikzelf heb uitgevoerd en dewelke ik in deze context ga benoemen als beroepstaken van een maatschappelijk werker in de functie van een **outreachende studie- en gezinsondersteuner**.

1.2.1 Beroepsprofiel ankerfiguur De Katrol

Voor de beroepstaken van mijn stagebegeleider baseer ik mij zowel op het officiële functieprofiel dat ik van haar heb ontvangen ("Functieprofiel medewerker Katrolproject Huis van het Kind", z.d.), evenals op mijn observatie tijdens mijn stage.

Het functieprofiel kan ingedeeld worden in een aantal kerntaken die elk een reeks concrete deeltaken bevatten. Hieronder vermeld ik ze beknopt:

1. Planning, organisatie, aansturing en opvolging van de werking van De Katrol.
2. Begeleiding van gezinnen: aangemelde gezinnen contacteren, intakegesprek afnemen, situatie inschatten en samen met het gezin bepalen of een traject bij De Katrol opgestart kan worden. Vervolgens de gezinnen 'begeleiden, opvolgen en ondersteunen op een klantvriendelijke en vertrouwelijke wijze met als doel het garanderen van een kwalitatief en pedagogisch aanbod' (p. 2).
3. Coachen van de studenten, zowel in hun traject met de gezinnen als in hun eigen leerproces (p. 3).
4. Sociaal onderzoek/rechtenverkenner uitvoeren (p. 3)
5. Signaalfunctie
6. Interdisciplinair overleg voeren en aanmoedigen (met de studenten alsook met partners uit andere sectoren (vb. zorg, welzijn, onderwijs, cultuur, sport, integratie).
7. Huis van het Kind
8. Interne communicatie
9. Externe communicatie
10. Wetgeving en regelgeving
11. Registratie
12. Dienst 24 en psychosociale hulpverlening

("Functieprofiel medewerker Katrolproject Huis van het Kind", z.d. pp. 1-2)

1.2.2 Beroepsprofiel studie- en gezinsondersteuner

Ook in de rol van studie- en gezinsondersteuner komen er verschillende beroepstaken aan bod. Om dit zo overzichtelijk mogelijk weer te geven, maak ik een onderscheid tussen een aantal **kerntaken** die ik tijdens mijn stage zelf heb uitgevoerd. Vervolgens geef ik, indien van toepassing, per kerntaak weer welke **deeltaken** hierbij aan te pas komen. Tot slot benoem ik de belangrijkste **beroepscompetenties** die naar mijn ervaring binnen deze rol en voor de uitgevoerde taken van belang zijn. Om herhaling te vermijden groepeer ik ze samen in de laatste paragraaf.

Kerntaak: op huisbezoeken gaan (1 tot 3 keer per gezin per week). Elk gezinsondersteuningstraject kent in principe een **intakegesprek,** een **voorbereiding, uitvoering en evaluatie/opvolging**. Dit hoeft niet altijd even uitgebreid te zijn, maar het is wel belangrijk steeds bewust te zijn van het doel van het huisbezoek.

Deeltaak 1: gezinsondersteuning en huisbezoeken voorbereiden en opstarten

- Intakegesprek (door ankerfiguur, soms al met student) + briefing aan de (student) maatschappelijk werker.
- **Voorbereiden van de kennismaking**/eerste ontmoeting met het gezin.

Deeltaak 2: gezinsondersteuning en huisbezoeken uitvoeren: het eigenlijke huisbezoek

- Op **eerste huisbezoek** gaan met het ankerfiguur.
- Vervolgens 1-3 keer per week **zelfstandig op huisbezoek** gaan ter ondersteuning van het kind en/of de ouders en/of andere aanwezige gezinsleden.
- **Hulpvragen verhelderen**.
- **Vertrouwensrelatie** opbouwen en onderhouden.
- **Outreachend werken**: we gaan bij de mensen thuis, dit vergt een bewuste houding als sociaal werker.
- **Basisvertrouwen in de hulpverlening versterken** en tegelijk, op maat van het gezin, de **zelfredzaamheid vergroten** van de ouders/gezinsleden.
- **Mini-rechtenonderzoek voeren en de (lokale) sociale kaart uitleggen**: samen met de cliënten nagaan of ze al hun sociale rechten opnemen en hen indien nodig naar de juiste diensten toeleiden om dit te optimaliseren en realiseren. Informatie geven over de beschikbare diensten en hulpverleningsorganisaties in de buurt of verdere omgeving.
- **Transparante communicatie aangaan en onderhouden met en tussen partnerorganisaties en het gezin.**
- **Netwerk van/rond cliënt bevragen, in kaart brengen, helpen uitbouwen** en linken helpen leggen zodat er breder netwerk is wanneer de begeleiding afgerond wordt.
- **Bruggenbouwer.**
- **Praktische ondersteuning** bij administratie, opvoedingsvragen, …
- **Huisbezoeken tussentijds evalueren** en regelmatig terugkoppelen naar het ankerfiguur.

Deeltaak 3: gezinsondersteuning afronden/overdragen

- Je weet al van bij het eerste contact dat je maar tijdelijk aanwezig zal zijn in het gezin: hoe ga ik hiermee om met zicht op vooruitgang én met zicht op 'dat laatste bezoek'?
- Katrol-administratie per gezin: stand van zaken rond het gezin, checklist, sociale netwerkfoto, terugvalpreventie, registratieformulier.
- Afsluitgesprek met het gezin, al dan niet met overdracht en briefing naar volgende student.

Kerntaak: ontmoetingsnamiddagen (1 keer per maand) of andere sporadische ontmoetingsactiviteiten organiseren.

Deeltaken:

- Een ontmoetingsmoment **voorbereiden** (thema, praktische organisatie, …)
- De activiteit **bekendmaken**.
- De activiteit uitvoeren.

- Outreachend werken tijdens de ontmoetingsnamiddagen of andere activiteiten van De Katrol, en dit t.o.v. de ouders, de kinderen, en tussen beiden onderling.

Kerntaak: professioneel netwerk uitbreiden en contacten met partners aangaan/onderhouden.

Deeltaken:

- Zorg- en welzijnsdiensten contacten om informatie en advies in te winnen rond hulpvragen. Vb. logopedisten, interculturele bemiddelaars, schuldbemiddelaars, mutualiteiten, CAW, een juridische dienst, de gezinsbond, advocaten, gerechtsdeurwaarders, Kind & Gezin, …
- Ook binnen de lokale diensten: de verschillende afdelingen van de Sociale Dienst van het OCMW, Dienst Integratie, Jeugddienst, Dienst Onderwijs, Sport, Cultuur, …
- Contacten leggen met scholen (juffen, zorgcoördinatoren) en CLB rond het schoolaspect van het kind.
- Deelnemen aan netwerkevents, overlegmomenten met scholen of collega's uit de regio AMALO, studiedagen rond (kans)armoede of andere maatschappelijke kwesties, infosessies die worden georganiseerd voor ouders rond opvoedingsthema's…

Kerntaak: administratie

Deeltaken: de eigen administratie van gezinsondersteuning en lopende projecten opvolgen, vergaderingen bijwonen, verslagen schrijven, de werking van De Katrol verder uitbouwen enzovoort.

1.2.3 Basiscompetenties: kennis, attitude en vaardigheden

Kennis hebben over: de Katrolwerking en het standaardtraject van een ondersteuning (verwachtingen kaderen etc.), de sociale kaart, het eigen referentiekader en dat van het gezin; doorheen het traject kennis bijhouden m.b.t. de stand van zaken van het gezin (De Katrol werkt in principe niet met dossiers en registreert slechts beperkte gegevens).

Attitude: open en onbevooroordeeld, empatisch, nieuwsghierig, flexibel, positief en respectvol; zin voor initiatief, leergierig, herstelgericht, doorzettingsvermogen (zeker bij outreachend en het soms nodige aanklampend werken), empowerende en aanmoedigende houding.

Vaardigheden: vragen stellen, 'need to know' versus 'nice to know' kunnen onderscheiden, beroepsgeheim respecteren, actief luisteren, sociale- en (transparante) communicatievaardigheden, goed kunnen observeren, attente en alert zijn, time- en organisatiemanagement, informatie onthouden, taalgebruik aanpassen aan de doelgroep (meertaligheid helpt), besluitvaardig zijn, kritische zelfreflectie over het eigen handelen (inclusief persoonlijke drempels of handelsverlegenheid) evenals reflecteren over het grotere geheel en de hulpvraag en het groeiproces van de cliënt, gepaste informatie opzoeken; empowerment bij het gezin installeren, afstand-nabijheidsprincipes hanteren, duidelijke afspraken maken m.b.t. afronden/overdragen van een ondersteuningstraject.

2 Het cliëntsysteem

Zoals eerder aangegeven is De Katrol Asse een van de lokale initiatieven in de strijd tegen kinderarmoede, omdat uit kinderarmoedecijfers bij kinderen duidelijk werd dat Asse hier helaas niet goed op scoorde (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 6 april 2023). Het zijn dus deze gezinnen waar er sprake is van (kinder-/kans-) armoede die de doelgroep vormen van De Katrol.

Maar wat verstaan we nu precies onder armoede en wat is het verschil met kinderarmoede of kansarmoede bij kinderen? Waarin verschilt dit met kwetsbare gezinnen? Er zijn verschillende definities, indicatoren en interpretaties te vinden, mede omdat armoede een breed maatschappelijk thema is dat niet enkel bekeken wordt vanuit het standpunt van welzijn, maar ook vanuit andere expertisevelden zoals onderwijs, tewerkstelling, huisvesting, gezondheid, sport en vrije tijd (zie hoofdstuk 4) enzovoort.

Om toch zo dicht mogelijk aan te leunen bij de interpretatie van Huis van het Kind Asse, baseer ik me net zoals hen op de definitie van kansarmoede en de Kansarmoede-Index (KA-Index) van Kind en Gezin (Opgroeien), de indicatoren voor verhoogd armoederisico en de onderwijskansarmoede-indicator. Starten doe ik echter met de Europese definitiebenadering van armoede of sociale uitsluiting, gevolgd door een algemene beschrijving van kinderarmoede zoals gedefinieerd vanuit een grondrechtenperspectief (Formesyn, Henion, Bachtregaele, Reynaert, Roets, & Roose (2018 p. 18).

2.1 Bevolking in armoede of sociale uitsluiting volgens de EU-SILC-enquête[4]

Er zijn heel wat statistieken te vinden rond armoede. De afgelopen jaren werden echter enkele wijzigingen doorgevoerd in de manier waarop armoede wordt gedefinieerd en gemeten volgens het Europees beleid. De Europa 2020-armoede-indicator werd nu vervangen door de Europa 2030-armoede-indicator, waarin een **sociale dimensie werd toegevoegd** en de werkende leeftijd werd opgetrokken naar 64 jaar. Door deze recente wijzigingen is voorzichtigheid geboden in de interpretatie van cijfers uit voorgaande jaren (“Enquête naar inkomsten en levensomstandigheden”, z.d., z.p.).

Volgens de laatste nieuwe cijfers van de “EU-SILC-enquête 2023 leefde 18,6% van de Belgische bevolking en 12,2% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in armoede of sociale uitsluiting” (“Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen risico op armoede of sociale uitsluiting”, 8 februari 2024, z.p.). Dat zijn respectievelijk zo’n 2,15 miljoen Belgen of 810 000 Vlamingen (“Inkomen en armoede: Bevolking in armoede of sociale uitsluiting”, 21 februari 2024, z.p.).

Risico op armoede of sociale uitsluiting

Zoals valt af te leiden uit onderstaande tabel, verkeert iemand in “risico op armoede of sociale uitsluiting (AROPE) wanneer het individu zich bevindt in één of meer van deze drie armoederisico’s: monetaire armoede, ernstige materiële en sociale deprivatie, leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit” (“SILC Definities”, z.d., z.p.).

[4] EU-SILC verwijst naar “European Union – Statistics on Income and Living Conditions”; de enquête naar inkomsten en levensomstandigheden van de Europese Unie.

AROPE (EU 2020) vóór herziening verwijst naar de situatie waarin personen geconfronteerd worden met minstens één van de 3 volgende armoederisico's:	AROPE (EU2030) na herziening verwijst naar de situatie waarin personen geconfronteerd worden met minstens één van de 3 volgende armoederisico's:
Risico op monetaire armoede (AROP)	Risico op monetaire armoede (AROP)
Ernstige materiële deprivatie (SMD) Iemand wordt verondersteld ernstig materieel gedepriveerd te zijn wanneer hij zich minstens 4 van de 9 vooraf gedefinieerde materiële deprivatie-items niet kan veroorloven.	Ernstige materiële en sociale deprivatie (SMSD) Iemand wordt verondersteld ernstig materieel en sociaal gedepriveerd (SMSD) te zijn wanneer hij zich minstens 7 van 13 vooraf gedefinieerde materiële en sociale deprivatie-items niet kan veroorloven.
Leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit (LWI EU 2020, vóór herziening) Leven in een huishouden waar de leden in beroepsactieve leeftijd minder dan 20% van hun totale potentieel werkten gedurende de voorgaande 12 maanden. Waarbij: Iemand in de werkende leeftijd een persoon is van 18-59 jaar, met uitsluiting van studenten in de leeftijdsgroep tussen 18 en 24 jaar.	Leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit (LWI, na herziening) Leven in een huishouden waar de leden in beroepsactieve leeftijd minder dan 20% van hun totale potentieel werkten gedurende de voorgaande 12 maanden. Waarbij: Iemand in de werkende leeftijd een persoon is van 18-64 jaar, met uitsluiting van studenten in de leeftijdsgroep tussen 18 en 24 jaar en van personen zichzelf als gepensioneerd beschouwen of die een pensioen ontvangen (behalve wie een overlevingspensioen ontvangt), alsook met uitsluiting van personen van 60-64 jaar die inactief zijn en in een huishouden wonen waar het hoofdinkomen uit pensioenen bestaat.

Figuur: Risico op armoede of sociale uitsluiting (AROPE) – voor en na herziening ("SILC definities", z.d., z.p.)

Monetaire armoede: iemand verkeert in monetaire armoede 'wanneer dit individu in een huishouden leeft met een inkomen onder de armoededrempel. Deze drempel ligt op 60% van het nationaal mediaan beschikbaar inkomen na sociale transfers (zoals vb. een uitkering van de sociale zekerheid)'. De armoededrempel hangt af van de gezinssituatie. In België lag de armoededrempel voor 2023 op €1450 per maand als alleenstaande en €3045 per maand als gezin (2 volwassenen en 2 kinderen) ("Inkomen en armoede: Bevolking in armoede of sociale uitsluiting", 21 februari 2024, z.p.).

(Ernstige) materiële en sociale deprivatie: hierbij gaat het om mensen die zich buiten hun wil om bepaalde wenselijke of noodzakelijke goederen, diensten of activiteiten niet kunnen veroorloven. Wie wegens 'gedwongen onvermogen' niet in staat is om 5 of meer van onderstaande items te betalen, leeft in materiële en sociale deprivatie (MSD). Wie ten minste 7 van deze items niet kan betalen, leeft in 'ernstige materiële en sociale deprivatie (SMSD). 6,1% van de Belgen leefde in 2023 in ernstige materiële en sociale deprivatie ("Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen risico op armoede of sociale uitsluiting", 8 februari 2024, z.p.).

Financiële (on)mogelijkheid per huishouden om:	Individuele financiële (on)mogelijkheid om:
1. "Rekeningen op tijd te betalen 2. Een **week vakantie per jaar buitenshuis** te nemen 3. Minstens om de twee dagen vlees, kip, vis of een vegetarisch alternatief te eten 4. Een **onverwachte uitgave** te doen 5. Zich een **eigen wagen** te veroorloven 6. Het huis voldoende te verwarmen 7. Beschadigde of versleten meubels te vervangen"	1. "Versleten kledij te vervangen door nieuwe kledij 2. Twee paar schoenen in goede staat te hebben 3. Thuis toegang tot **internet** te hebben **4. Minstens éénmaal per maand met vrienden of familie af te spreken om iets te eten of te drinken** 5. Regelmatig deel te nemen aan **vrijetijdsactiviteiten** 6. Wekelijks een bedrag uit te geven voor **persoonlijke behoeften**"

Tabel: 13 items van (ernstige) materiële en sociale deprivatie, overgenomen van StatBel ("SILC definities", z.d., z.p.)

*Nota: merk op dat zowat de helft van deze items te maken hebben met **vrije tijd**.*

Lage werkintensiteit (LWI): dit gaat om het aantal individuen per huishouden waar 'de leden in beroepsactieve leeftijd minder dan 20% van hun totale potentieel werkten gedurende de voorafgaande 12 maanden', met uitzondering van studenten (18-24j) en (inactieve 60-64-jarigen die uitsluitend in een huishouden leven met) gepensioneerden ("Lage werkintensiteit", z.d., z.p.). In 2023 kende 10,5% van de bevolking een lage werkintensiteit ("Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen risico op armoede of sociale uitsluiting", 8 februari 2024, z.p.).

Personen in armoede of sociale uitsluiting naar sociaaleconomische status (SES)

Studies tonen aan dat bepaalde groepen mensen slechter scoren in de armoedestatistieken. Deze mensen worden in groepen gedeeld op basis van hun **sociaaleconomische status**. Hieronder de cijfers voor België in 2023:

- **Huishoudtype**: over het algemeen is er meer armoede of sociale uitsluiting bij mensen die in eenoudergezinnen of eenpersoonshuishoudens leven (29% en 24%).
- **Arbeidsstatus**: het aantal mensen in armoede of sociale uitsluiting ligt het hoogst bij werklozen (53%) en niet-actieven (uitgezonderd wie op pensioen is) (30%).
- **Huurders** leven vaker in armoede dan wie een eigen woning heeft (33% vs. 7%).
- 25% van wie laaggeschoold is leeft in armoede, tegenover 6% hoogopgeleiden.
- Van wie in België is geboren leeft 10% in armoede, tegenover 37% van wie **buiten de EU is geboren**.
- Bij een vergelijking van de cijfers naar **geslacht** en **leeftijd** zijn er weinig verschillen ("Inkomen en armoede: Bevolking in armoede of sociale uitsluiting", 21 februari 2024, z.p.).

2.2 (Kinder-)armoede vanuit het grondrechtenperspectief

In het boek "Kansarm maar niet kansloos" wordt kinderarmoedebestrijding benaderd vanuit een grondrechtenperspectief. In artikel 23 van de Belgische grondwet staat dat '**ieder het recht heeft een menswaardig leven te leiden**' en worden de volgende **sociale grondrechten** opgesomd: het recht op **participatie aan de samenleving**, **maatschappelijke dienstverlening,** een leefbaar inkomen, een gezin, **cultuur en vrije tijd**, onderwijs en **vorming**, werk, een gezonde en betaalbare woning, energie en water en gezondheid en **welzijn** (Formesyn et al., 2018, p. 18, p. 157). De auteurs verwijzen naar deze sociale grondrechten en geven aan dat (kinder-)armoede een **multidimensionaal probleem** is. **Gezinnen die onvoldoende financiële en materiële middelen ter beschikking hebben, krijgen -omwille van dit gebrek- vaak te maken met uitsluiting of achterstelling op vlak van de andere sociale grondrechten** (Formesyn et al., 2018, p.18).

Hieruit kan worden geconcludeerd dat armoede breder is dan enkel financiële tekorten, maar dat het gaat om een samenhang van moeilijkheden op verschillende levensdomeinen. De Kansarmoede-Index van Kind en Gezin die hieronder wordt toegelicht, bekijkt armoede ook vanuit verschillende levensdomeinen.

2.3 Kansarmoede-Index van Kind en Gezin

Volgens Opgroeien leeft een gezin in een **situatie van kansarmoede** wanneer het gezin moeilijkheden ervaart bij **3 of meer van onderstaande 6 levensdomeinen**:

- **inkomen**: maandinkomen van het gezin
- **opleiding**: opleidingsniveau van de ouders
- **arbeidssituatie** van de ouders
- **huisvesting** van het gezin
- **stimulatieniveau**: ontwikkeling van de kinderen
- **gezondheid** van de gezinsleden ("Rapport armoede Asse", z.d., z.p.).

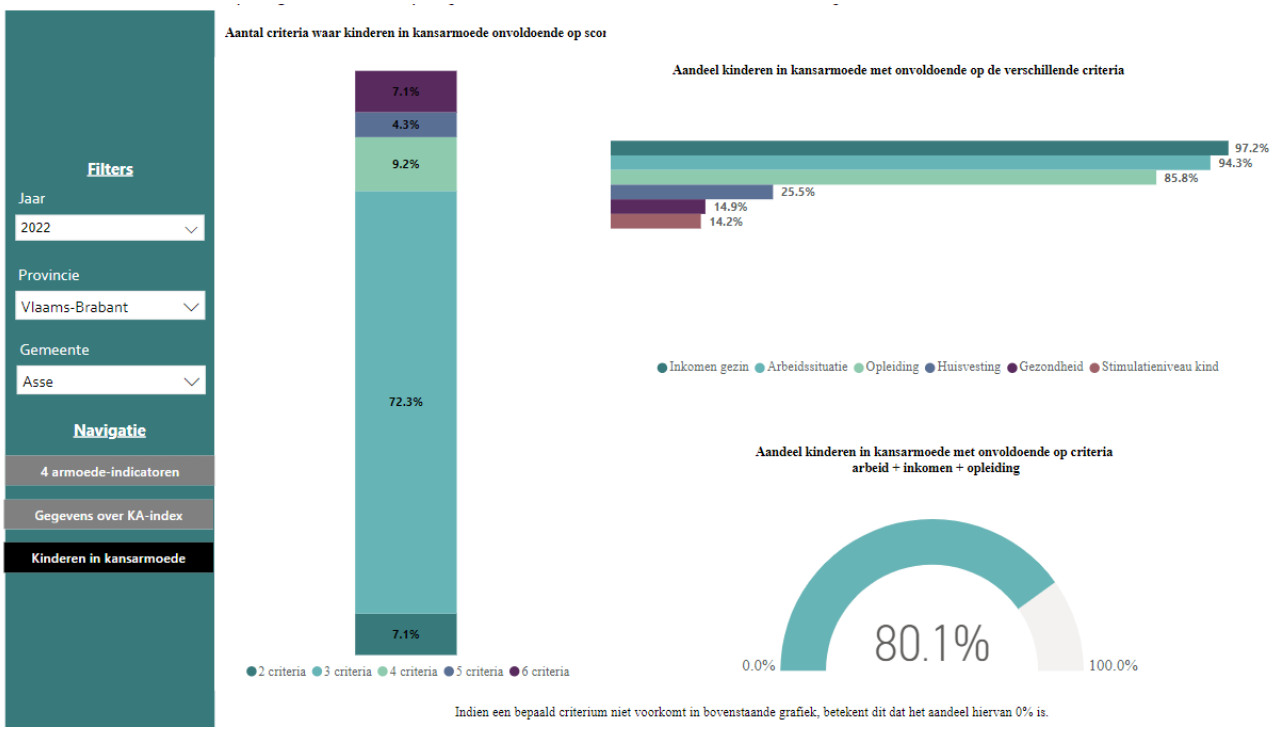
*"Kansarmoede is dus meer dan inkomensarmoede. Het is een **multi-dimensioneel concept** waarbij we de situatie beschouwen op meerdere levensdomeinen. We definiëren kansarmoede dan ook als een **duurzame toestand waarbij mensen beperkt worden in hun kansen om voldoende deel te nemen aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen** zoals onderwijs, arbeid en huisvesting.",* aldus Opgroeien ("Gezinsinkomen en (kans)armoede: Achtergrondinformatie en documentatie", z.d., z.p.).

Om dit in cijfers uit te drukken, hanteert Opgroeien (i.c. Kind en Gezin) een **kansarmoede-index**. Deze toont aan **welk percentage van de kinderen opgroeit in kansarmoede**. Een belangrijke nota hierbij is dat deze cijfers gebaseerd zijn op **onderzoek bij kinderen tussen 0 en 3 jaar**. Dit is omdat Kind en Gezin, die weliswaar zo'n 97% van de gezinnen in Vlaanderen bereikt, kinderen van 0 tot 3 jaar als doelgroep heeft (Wouters, 2021, z.p.).

Volgens de kansarmoede-index (KA-index), leefde in 2022 zo'n 12,6% van de kinderen in het Vlaams Gewest in kansarmoede. In **Asse** ging het om **11,3%.** Ter vergelijking met enkele randgemeenten: in Affligem ging het om 5,1%, in Dilbeek 6,7%, in Liedekerke 7,1%, in Opwijk 4,8%, in Ternat 6,1% en in Wemmel 9,8% ("Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat", z.d., z.p.).

Kansarmoede bij kinderen naar levensdomeinen

In 2022 was er in het Vlaams Gewest bij 47,1% van de kinderen in kansarmoede sprake van moeilijkheden bij 3 van de 6 levensdomeinen. Bij 19,3% van de kinderen in kansarmoede ging het om minstens 5 van die domeinen. In Vlaams-Brabant gaat dit respectievelijk om 53,7% en 14,4%. In Asse scoort het eerste cijfer nog hoger (72,3%), het tweede lager (11,4%). In totaal ervaart **in Asse 92,9% van de kinderen in kansarmoede moeilijkheden bij ten minste 3 van de 6 levensdomeinen** (wat enigszins geen verrassing is als er 'pas' sprake is van kansarmoede als er minstens 3 levensdomeinen laag scoren). De 3 domeinen die in Asse het slechtst scoren zijn in dalende volgorde: **gezinsinkomen** (97,2%), **opleidingsniveau** (94,3%) en **arbeidssituatie** (85,8%). Daarna volgen huisvesting (25,5%), gezondheid (14,9%) en stimulatieniveau kind (14,2%) ("Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat", z.d., z.p.).

Figuur: kinderen in kansarmoede naar levensdomeinen – Asse ("Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat", z.d., z.p.).

Voor meer statistieken en de wijze waarop deze cijfers berekend worden verwijs ik graag door naar de webpagina "Gezinsinkomen en (kans)armoede – Cijfers op maat" van Opgroeien ("Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat", z.d., z.p.).

2.4 Indicatoren voor verhoogd armoederisico en de onderwijskansarmoede-indicator

Naast de KA-index zijn er bepaalde indicatoren op basis waarvan gekeken kan worden of er sprake is van een **verhoogd armoederisico**. Deze zijn: gezinstype, herkomst, financiën, wonen, sociale woningen, gezondheid en werk. De cijfers die hierover beschikbaar zijn, geven aan dat er in Asse veel gezinnen zijn met een verhoogd armoederisico en zich dus in een kwetsbare situatie bevinden. Asse scoort hierbij gemiddeld slechter dan het Vlaams Gewest en Vlaams-Brabant ("Ondernemingsplan Huis van het Kind Asse", z.d., pp. 3-7).

Als derde kijkt Huis van het Kind Asse ook naar de OKI-index, de **onderwijskansarmoede-indicator**. Deze indicator kijkt naar vier criteria die betrekking hebben op leerlingen, nl.: '**thuistaal niet-Nederlands**, laag opleidingsniveau van de moeder, het krijgen van een schooltoelage en het wonen in een buurt met hoge mate van schoolse vertraging'. Ook in dit geval liggen de cijfers voor Asse hoger dan in het Vlaams Gewest. Er zijn steeds meer kinderen waarbij minstens één van eerdergenoemde 4 criteria van toepassing zijn, wat erop wijst dat steeds meer gezinnen volgens deze interpretatie kwetsbaar(der) zijn. Voor dit rapport is het belangrijk mee te geven dat in 2020 zo'n 24% van de inwoners uit Asse een herkomst hadden buiten de EU en buiten de rijke OESO-landen (Australië, Canada, Chili, Fiji, Ijsland, Japan, Korea, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, USA & Zwitserland) ("Ondernemingsplan Huis van het Kind Asse", z.d., pp. 5-10). Het armoederisico ligt voor deze groep een stuk hoger: in Vlaanderen hebben 2 op de 3 kinderen die in kansarmoede leven een moeder van

niet-Belgische herkomst. Men kan stellen dat armoede m.a.w. steeds meer 'gekleurd' is ("Wat is kansarmoede?", z.d., z.p.).

De Katrol Asse gebruikt deze OKI-index om te bepalen hoeveel gezinnen er van elke school aangemeld kunnen worden. Op die manier probeert men de beschikbare capaciteit van De Katrol (o.a. mankracht, tijd en vaardigheden) zo objectief mogelijk te verdelen over de scholen naargelang de grootste noden. Dit wordt jaarlijks herbekeken op basis van de gezinssituatie van de kinderen uit alle kleuter- en basisscholen in Asse (De Mot, persoonlijke communicatie, 24 april 2024).

2.5 Naast cijfermatige indicatoren ook een bredere interpretatie van kwetsbaarheid

De praktijk leerde mij dat de termen 'kwetsbare' en 'kansarme' gezinnen wel eens gemakkelijk door elkaar worden gebruikt. In de dagelijkse werking is dit niet zozeer een probleem omdat de nadruk hoe dan ook ligt op het ondersteunen van het gezin in moeilijkheden. Of dat nu is omdat ze 'kwetsbaar' of 'kansarm' zijn heeft in principe geen gigantische impact op de werkmethodiek tijdens de begeleiding, al blijft het uiteraard wel belangrijk de nodige achtergrondkennis te hebben over de doelgroep om correct, verantwoord en onderbouwd te kunnen handelen.

Toch wil ik hier een onderscheid maken, omdat De Katrol Asse zich niet uitsluitend toelegt op (kans)arme gezinnen zoals hierboven gedefinieerd, maar de doelgroep ook uitbreidt tot kwetsbare gezinnen in een bredere zin van het woord (De Mot, persoonlijke communicatie, 24 april 2024).

2.6 Concrete doelgroep van De Katrol: wie wil men bereiken en wat zijn hun kenmerken?

De Katrol werkt met kinderen uit gezinnen in kwetsbare/kansarme situaties. Concreet gaat het om kinderen uit de 3e kleuterklas en uit het 1e en 2e leerjaar en hun ouders. Dat is hun kerndoelgroep, maar als er andere/oudere kinderen of gezinsleden aanwezig zijn worden zij ook betrokken in de begeleiding (indien gewenst). De nadruk ligt op de eerste schooljaren, want als de kinderen de basisleerstof onder de knie hebben is er minder kans om op jonge leeftijd te blijven zitten waardoor de kans vergroot om later een diploma te halen (Markey, 2009, p. 40).

Kenmerkend aan de gezinnen is dat ze vaak sociaal geïsoleerd zijn en geen netwerk van (sterke) vertrouwensvolle personen hebben. Soms zoeken ze hulp bij 'peers' (vb. lotgenoten, mensen uit hun omgeving die ook in kansarmoede leven, mensen met gemeenschappelijke socio-economische kenmerken), maar die bron blijkt vaak ontoereikend omdat ze in gelijkaardige kwetsbare situaties verkeren of de juiste kennis en informatie ontbreken. De gezinnen hebben vaak ook (meervoudige) kwetsuren/breuken opgelopen in de familiale context die vaak niet te herstellen zijn (Markey, 2009, p. 54). Voorbeelden daarvan zijn: een gezinslid lijdt aan depressie of heeft een burn-out, er is iemand overleden, het gezin gaat door een vechtscheiding, het is een vluchtelingengezin al dan niet met verblijfspapieren, er is sprake van verslaving of andere vormen van misbruik (De Mot, persoonlijke communicatie, 24 april 2024). Behalve kansarmoede zijn andere kenmerken van de doelgroep vb. kinderen met studieachterstand, anderstalige/meertalige gezinnen, vluchtelingen of gezinnen in een integratietraject, het ontbreken van een onderwijscultuur bij gezinnen, enz. (Markey, 2009, p. 54).

2.7 Hoe De Katrol in Asse deze doelgroep probeert te bereiken

Voor een antwoord op bovenstaande vraag koppel ik in eerste instantie graag terug naar Huis van het Kind Asse. Het is ten slotte het Huis dat, op basis van een **omgevingsanalyse en de huidige kansarmoedecijfers in Asse**, ervoor gekozen heeft om De Katrol op te starten. De Katrol an sich is dus eigenlijk al een middel om de kansarme doelgroep te bereiken, net zoals enkele andere initiatieven van Huis van het Kind Asse (zie uitleg rond 'eigen aanbod', 'universeel proportionalisme' en het VISIT-project in hoofdstuk 1 van deze bijdrage).

Huis van het Kind en De Katrol werken daarnaast ook samen om een sterk netwerk op te bouwen met andere partners. Zo namen ze bijvoorbeeld op 6 maart 2023 deel aan de 'Bedankingsavond voor leerkrachten' (een initiatief van de dienst Onderwijs van de gemeente Asse), waar ze ook een beursstand hadden met meer uitleg over de diensten/werking die ze aanbieden. Daarnaast was er ook vb. de Dag van de Zorg op 17 maart 2024, evenals meerdere klankbordgroepen (momenten waarop alle partners van Huis van het Kind samenkomen voor overleg). Er is ook de werkgroep kinderarmoede op school, waarbij op de meeting van januari 2024 vb. het thema 'communicatie' centraal stond, en dit in partnerschap met Ligo (Centrum voor Basiseducatie). Er is de werkgroep Vrije Tijd, die in het najaar van 2023 nog een rondleiding had in de ruwbouw van de nieuwe vrijetijdssite in Zellik, gevolgd door een stand van zaken over de vrijetijdsinvulling ervan samen met medewerkers uit verschillende gemeentediensten (Jeugd, Cultuur, Welzijn, enz.). Zo'n netwerkevenementen zijn een ideale gelegenheid om partners te sensibiliseren rond kansarmoede en hen handvaten aan te reiken over hoe ze hier beter mee kunnen omgaan. Zo kon De Katrol in dit geval vb. een grote groep onderwijspersoneel en andere sociale organisaties uit Asse bereiken, contact met hen leggen en een bredere naamsbekendheid creëren, zeker omdat de werking nog niet zo lang actief is in de regio. Hoe meer scholen/partners op de hoogte zijn van de werking, hoe meer kansarme gezinnen/kinderen potentieel kunnen worden aangemeld en ondersteund.

De inspanningen lijken ook hun vruchten af te werpen. Sinds de opstart van De Katrol Asse in het najaar van 2021, werden er zo'n unieke 70 gezinnen aangemeld, waarvan verschillende gezinnen meerdere trajecten hebben gevolgd. Gemiddeld gaat het om zo'n 20 gezinnen per semester (De Mot, persoonlijke communicatie, 8 mei 2024). **Het project slaat dus wel aan en lijkt de doelgroep goed te bereiken**. De gezinnen die De Katrol Asse ondersteunt wonen verspreid over vrijwel alle deelgemeenten van Asse.

De gezinnen worden **aangemeld via scholen, CLB-diensten of andere onderwijsinstellingen**. Sommige gezinnen worden ook aangemeld via de **sociale dienst van het OCMW of andere welzijnspartners**. Zij kunnen hiervoor een **aanmeldingsformulier** invullen waarop gepolst wordt naar bepaalde criteria, zoals opgesomd in het volgende overzicht. Indien gewenst kan een gezin zich in bepaalde omstandigheden zelf aanmelden.

			kruis aan wat van toepassing is
Bindende voorwaarden	ja	nee	niet gekend
Feitelijk inwoner Asse of deelgemeente			
Kerndoelgroep 3de Kleuterklas - 2de leerjaar			
SES-kenmerken (minstens 1)			
Niet bindende selectiecriteria			
Sociaal Economische criteria	ja	nee	niet gekend
Twee of meer kinderen in de kerndoelgroep			
Eénoudergezin			
Migratieachtergrond			
Kind is lid van vereniging of sportclub			
Moeilijke leefomstandigheden			
Recht op verhoogde tegemoetkoming			
Schoolse criteria	ja	nee	Niet gekend
Onwettig afwezig in het afgelopen trimester			
Met attest vastgestelde leerstoornis			
Schoolse moeilijkheden			
Moeilijkheden met sociaal-emotionele ontwikkeling			
Niveau gesproken Nederlands opvoedingsverantwoordelijke:	Moedertaal - Goed - Matig - Slecht - Nihil		
Thuistalen			

Subjectief Eigen inschatting doorverwijzer.

Bijkomende info (indien gekend)

Gebruik maatschappelijke dienstverlening	ja	nee	niet gekend
Cliënt bij OCMW of CAW of vertrouwenscentrum (schrappen)			
(Thuis)begeleiding gezin			
Ondersteuning Geestelijke Gezondheidszorg (opvoedingsverantw./kind)			
Op wachtlijst voor bovenstaande hulpverlening (opvoedingsverantw./kind)			
Opmerkingen			

Figuur: Toeleidingscriteria op het doorwijsformulier voor een aanmelding bij De Katrol Asse ("Handleiding doorverwijsformulier De Katrol", z.d., z.p.), ("Doorverwijsformulier De Katrol", z.d., z.p.)

Een Katrol-traject is echter steeds vrijblijvend en wordt enkel opgestart in samenspraak met de betrokken ouders. De werking van De Katrol is bovendien gratis, wat voor de kansarme doelgroep een belangrijke drempel wegneemt om hulp te vragen of te accepteren en daarnaast ook bijdraagt aan het dichten van de kloof tussen kansarm en kansrijk.

Zoals al kort aangehaald bij het stappenplan, wordt bij De Katrol een match gezocht tussen een aangemeld gezin en een beschikbare student. Het gezin kan vervolgens beroep doen op 2 studie/huiswerk-ondersteuningsmomenten per week, met aanvullende beschikbaarheid van de studenten om vb. 1x per week ook af te spreken met de ouders om ondersteuning te bieden bij vb.

administratieve taken, of psychosociale ondersteuning door vb. samen eens te gaan wandelen en een babbeltje te slaan.

2.8 Methodieken, werkmethoden en -principes ter ondersteuning van de cliënten

Achterliggende methodieken en gedachtegang

Bij De Katrol wordt bewust niet met één specifieke methodiek of theorie gewerkt, maar men hanteert een '**eclectisch-integratieve visie**'. Dit wil zeggen dat ze een eigen combinatie maken van wat werkt binnen *dit* project. Bijgevolg zal hun methodiekencombinatie dus anders zijn dan bij andere organisaties en werkingen.

Om tot een eigen aanpak te komen, liet De Katrol zich dus door een aantal methodieken inspireren. Een eerste daarvan is de systeemtheorie waar men bijvoorbeeld aandacht schenkt aan het proces van **ontschuldigen**. Een tweede is de **contextuele theorie** van Nagy, waar vb. gekeken wordt naar rechtvaardigheid van relaties, het evenwicht tussen geven en ontvangen van gepaste zorg, loyaliteit, destructief recht enzovoort. Ook de **communicatietheorie** van Watzlawick, de **structurele hulpverlening** van Salvatore Minuchin en de **cognitieve invalshoek** van R. Feuerstein vormen een belangrijke fundament voor de werking van De Katrol (Markey, 2009, pp. 64-71).

Een belangrijke nota hierbij is echter dat de methodieken niet volledig worden overgenomen. Ze worden als het ware gefilterd, waardoor er **géén sprake is van structurele begeleiding.** Het gaat 'enkel' om **ondersteuning.** De Katrol heeft zoals eerder aangegeven immers een preventieve functie en biedt dus geen begeleidende hulpverlening. Door zo vroeg mogelijk in te grijpen wil men een achterstand voorkomen. Het ankerfiguur blijft na het afronden van de ondersteuning door de student wel telefonisch bereikbaar voor het gezin. Desnoods kan het ankerfiguur het gezin verder doorverwijzen. Als er echter opnieuw studiegerelateerde ondersteuning nodig is (bijvoorbeeld voor een jonger kind uit het gezin dat nu in de derde kleuterklas zit) kan De Katrol eventueel wel een nieuw traject opstarten. Het ankerfiguur blijft met andere woorden wel aanwezig, beschikbaar en 'present' (Markey, 2009, p. 71).

Opvallend bij De Katrol is dat er in principe géén intake, géén contract, géén handelingsplan, géén nazorg etc. plaatsvindt. In hun hoofdmethodiek ligt de nadruk op er zijn, aanwezig zijn, niet tegenover maar *naast* de cliënt staan, op de juiste momenten aanwezig zijn en bewust omgaan met op welke tijdstippen we betrokken zijn (vb. oudercontacten, afspraken bij gemeentehuis of OCMW, …). Deze aanpak vraagt echter discipline en flexibiliteit van de hulpverlener, want je kan als hulpverlener niet "altijd" aanwezig zijn, dus je moet ook keuzes leren maken. Daarnaast wil men ook niet vastlopen in de administratieve rompslomp van subsidies etc. (Markey, 2009, pp. 44-45).

Dit alles leidde tot een **focus op de presentietheorie** en daaruit voortvloeiend enkele eigen uitgangspunten[5]: *"De Katrol wil er zijn voor de ander. In het gezin zijn er verschillende domeinen, waar de nodige aandacht naartoe kan gaan. We hebben **weinig of geen formele voorwaarden**. We sluiten ons aan op **hun leefwereld** en we richten ons niet expliciet op problemen. We delen hun vreugde en verdriet. We gebruiken hun alledaagse taal en het is de bedoeling dat we informeel en hartelijk zijn. We stappen 'onbevooroordeeld' naar de gezinnen toe (**dossierkennis over de kinderen en de gezinnen***

[5] Zie ook het boek van Andries Baart: 'Een theorie van de presentie' – Lemma, Utrecht, 2001.

***is bijgevolg overbodig**). We hebben een open agenda. **Wat de gezinnen aanbrengen, daar gaan we mee aan de slag**. We zijn 'nederig' en 'dankbaar', omdat zij ons in hun leefwereld toelaten"* (Markey, 2009, pp. 46-47).

Daarnaast is ook de **empowermentsgedachte** van groot belang. Tenslotte is het de bedoeling dat de ondersteuning door Katrol overbodig wordt en dat de gezinnen voldoende **zelfredzaam** worden. Ook hierin werken we op maat en tempo van het gezin (De Mot, persoonlijke communicatie, 11 april 2023).

2.9 Wetgeving

Als student bij De Katrol is het belangrijk om zich bewust te zijn van enkele relevante wetgevingen. Concreet zijn van toepassing: het beroepsgeheim, geheimhouding en spreek-/meldingsplicht, de noodtoestand, schuldig verzuim en de wetgeving rond privacy. Er wordt ook vertrokken vanuit de Rechten van de Mens. In onze welvaartstaat is het echter moeilijk om gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Ook dit ligt mee aan de voedingsbodem van De Katrol (Markey, 2009, pp. 17, 56, 59, 165-166).

DEELBESLUIT

Huis van het Kind Asse valt onder het decreet Preventieve Gezinsondersteuning en is samen met andere Huizen in Vlaanderen in het leven geroepen om een laagdrempelig aanspreekpunt te vormen voor de basisvoorzieningen van (aanstaande) ouders, gezinnen, kinderen en jongeren. Het gaat hierbij om een combinatie van thema's rond opvoeden en opgroeien, waaronder o.a. **sociale cohesie**, onderwijs, mentaal welbevinden, **cultuur/sport/jeugd** en praktische ondersteuning. De 4 werkingsprincipes om dit te realiseren zijn **geïntegreerd samenwerken, participatie, lokale noden en proportioneel universalisme.** In de praktijk vertaalt dit zich enerzijds in een **eigen aanbod** en anderzijds in **samenwerkingen** met andere professionele partners.

In Huis van het Kind Asse zijn **De Katrol en VISIT** zijn twee voorbeelden van een eigen aanbod. De projectwerkingen kwamen tot stand nadat onderzoek aantoonde dat er in Asse een groot aantal gezinnen in armoede leeft, waarbij er ook sprake was van veel kinderarmoede. Ook volgens de onderwijskansarmoede-indicator scoort Asse laag. De Katrol en VISIT zetten daarom specifiek in op de **preventie van kinderarmoede** tussen 0 en 12 jaar.

Concreet gebeurt dit (o.a.) via huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen die omwille van een vermoeden van kansarmoede of een kwetsbare gezinssituatie (in de brede zin van het woord) werden aangemeld bij of doorverwezen naar VISIT, De Katrol, of Huis van het Kind Asse in het algemeen. Vanuit een **outreachende, laagdrempelige, empowerende houding** gaat een gezinsondersteuner na welke hulpvragen het gezin heeft en voert deze ook een **mini-rechtenonderzoek** om na te gaan op welke ondersteuning het gezin recht heeft. Hierbij gaat het om hulpvragen en ondersteuning de **verschillende levensdomeinen** die te maken hebben met de sociale grondrechten. Armoede is immers een multidimensionaal probleem dat op verschillende niveaus moet worden aangepakt. Het (helpen opnemen van het) recht op **vrije tijd**, sport en cultuur is één van die aspecten.

Een andere belangrijke functie van De Katrol en VISIT is om gezinnen correct door te verwijzen naar andere, meer gespecialiseerde diensten en hen 'de **sociale kaart**' van relevante organisaties en diensten uit te leggen.

Werken op maat van het gezin blijft echter een cruciale voorwaarde die een zekere fijngevoeligheid vereist. Te snel willen werken en een bepaald aanbod of systeem bij een gezin opdringen, resulteert mogelijks in een vertrouwensbreuk, wat de deur naar verdere hulpverlening kan blokkeren. Een stapsgewijze, empowerende aanpak daarentegen, waarbij de gezinsondersteuner naast het gezin staat en samen met hen aan de slag gaat, geeft kwetsbare gezinnen dat kleine duwtje in de rug of helpt hen hun vaardigheden te versterken zodat ze zelf hun eigen **succeservaringen** kunnen opbouwen en hun **zelfredzaamheid** verhogen.

In de definities van armoede is een tekort aan financiële middelen een grote bepalende factor die bovendien ook van invloed is op de kans op materiële deprivatie. Het feit dat de Europese armoede-indicatoren onlangs werden uitgebreid met een **sociale dimensie** toont echter aan dat sociale uitsluiting ook een zeer grote kwetsbaarheid vormt. **Bijna de helft van die sociale indicatoren verwijzen naar vrije tijd.**

In de volgende hoofdstukken ga ik dieper in op het thema vrije tijd en hoe dit ervaren wordt bij kwetsbare gezinnen. Als inleiding geef ik eerst wat meer uitleg over mijn stageopdracht, hoe deze tot stand kwam en welke onderzoeksvragen hieruit zijn voortgevloeid in het kader van dit rapport.

3 Situering stageopdracht en onderzoeksvraag

3.1 De zoektocht naar een zinvolle stageopdracht

Zoals aangehaald in mijn algemene inleiding merkte ik tijdens mijn stage op dat **kwetsbare gezinnen moeilijk tot bij het vrijetijdsaanbod lijken te komen** en wilde ik met deze **probleemstelling** graag aan de slag voor mijn eindwerk. Omdat dit thema breder rijkt dan enkel de gezinnen van De Katrol, werd afgesproken dat ik voor mijn eindwerk zou rapporteren aan de coördinator van Huis van het Kind Asse, Lotte Verbeyst. Ter voorbereiding van onze eerste brainstormsessie rond een concrete stageopdracht definieerde ik een aantal voorstellen:

- Een project opstarten om jaarlijks vb. een 4-tal laagdrempelige activiteiten/workshops te organiseren voor onze kwetsbare gezinnen van De Katrol en Huis van het Kind Asse, eventueel aangevuld met een draaiboek over hoe zo'n activiteiten het best worden afgestemd op de doelgroep (vb. aandacht voor drempels, inclusief vs. exclusief werken, welk soort activiteiten, etc.).
- Rondetafelgesprekken organiseren met verschillende partners die betrokken zijn bij het vrijetijdsaanbod voor kwetsbare gezinnen om samen aan drempels en oplossingen te werken.
- Een laagdrempelige, overzichtelijke en gebruiksvriendelijke activiteitenkalender uitwerken voor kansarme gezinnen (en dienstverleners) over het activiteitenaanbod. Vanuit mijn eerste Bacheloropleiding Communicatiemanagement leek mij dit zeker ook interessant vanuit communicatief perspectief, nl. qua naamsbekendheid, gekozen communicatiekanalen, informatieafstemming op de doelgroep, enz.
- Een bevraging bij gezinnen over een inclusief vrijetijdsaanbod en -beleid voor de nieuwe vrijetijdssite 't Gezel in Zellik (deelgemeente van Asse). De opening van deze site is voorzien in september 2024.

Terwijl we dit bespraken, kwamen we tot de conclusie dat Huis van het Kind Asse zich m.b.t. dit thema eigenlijk nog in een **verkennende fase** bevindt. Er worden vanuit kwetsbare gezinnen, hulpverleningsdiensten en vrijetijdsorganisaties weldegelijk signalen opgevangen dat het soms moeilijk loopt en dat men zoekende is naar de beste manier om ermee aan de slag te gaan. Er zijn echter meerdere betrokken partijen, expertisegebieden (welzijn, preventie, jeugd, sport, cultuur, …) en beleidskaders waarmee rekening moet worden gehouden. Hierdoor is het soms moeilijk een overzicht te bewaren en een juiste en efficiënte aanpak uit te werken die voor iedereen bevorderlijk is opdat ook kwetsbare gezinnen kunnen deelnemen aan het (georganiseerde) vrijetijdsaanbod. Er moet met andere woorden **nog veel verkend en geanalyseerd moet worden alvorens over te gaan tot een concrete uitwerking van oplossingen en projecten.** Welke noden hebben de gezinnen, wat zijn de huidige trends hierin in het sociaalwerklandschap en hoe kadert dit thema in het beleid?

Ik nam de daaropvolgende weken verschillende documenten en lokale onderzoeken door die Lotte mij had doorgegeven rondom het thema en koppelde nadien terug. We besloten dat het logischer was om **eerst rechtstreekse input te verzamelen van kwetsbare gezinnen over hun noden en wensen rond deze kwestie**. *"Hoe komt het dat ze moeilijk hun weg lijken te vinden naar het vrijetijdsaanbod en wat kunnen we eraan doen? Moeten we er zelfs iets aan doen? Willen de gezinnen überhaupt dat we hier*

iets aan doen?" (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 5 maart 2024). Pas als die noden in kaart zijn gebracht, kan Huis van het Kind beslissen wat de volgende stap is.

Concreet gesteld, lag de focus van mijn **stageopdracht** dus op het voeren van **een bevraging bij kwetsbare gezinnen over hoe zij het georganiseerd vrijetijdsaanbod beleven**. Een grote **kracht van deze bevraging** zit hierbij in het feit dat ik **vanuit mijn outreachende rol bij De Katrol** letterlijk bij de gezinnen in huis komen en **hen rechtstreeks in een vertrouwde, laagdrempelige omgeving kan bevragen en observeren**.

3.2 Onderzoeksvraag, deelvragen en doelstelling

In het kader van mijn eindwerk wilde ik ook even uitzoomen op de stageopdracht om als het ware vanuit een vogelperspectief een breder zicht te krijgen op de context van het probleem. Door een stap achteruit te zetten wilde ik nagaan welke andere spelers en factoren betrokken/verbonden zijn bij deze kwestie en welke mogelijke rol zij daarin spelen.

Om dit te realiseren, formuleerde ik de onderstaande hoofdonderzoeksvraag. Ook specifieerde ik 5 deelvragen, om op basis van deze deelantwoorden ook een antwoord te bieden op de hoofdvraag. Bij elke deelvraag noteerde ik de beoogde doelstelling.

ONDERZOEKSVRAAG

In welke mate is het georganiseerd vrijetijdsaanbod in Asse afgestemd op kwetsbare gezinnen met kinderen tussen 5 en 12 jaar?

DEELVRAGEN

1. **Hoe ervaren kwetsbare gezinnen het huidige aanbod?**

Doelstelling: Met deze vraag wil ik polsen naar 'good practices' en mogelijke drempels die kwetsbare gezinnen ervaren ten opzichte van het bestaande vrijetijdsaanbod. Het impliceert dus ook een beschrijving en evaluatie van het huidige aanbod.

2. **Welke wensen en behoeften hebben kwetsbare gezinnen op het gebied van vrije tijd?**

Doelstelling: Met deze vraag wil ik even uitzoomen op het huidige, lokale aanbod en de vraag opentrekken naar een 'wat als' -situatie of een 'ideale droomsituatie'. Hier bespreek ik dus de input die mogelijks breder rijkt dan een evaluatie van het bestaande aanbod.

3. **Tot in hoeverre komt het bestaand, lokaal, georganiseerd aanbod overeen met de wensen en behoeften van deze Assesse kwetsbare gezinnen?**

Doelstelling: Door deze vraag apart te benoemen, wil ik de resultaten van de eerste twee deelvragen met elkaar vergelijken.

4. **In welke mate zijn de bestaande initiatieven om drempelverlagend te werken effectief drempelverlagend?**

Doelstelling: Hiermee pols ik naar de huidige initiatieven die door de verschillende betrokken partijen (d.w.z. het lokaal bestuur, vrijetijdsorganisatoren, hulpverleners enz.) worden genomen en ga ik na of deze door de doelgroep (en eigenlijk ook door de gezinsondersteuners en de vrijetijdsorganisaties) ook

effectief als drempelverlagend worden ervaren. M.a.w. ook hier: wat zijn de 'good practices' en de drempels, maar dan op het vlak van bestaande initiatieven?

5. **Welke bijkomende stappen kunnen worden gezet om het aanbod af te stemmen op kwetsbare gezinnen?**

Doelstelling: Deze vraag impliceert een kritische analyse van de bestaande situatie, om dan aan de hand van de bevragingen bij gezinnen, organisaties en hulpverleners, de observaties en analyses van bestaande initiatieven, het doornemen van beleidskaders etc. nieuwe aanbevelingen te formuleren.

3.3 Scope van het onderzoek

Omwille van haalbaarheidsredenen binnen het beperkte tijdskader van dit project, werden specifieke keuzes gemaakt om het thema af te bakenen. Zo kon er voldoende diepgaand worden gewerkt om een kwalitatief eindresultaat te bekomen waaruit concrete, bruikbare inzichten en aanbevelingen kunnen voortkomen. Hieronder volgt een korte toelichting met betrekking tot de afbakening van het thema.

Doelgroep: Allereerst is er de doelgroep van het onderzoek. In het verlengde van de doelgroep van De Katrol beperkt dit werk zich op kwetsbare gezinnen in Asse met kinderen tussen 5 en 12 jaar.

Soort vrijetijdsaanbod: Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen georganiseerde activiteiten enerzijds, die o.a. een specifieke organisator, kostprijs, timing en locatie hebben, en ongeorganiseerde activiteiten anderzijds, die een meer informeel karakter hebben. In deze bijdrage ligt de nadruk op het georganiseerde vrijetijdsaanbod.

Geografische locatie: De gemeente Asse bestaat uit verschillende deelgemeenten en dorpskernen. De informatie in het verdere deel van dit rapport heeft betrekking op Groot-Asse, dus de volledige gemeente. Een belangrijke nuance hierbij is dat dit slechts een steekproef is op basis van de gezinnen die momenteel ondersteund worden door De Katrol. Deze wonen verspreid over heel Asse. De bevindingen zijn echter onvoldoende representatief om conclusies te trekken voor elke afzonderlijke deelgemeente of dorpskern.

3.4 Methode

Om na te gaan tot in hoeverre het vrijetijdsaanbod in Asse afgestemd is op kwetsbare gezinnen, heb ik mij eerst verdiept in het theoretisch kader waarbinnen deze vraagstelling zich situeert. Daarnaast werkte ik ook een praktisch onderzoek uit. Beiden maken deel uit van het praktijkonderzoek van mijn eindwerk.

3.4.1 Theoretisch kader

In het theoretisch kader legde ik de nadruk op vrije tijd, de invloed van armoede op de vrijetijdsbeleving en participatiedrempels. Daarnaast ging ik ook op zoek naar (enkele) bestaande initiatieven om deze drempels weg te werken. Hierbij probeerde ik aandacht te hebben voor zowel het microniveau (individuele hulpverleners), het mesoniveau (hulpverleningsdiensten, vrijetijdsdiensten/-organisaties, andere partners…), als het macroniveau (lokaal/bovenlokaal beleid).

3.4.2 Praktisch onderzoek

Het praktisch onderzoek uit bestond uit 3 kwalitatieve onderzoeksonderdelen.

In een eerste luik legde ik mij toe op de stageopdracht waarbij ik kwetsbare gezinnen bevraagde. In het Algemeen Verslag inzake Armoede (AVA-rapport) van 1995 werd de problematiek 'armoede' voor de eerste keer *samen met* mensen in armoede onder de loep genomen en in kaart gebracht. Wie in armoede leeft heeft immers vaak zelf geen stem in hoe armoede gedefinieerd en aangepakt wordt. Toch is hun perspectief en inbreng van groot belang (Formesyn et al., 2018, p.18). Reden te meer dus om de doelgroep rechtstreeks aan te spreken om input te vragen over hun ervaringen.

Los van mijn stageopdracht, vond ik het belangrijk om mijn oor ook te luister te leggen bij vrijetijdsdiensten en -organisaties over hoe zij tegenover kwetsbare gezinnen staan, welke initiatieven zij al nemen om hun aanbod op deze gezinnen af te stemmen, wat er goed loopt, wat er moeilijker loopt en waar een andere aanpak wenselijk is. Want het is één ding om aan de doelgroep te vragen wat hun wensen en behoeften zijn, maar het lijkt een gemiste kans én weinig efficiënt om met aanbevelingen te komen als die evenmin afgestemd zijn op de betrokken organisaties. Vrije tijd blijft tenslotte een wisselwerking tussen organisaties en participerende burgers, of zoals in markttermen gesteld: een evenwicht tussen vraag en aanbod. Het moet dus realistisch blijven.

Tegelijk wilde ik ook de medewerkers en studenten van Huis van het Kind en De Katrol bevragen over hoe zij naar deze kwestie zaken kijken, wat hun ervaringen en inzichten zijn en welke aanbevelingen zij hebben. Dus op die manier benader ik de problematiek enerzijds vanuit het perspectief van kwetsbare gezinnen, anderzijds vanuit het vrijetijdsaanbod, en tegelijk vanuit het perspectief van hulpverleners als zijnde een soort brugfiguur tussen (de hulp-)vraag en (het vrijetijds-)aanbod.

Bevraging bij 14 kwetsbare gezinnen

Hiervoor opteerde ik voor informele, semigestructureerde diepte-interviews bij kwetsbare gezinnen. Het interviewschema bestond uit 10 hoofdvragen. Elke hoofdvraag telde telkens 1 à 3 ondersteunende deelvragen. De redenering hierachter was om bij elke hoofdvraag voldoende duiding te voorzien voor in het geval dat de bevraagde kwetsbare ouders wat hulp nodig hadden om de vragen te begrijpen (vb. zowel naar taalkennis als naar inhoud toe), en dit op een zo systematisch mogelijke manier. Zo wilde ik enerzijds de vraagstelling zo breed mogelijk formuleren om open antwoorden te bekomen, en anderzijds toch voldoende afgebakend werken zodat de hoofdvragen zo veel mogelijk op dezelfde manier geïnterpreteerd zouden worden.

De bevraging bij de doelgroep gebeurde bij gezinnen die aangemeld zijn bij De Katrol en die voor een bepaalde periode tussen oktober 2023 en mei 2024 ondersteund werden door een student van De Katrol. Concreet gaat het om 14 gezinnen met (tenzij anders vermeld) ten minste één kind tussen 5 en 12 jaar oud.

Indien hier tijdens de verwerking van de resultaten andere afwijkende informatie wordt verwerkt, heb ik dit er steeds bij vermeld. Zoals aangehaald in hoofdstuk 2 legt De Katrol zich immers soms ook toe op de ondersteuning van andere gezinsleden die buiten de leeftijdsdoelgroep van De Katrol vallen indien hier een hulpvraag aanwezig is. Bijgevolg is de verkregen info in principe steeds afkomstig van een gezin met ten minste één kind tussen 5 en 12 jaar oud. Dit sluit echter niet uit dat er ook jongere

of oudere kinderen in het gezin aanwezig zijn, wat maakt dat de antwoorden en motieven van de respondenten hier mogelijks door beïnvloed werden.

Het hoofddoel van deze bevraging bij kwetsbare gezinnen was om na te gaan hoe zij het huidige aanbod ervaren (good practices en drempels) (onderzoeksdeelvraag 1), wat hun wensen en behoeften zijn m.b.t. het vrijetijdsaanbod (onderzoeksdeelvraag 2), en tot in hoeverre de drempelverlagende initiatieven volgens hen effectief drempelverlagend zijn(onderzoeksdeelvraag 3).

Bevraging bij vrijetijdsorganisaties en andere lokale diensten

Los van mijn stageopdracht, vond ik het belangrijk om mijn oor ook te luister te leggen bij vrijetijdsdiensten en -organisaties over hoe zij tegenover kwetsbare gezinnen staan, welke initiatieven zij al nemen om hun aanbod op deze gezinnen af te stemmen, wat er goed loopt, wat er moeilijker loopt en waar een andere aanpak wenselijk is. Want het is één ding om aan de doelgroep te vragen wat hun wensen en behoeften zijn, maar het lijkt een gemiste kans én weinig efficiënt om met aanbevelingen te komen als die evenmin afgestemd zijn op de betrokken organisaties. Vrije tijd blijft tenslotte een wisselwerking tussen organisaties en participerende burgers, of zoals in markttermen gesteld: een evenwicht tussen vraag en aanbod. Het moet dus realistisch blijven.

Om input te verzamelen vanuit het perspectief van vrijetijdsorganisaties en andere lokale diensten die rond het thema vrije tijd met de doelgroep in aanmerking komen, nam ik 4 diepte-interviews af op basis van een gestructureerde vragenlijst die terug te vinden is in de bijlage. Ik sprak met een bibliothecaris van Bibliotheek Asse, twee medewerkers van kunstenacademie KunstAs, een bestuurslid van voetbalclub Asse-Zellik en een medewerker van de Jeugddienst die ook verantwoordelijk is voor de UiTPAS in Asse.

Een belangrijke nota hierbij is dat de kunstenacademie officieel deel uitmaakt van het Deeltijds Kunstonderwijs (DKO) en dus per definitie geen ‘hobby’ is. Toch beschouwen veel (al dan niet kwetsbare) gezinnen hen als een vrijetijdsaanbieder. Vanuit deze optiek is het een meerwaarde om de academie toch op te nemen in dit onderzoek.

De gesprekken vonden plaats in mei 2024. Tijdens de interviews registreerde ik de antwoorden zo letterlijk mogelijk in een Word-document om deze nadien meteen te kunnen verwerken. Enkel het gesprek met de Jeugddienst heb ik opgenomen en nadien getranscribeerd.

De interviews bestonden telkens uit drie onderdelen. In een eerste deel lag de focus op het gepercipieerde perspectief van kwetsbare gezinnen, waarbij gepolst werd naar hoe de organisatie denkt dat de doelgroep hun aanbod ervaart. In een tweede deel werd gevraagd naar de eigen ervaringen, uitdagingen en drempelverlagende initiatieven vanuit het standpunt van de organisatie. Het derde deel ging over de UiTPAS.

Om het leesgemak te bevorderen verwijs ik bij de verwerking van de resultaten telkens naar de dienst of organisatie en niet zozeer naar de geïnterviewde.

Bevraging bij katrolstudenten en medewerkers van Huis van het Kind Asse

Voor de bevraging bij de katrolstudenten koos ik voor een **focusgroepsgesprek**. Omdat niet elke student voltijds stageliep en op hetzelfde moment beschikbaar was, voerde ik ook enkele afzonderlijke gesprekken om toch hun ervaringen te kunnen noteren. In totaal ging het om 7 studenten uit één van

de volgende opleidingen: maatschappelijk werk, orthopedagogie, gezinswetenschappen (met een vorige opleiding orthopedagogie op zak), pedagogie van het jonge kind, toegepaste psychologie en interculturele medewerker (mezelf niet meegerekend).

Ik wilde ook de input van Rozelien als medewerker van Huis van het Kind én verantwoordelijke van het Katrolproject. Zij sloot aan bij het groepsgesprek met de studenten.

Een tweede medewerker van Huis van het Kind Asse was Riet, waarmee ging ik **afzonderlijk in gesprek**. Zoals eerder aangehaald werkt zij mee in het gezinsloket[6] en is ze projectmedewerker van VISIT. Begin 2024 startte zij met de BabyPeuterBib in Zellik. In de aanloop hiervan had zij ook een bevraging gedaan bij jonge mama's over hun noden en over Asse als kindvriendelijke gemeente. Toen ik tijdens mijn eerste stage met haar op stap ging voor VISIT, hadden we ook enkele gesprekken over het vrijetijdsaanbod. Deze factoren vormden de aanleiding om haar bij mijn onderzoek te betrekken. Omdat Riet in haar functie zowel bij kwetsbare gezinnen op huisbezoek gaat als ze ondersteunt vanuit het gezinsloket, verwerkte ik haar antwoorden samen met die van het focusgroepsgesprek. Daar waar het expliciet over andere benoemenswaardige informatie gaat, heb ik dit apart vermeld.

Al deze gesprekken vonden plaats tussen 27 maart en 8 mei 2024 in het Huis van het Kind Asse, met uitzondering van één student die ik telefonisch sprak. Voor de groepsdiscussie gebruikte ik een **korte vragenlijst.** In het gesprek met Riet gebruikte ik behalve enkele verkennende vragen ook de **gestructureerde vragenlijst voor organisaties**. Beide zijn terug te vinden in de bijlage.

Bijkomende inzichten

Op het einde van mijn stage sprak ik ook nog met een lokale jeugdopbouwwerker van Group INTRO vzw. De antwoorden van deze laatste persoon konden helaas niet meer worden opgenomen in dit rapport omdat het interview plaatsvond na het indienen van dit rapport. De verkregen input werd echter wel samen met de inhoud van dit rapport teruggekoppeld naar Huis van het Kind.

De hiernavolgende hoofdstukken vormen de praktische uitwerking van mijn stageopdracht.

[6] 'Gezinsloket' is sinds 2024 de nieuwe naam voor de permanentie/overkoepelende onthaalfunctie van Huis van het Kind Asse.

4 Vrije tijd afstemmen op kwetsbare gezinnen: een theoretisch kader

"Vrije tijd" kan op allerlei manieren geïnterpreteerd worden. Er zijn nl. heel wat verschillende manieren waarop iemand zijn vrije tijd kan doorbrengen. Wat voor de ene als ontspanning geldt, is niet altijd hetzelfde voor de ander. In dit hoofdstuk volgt een definitie van wat in deze bijdrage als vrije tijd wordt beschouwd. Daarna gaat de aandacht uit naar het belang van vrije tijd en wat de literatuur ons vertelt over hoe dit thema zich verhoudt ten opzichte van kwetsbare gezinnen. Tot slot volgt er een (afgebakend) overzicht van het georganiseerd vrijetijdsaanbod in Asse.

4.1 Het begrip 'vrije tijd' en het belang ervan

4.1.1 Wat is vrije tijd

Vrije tijd is "de tijd die overblijft als de niet-vrijblijvende activiteiten gedaan zijn"; waarbij de niet-vrijblijvende activiteiten verwijzen naar "betaald werk, scholing, het huishouden en zorgactiviteiten" (Wennekers, Roeters, van den Broek, & Pulles, 2018, z.p.). Pasar vzw, een socio-culturele organisatie in Brussel die zich inzet voor de vrijetijdsbeleving in de samenleving, gebruikt de termen bruto vrije tijd, semi-vrije tijd en netto vrije tijd. Het totale tijdsdeel waarin iemand geen arbeid verricht vormt de bruto vrije tijd. Die bruto vrije tijd kan je opsplitsen in twee delen: de semi-vrije tijd verwijst naar de tijd die nodig is om de basisbehoeften te vervullen (vb. slapen, eten, drinken) en om uitvoering te geven aan huishoudelijke, administratieve en zorgtaken. Wat overblijft is dan de '**netto vrije tijd**', omdat het gaat over **het tijdsdeel waarover iemand effectief vrij kan beschikken en zelf kan beslissen wat die ermee wil doen** ("Aanbevelingen voor de parlementsverkiezingen van 2019", z.d., p. 4). Deze definitie van netto vrije tijd vormt de basis voor de volgende hoofdstukken, maar voor het leesgemak blijf ik de algemeen gebruikte term 'vrije tijd' gebruiken.

4.1.2 Belang van vrije tijd

Behalve het "Wat?", dient ook de vraag gesteld te worden: "Waarom is vrije tijd belangrijk?"

4.1.2.1 Vrije tijd, een grondrecht

In de uitleg over armoede werden eerder al de sociale grondrechten opgesomd zoals gespecifieerd in de Belgische grondwet (zie hoofdstuk 2). Hierin worden o.a. het recht op **cultuur en vrije tijd**, **vorming**, **participatie** aan de samenleving, gezondheid en welzijn expliciet vermeld. Ook artikel 31 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind stelt dat '**vrije tijd, spel en deelnemen aan culturele en artistieke activiteiten**' dingen zijn waar kinderen recht op hebben. En kwestie van het punt nog eens te benadrukken: ook het Internationaal Verdrag inzake de Culturele Economische en Sociale Rechten benoemt in artikel 15 het recht om **deel te nemen aan het culturele leven** (Formesyn et al., 2018, p. 157).

4.1.2.2 Vrije tijd, een basisbehoefte met een significante rol

Vrije tijd speelt een significante rol in het leven van kinderen en jongeren. Naast zorgen voor ontspanning, bevorderen vrijetijdsactiviteiten ook de ontwikkeling van hun sociale vaardigheden, evenals het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten ("Bouwen aan vrijetijdskansen voor jongeren in de jeugdhulp", 23 maart 2021, z.p.).

Daarenboven is er naast het belang van vrije tijd ook het belang van vrije keuze in de vrijetijdsbeleving: **dat kinderen niet verplicht moeten deelnemen aan activiteiten of kampen**, maar dat ze een eigen 'goed geïnformeerde' keuze kunnen maken uit het vrijetijdsaanbod ("Maak tijd vrij", z.d., z.p.). (Hierbij maak ik persoonlijk even de kritische bedenking dat het dus ook niet de bedoeling is dat kwetsbare kinderen net omwille van die kwetsbaarheid hun keuzevrijheid ontnomen wordt.)

Een basisbehoefte

4.2 Vrijetijdsbeleving bij kwetsbare gezinnen

In het volgende onderdeel bespreek ik de invloed van armoede op de mogelijkheden van kwetsbare gezinnen om aan vrije tijd te doen. Vervolgens leg ik uit welke drempels deze gezinnen ervaren wanneer ze aan het vrijetijdsaanbod willen deelnemen. Bij elke drempel worden ook enkele tips gegeven om deze drempels te verlagen.

4.2.1 Gevolgen van (kans)armoede op vrijetijdskansen

In hoofdstuk 2 verwees ik al naar de definitie van (kinder-)armoede als een multidimensionaal probleem. Wie niet genoeg financiële en materiële middelen heeft, ervaart vaak moeilijkheden om zijn andere sociale grondrechten op te nemen (Formesyn et al., 2018, p.18). In de context van dit thema kan men dus stellen dat gezinnen in financiële armoede vaak ook moeilijkheden ervaren om hun recht op vrije tijd op te nemen.

Dit werd in 2021 ook bevestigd in een onderzoek van de VRT in samenwerking met armoede-expert prof. Dr. Wim Van Lancker van de KULeuven dat naging "hoe gemakkelijk het voor de Vlaming is om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten" ("40% van kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen, 15 maart 2021, z.p.). Hierbij werd 'de kwetsbare Vlaming' gedefinieerd als iemand in socio-economische kwetsbaarheid, wat op beurt werd afgebakend als "monetaire of materiële kwetsbaarheid, werkloosheid of het ontvangen van een leefloon door de respondent of partner" (Borgers, Sanders, Samyn, Minnebo, Steyaert, Lagrou, Busschaert, & Verbelen, 3 maart 2021, p. 2).

Wie in kansarmoede leeft heeft dus minder middelen en bijgevolg minder kansen om aan vrije tijd deel te nemen. Hierdoor ervaren deze kinderen 'uitsluiting en sociale isolatie' en hebben ze het 'gevoel dat ze er niet bij horen'. Niet kunnen participeren aan vrije tijd en cultuur verkleint ook de kansen van mensen, terwijl wel kunnen participeren kinderen een belangrijk toekomstperspectief kan geven ("40% van kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen", 15 maart 2021, z.p.).

In 2021 leefde '13% van de Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting'. Veel van hen hebben geen financiële reserves. 72% gaf aan geen ongeplande uitgave van €1000 te kunnen doen. 46% heeft onvoldoende marge om op weekbasis een klein bedrag te spenderen aan persoonlijke behoeften of plezier. 40% gaf aan over onvoldoende middelen te beschikken om het lidgeld voor een hobby te betalen. Bijna 60% opteerde bewust voor gratis vrijetijdsactiviteiten. Zo'n 24% "voelde zich slecht omdat kinderen niet de hobby's kunnen beoefenen die te duur zijn" ("40% van kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen", 15 maart 2021, z.p.).

Deze kwetsbare Vlamingen geven aan dat hun budget een invloed heeft op hun geluksgevoel en geven zichzelf hiervoor een 6,5 op 10. Door financiële zorgen ervaart 42% van hen minder plezier in het leven, ten opzicht van 7% bij de gemiddelde Vlaming ("Wat betekent vrijetijdsbeleving voor mensen in een

kwetsbare situatie?", 15 maart 2021, z.p.). Armoede leidt ook tot minder sociale contacten ("Wat is (kans)armoede?", z.d., z.p.).

Wie in armoede leeft geeft aan zich minder vertrouwd te voelen met digitale toepassingen en geeft zichzelf een score van 6,8 op 10 qua digitale skills. Opmerkelijk is dat dit ook het geval is bij kwetsbare jongeren (18-25j): 30% van hen zegt niet goed overweg te kunnen met de digitalisering en scoort zichzelf tussen 0 en 6(!). 40% zegt onvoldoende geld te hebben om mediadiensten te kunnen betalen. Wie geen mediadiensten heeft of kan betalen voelt zich sociaal uitgesloten (22%), eenzaam (16%), niet erg slim (39%) en onvoldoende geïnformeerd ("40% van kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen", 15 maart 2021, z.p.).

4.2.2 Drempels die kwetsbare gezinnen ervaren in het vrijetijdsaanbod

Er werd al heel wat onderzocht en geschreven over participatiedrempels. Vanuit het standpunt van vrije tijd gaat het dan om drempels die kwetsbare gezinnen ervan weerhouden om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten. In dit rapport opteer ik voor het kader van de "5 B's" omdat Huis van het Kind Asse in 2023 zelf ook een drempelscan heeft uitgevoerd waarbij ditzelfde kader als basis werd gehanteerd. Aangezien participatiedrempels een belangrijke rode draad vormen doorheen mijn onderzoek, geef ik ze hier bewust vrij uitgebreid weer, samen met enkele tips om ze te verlagen. In de daaropvolgende onderdelen zal ik hier regelmatig naar terugkoppelen. Voor deze informatie baseer ik mij hoofdzakelijk op de inzichten van De Ambrassade, een "bureau voor jonge zaken die jeugd, jeugdwerk, jeugdinformatie en jeugdbeleid op de kaart zet" ("De Ambrassade", z.d., z.p.).

Allereerst spreekt men van de vijf B's omdat het gaat over drempels die beginnen met de letter 'B': betaalbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid (of betreedbaarheid), begrijpbaarheid en bruikbaarheid. Deze lijst wordt soms nog aangevuld met bekendheid en betrouwbaarheid (nl. ook bij de Drempelscan van Asse). Een deel van deze drempels zijn **uiterlijk zichtbaar** (buitenkant), anderen zijn meer **verborgen** (drempels aan de binnenkant). Om ze weg te werken zijn er in ieder geval twee opties: de vrijetijdsorganisatie kan de **drempel verlagen**, of het gezin kan steun krijgen om er **zelf over te geraken**. Hierbij is het belangrijk dat er aan alle drempels gewerkt[7] wordt, want volgens de '**keten van toegankelijkheid**' gaan 'sommige mensen pas deelnemen als alle drempels worden weggenomen'. Bovendien staat er in het participatiebeleid dat organisaties een verantwoordelijkheid dragen om iedereen te laten participeren. Desalniettemin ervaart niet iedereen dezelfde zaken als een drempel, waardoor een **aanbod nooit 100% perfect afgestemd** kan zijn. **Diversiteit in het aanbod** blijft dan ook **noodzakelijk**. ("De Ambrassade", z.d., z.p.).

4.2.2.1 Vijf B's

1) Betaalbaarheid: de mate waarin het aanbod financieel en psychologisch betaalbaar is.

Betaalbaarheid verwijst naar de mate waarin het aanbod financieel en psychologisch betaalbaar is. Er zijn verschillende manieren waarop een organisatie deze drempel kan verlagen.

- Bewustwording en houding:

[7] Op de website van De Ambrassade is een hele **toolbox** beschikbaar vol praktisch materiaal rond drempels verlagen.

    - Begrijp dat armoede ervoor kan zorgen dat een gezin soms 'rare' keuzes maakt omwille van schaarste en de stress die daaruit voortvloeit, want voor hen is kiezen verliezen.
    - Wees ervan bewust dat deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten hen ook veel energie kost. Denk aan de symbolische kost of de psychologische prijs die deelnemen met zich meebrengt, zoals schaamte of niet bekend zijn met bepaalde gewoonten/gebruiken.
- Transparante communicatie over de totaalkost:
    - Maak een overzicht van alle kosten om het hele jaar deel te nemen, d.w.z. inschrijvingsgeld, extra activiteiten of uitstappen, kampen, materiaal, een vieruurtje, inzamelacties, eetfestijnen…
- Kortingen en tussenkomsten:
    - Overweeg een zo laag mogelijke basisprijs, werk met gedifferentieerde prijzen waarbij gezinnen in armoede minder betalen, en/of maak het mogelijk om in schijven te betalen. Bekijk of je organisatie het geld kan voorschieten terwijl je het gezin helpt in het administratieve doolhof van tegemoetkomingen.
    - Gebruik een bestaand kortingssysteem zoals de UiTPAS of vrijetijdscheques.
    - Werk samen met het Fonds Vrijetijdsparticipatie en het Steunpunt vrijetijdsparticipatie.
    - Bedenk een eigen kortingssysteem of organiseer een eigen solidariteitsfonds.
    - Organiseer tweedehandskledij en -materiaal.
    - Werk samen met of verwijs door naar het ziekenfonds, OCMW of het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor ondersteuning.
    - Check of gezinnen recht hebben op verhoogde tegemoetkoming van de mutualiteit via de code op hun mutualiteitsklevertje. Zet echter ook de deur open voor gezinnen die zonder verhoogde tegemoetkoming door de mazen van het net vallen. Geef de boodschap mee dat gezinnen bij wie deelnemen niet zo evident is steeds bij contactpersoon 'x' terechtkunnen.
    - Streef naar en waarborg discretie in de omgang met deze informatie.
      ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

2) Bereikbaarheid (ook nauw gelinkt aan beschikbaarheid)

Bereikbaarheid gaat over de mate waarin de doelgroep de activiteit kan bereiken. Kunnen ze dit op zelfstandige basis? Is het haalbaar voor wie met het openbaar vervoer komt of minder mobiel is? Het gaat hierbij om de fysieke afstand. Enkele tips om deze drempel te verlagen zijn:

- Bekijk of de organisatie zelf vervoer kan regelen zoals vb. een bus inleggen.
- Kies voor locaties/activiteiten die gezinnen vlot kunnen bereiken via het openbaar vervoer.
- Laat de activiteit doorgaan op school, meteen na de schooluren.
- Zoek naar praktische tips in de strijd tegen mobiliteitsarmoede op www.ikgeraakerniet.be.

Er is ook een mentale bereikbaarheid, d.w.z. de mentale afstand die iemand moet overbruggen om deel te nemen aan het aanbod. Vaak gaat het om een andere leefwereld. Denk vb. aan twee deelgemeenten die weinig met elkaar gemeen hebben. Daarbij komt ook de vraag of de activiteit

voldoende opweegt tegen de verplaatsingskost (in tijd, geld en energie). Enkele suggesties om deze weg te werken:

- Buurtwerkingen of een Brede School opbouwen.
- Mobiele werkingen inzetten die naar een bepaalde buurt/wijk gaan.
- Brugfiguren inzetten die gezinnen laten kennismaken met het aanbod buiten hun leefwereld.

Bereikbaarheid gaat ook over de toegankelijkheid van het gebouw en de omgeving. Een andere omschrijving hiervoor is de fysieke toegankelijkheid of de betreedbaarheid.[8]

Het is ook belangrijk om voldoende informatie over de bereikbaarheid mee te geven, zoals waar de activiteit plaatsvindt en hoe je die bereikt: het adres, de route, informatie over de dienstenregeling en kosten van het openbaar vervoer, hoe ver je moet stappen, enz. Of indien de organisatie een eigen vervoerssysteem heeft: waar en wanneer wordt er afgesproken, bij voorkeur op een gekende plaats.

Bekendheid valt ook onder bereikbaarheid: weet de doelgroep dat de activiteit bestaat, hebben ze de nodige informatie (wie, wat, waar, wanneer, hoe) en is deze vlot te vinden (vb. niet uitsluitend online)?

Tips: Noteer alle huidige communicatiekanalen en analyseer welke (deel-)doelgroepen of andere kanalen over het hoofd werden gezien. Zijn er samenwerkingen mogelijk om de activiteit kenbaar te maken? Overweeg testdagen. Doe mee aan publieke evenementen om (naams-)bekendheid te verhogen en een breder publiek aan te trekken.

3) Beschikbaarheid

Aanwezigheid van het aanbod op een gepast tijdstip en een gepaste plaats.

Vaak is er **veel aanbod in de centrumgebieden en minder in de landelijke deelgemeenten** of in zeer dichtbevolkte wijken. Het '**gespecialiseerd aanbod'** van vb. specifieke hobby's of jeugdwerk is vaak enkel aanwezig in een (centrum)stad. Qua **jeugdwerk** gebeuren de meeste activiteiten tijdens het weekend of de vakantie en **nauwelijks op weekdagen na school**, terwijl dat juist momenten zijn waarop vaak nood is aan ontspanning. Voor wie meerdere kinderen heeft van **verschillende leeftijden** is het een uitdaging om activiteiten te vinden waar alle kinderen terechtkunnen, waardoor ze vaak moeten rondrijden. Dit is moeilijk voor gezinnen met alleenstaande ouders of een beperkt netwerk ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Een eerste tip rond deze drempel is om nieuw aanbod en initiatieven te creëren op plaatsen en momenten en voor groepen waar er nu onvoldoende of geen aanbod is. Dit kan vanuit organisaties maar ook vanuit het lokaal bestuur (zelf organiseren of andere werkingen ondersteunen) die vaak een beter zicht heeft op lokale noden. Ook onderlinge samenwerking en afstemming tussen vrijetijdsaanbieders is belangrijk. Het lokaal bestuur kan dit eventueel coördineren. Denk daarbij aan de **Buurtgerichte Netwerken** voor kinderen en gezinnen ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Inschrijven: de mate waarin een gezin vlot kan inschrijven om deel te nemen.

Bij sommige organisaties zijn er **wachtlijsten** of gebeurt de inschrijving maanden **op voorhand**, terwijl kwetsbare gezinnen vaak weinig draagkracht hebben om zo ver vooruit te denken. Of hun situatie is

[8] Interessante tips zijn te vinden op www.toegankelijkejeugdlokalen.be.

te onstabiel om vooraf te plannen. Soms kan een inschrijving slechts op een **specifiek moment** of op een specifieke **wijze of plaats**. Tegenwoordig heb je steeds vaker een **computer of smartphone** met **internetverbinding** nodig. Inschrijvingen vergen ook veel **administratie** waarbij je **persoonlijke gegevens** moet invullen. Dan is er ook de veronderstelling dat ouders er zelf kunnen geraken, het inschrijvingsproces volledig begrijpen, het **lidgeld** in één keer kan neerleggen, het **extra materiaal** kan aanschaffen, voldoende **taalkennis** heeft enzovoort. Soms kan inschrijven ook pas na een geslaagde **toelatingstest** of bij bewezen voorkennis over de activiteit ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Tips: Reserveer vooraf enkele plaatsen of creëer een aanbod voor wie later aansluit. Herbekijk de inschrijvingsprocedure en -voorwoorden: schrap het overbodige en vereenvoudig waar mogelijk. Voor wie met kwetsbare gezinnen werkt is het aangeraden om op tijd met hen na te denken over hun vrijetijdsinvulling en samen de inschrijvingsdocumenten in te vullen. Waar nodig kunnen drempels teruggekoppeld worden naar de vrijetijdsorganisator ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Beschikbaarheid van begeleiding

Het kan frustrerend of demotiverend zijn als ouders/kinderen niet weten wie de verantwoordelijke van een organisatie of activiteit is. Hierdoor haken ze mogelijks af ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Tips: Stel een specifieke persoon aan als aanspreekpunt voor de organisatie die voldoende kennis, maturiteit, empathie en sociale skills heeft. Een vertrouwd gezicht waar ouders en gezinnen terechtkunnen werkt drempelverlagend. Ook voor de kinderen is de aanwezigheid van stabiele begeleiding of een vertrouwd gezicht belangrijk zodat er een relatie kan worden opgebouwd en de kinderen zich veilig voelen ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

4) Begrijpbaarheid

Begrijpbaarheid gaat over de mate waarin duidelijk is wat de activiteiten inhouden en welke verwachtingen hiermee gepaard gaan.

Een eerste focuspunt ligt daarbij op de juiste houding. Eenzelfde activiteit kan in diverse vormen en werkkaders aangeboden worden. Veel organisaties veronderstellen daarbij verkeerdelijk dat ouders deze verschillende opties in het aanbod correct kunnen inschatten ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Tips: **Wees bewust** van de eigen organisatiecultuur en zaken die binnen de werking als vanzelfsprekend worden beschouwd, van de eigen normen en waarden, het eigen **referentiekader** enz. en ga als organisatie in gesprek met mensen buiten de werking. Zet in op een **warm onthaal** van nieuwe leden en pas eventueel een **buddy- of meter-/petersysteem** toe ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Een tweede element is transparante communicatie en betrouwbaarheid: Onnauwkeurige en last-minutecommunicatie kan verwarring creëren en kwetsbare gezinnen de indruk geven dat ze er niet bij horen, wat uitsluiting in de hand werkt. Ze gaan dit ook niet snel uit zichzelf bij de organisatie aankaarten ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Tips: Zorg voor een **variatie in communicatiekanalen** (vb. flyers, posters, webpagina, sociale media). Gebruik **klare taal** en **wees volledig**, inclusief over de betaalbaarheid en bereikbaarheid van de activiteiten. Maak deze informatie **vlot vindbaar** zonder dat je steeds moet doorklikken. Gebruik

afbeeldingen en pictogrammen die **herkenbaar** zijn voor de doelgroep. Ook voor de kinderen zelf kan visuele communicatie op een infobord de begrijpbaarheid verhogen. Naargelang de taalwetgeving kan een vertaling naar de taal van de gezinnen ook helpen. Behalve fysieke en digitale communicatie is **persoonlijk contact** en informatie verspreiden binnen de juiste **sociale en culturele netwerken** ook cruciaal. Hier kan worden teruggekoppeld naar het belang van een duidelijk aanspreekpunt aan te stellen en de organisatie kenbaar en zichtbaar te maken in de buurt. In de mate van het mogelijke zijn huisbezoeken een sterk voorbeeld van persoonlijk contact ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

5) Bruikbaarheid, de mate waarin het activiteitenaanbod bruikbaar is.

Drempels: Organisaties focussen soms zodanig hard op hun activiteitenaanbod dat ze ervan uitgaan dat hun activiteiten voor iedereen bruikbaar zijn, lees: **nut en waarde** hebben. De eigen activiteiten en de eigen manier van werken wordt vooropgesteld (het zogeheten concept van '**aanbodssturing**'). Vrijetijdsactiviteiten worden tegenwoordig ook beschouwd als een '**consumptiegoed**': als een gezin bij de ene organisatie 'hun ding' niet vindt, dan moeten ze het maar bij een andere zoeken. Alle bovenstaande drempels tonen echter aan dat een kwetsbaar gezin niet altijd zo veel vrije keuze heeft om een bruikbare optie te vinden binnen het beschikbare aanbod ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Het interessante aan 'bruikbaarheid' is dat het verwijst naar het wel of niet aanwezig zijn van een "**match tussen het aanbod en de noden/behoeften/wensen/belangen van de potentiële deelnemers. Bruikbaarheid betekent dat deelnemen aan een aanbod een verandering oplevert, die door de betrokkenen als wenselijk en betekenisvol wordt gezien**" ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Tips: De Ambrassade somt een reeks vragen op die organisaties kunnen helpen nadenken over de bruikbaarheid van hun aanbod. Omdat dit zeer sterk aanleunt bij mijn onderzoeksthema, geef ik ze hieronder letterlijk weer.

- Kennen wij de wensen en behoeften van de verschillende leden van onze doelgroep voldoende?
- Sluiten onze initiatieven daar voldoende bij aan?
- Zijn onze activiteiten nuttig/zinvol/interessant voor de doelgroep? Hebben ze er iets aan?
- Verandert de participatie iets concreet aan hun leefsituatie?
- Wordt deze verandering als wenselijk of betekenisvol ervaren door de ouders en het kind?
- Is het resultaat in verhouding tot de inspanningen die ouders en kind ervoor moeten doen? Is het sop de kolen waard?
- Is het aanbod voldoende gebruiksvriendelijk? Kunnen mensen ermee aan de slag?

Figuur: Vragen over 'bruikbaarheid' van het vrijetijdsaanbod ("Drempels verlagen", z.d., z.p.).

Bij bruikbaarheid gaat het dus net zoals bij de andere 'B-drempels' om meerdere interpretaties. Zo kan de aandacht uitgaan naar **de bruikbaarheid van de begeleiding**, maar ook van de **groepssamenstelling**. Daarbij is een belangrijke vraag of de kinderen zich veiliger voelen in een groep die gemeenschappelijke levensomstandigheden kent, of juist liever niet herinnerd worden aan hun thuissituatie en zich meer verbonden voelen met een groep omwille van een gemeenschappelijke

passie of interesse, los van hun maatschappelijke positie (“Drempels verlagen”, z.d., z.p.). Hier gaat het dus om de keuze tussen **exclusief of inclusief werken**.

Verder is het belangrijk na te denken over de bruikbaarheid van het **lidmaatschap**: Hoe stelt de organisatie zich op in de samenleving. Welke uitstraling hebben de activiteiten en de organisatie? En tot slot is er ook de bruikbaarheid van het aanbod door de ogen van de ouders: **welk voordeel haalt hun kind uit deelnemen?** Denk daarbij op de invloed op de gezondheid, de leercapaciteiten, fysieke en sociale vaardigheden, creativiteit, taalvaardigheden enzovoort. Soms verkiezen ouders activiteiten binnen de eigen religieuze of culturele gemeenschap zodat hun kinderen daar belangrijke **religieuze of culturele vaardigheden** ontwikkelen, waardoor er bijgevolg minder tijd overblijft voor andere vrijetijdsactiviteiten (“Drempels verlagen”, z.d., z.p.).

4.2.2.2 Voorbeelden uit de literatuur

Tijdens mijn literatuurstudie zocht ik naar enkele concrete voorbeelden van deze drempels. Die vond ik in het eerder aangehaalde boek “Kansarm maar niet kansloos”, waar kwetsbare gezinnen bevraagd werden rond drempels die zij ervaren om deel te nemen aan het aanbod **cultuur, jeugdwerk en sport**. De auteurs bundelden deze inzichten eveneens in de 5 B’s (Formesyn et al., 2018, pp. 157-167):

1) Betaalbaarheid:

Er wordt in verschillende steden en gemeenten aan betaalbaarheid gewerkt via vb. een **kansenpas** (het equivalent van de **UiTPAS met kansentarief in Asse**, meer info hierover volgt later). Kwetsbare gezinnen geven echter aan dat er **zodanig weinig aanbod is dat het niet relevant is om een kansenpas aan te schaffen**. Of de activiteiten zijn **zo duur dat het zelfs met kansentarief niet uitmaakt**. Een gezin getuigt: ‘*Je kan weten dat je er recht op hebt maar dat is daarom **geen oplossing als je er eigenlijk in realiteit weinig mee kan doen**.*’

Er is ook het systeem van **vakantieparticipatie** (al is dit niet in alle steden en gemeenten uitgerold). Hierover geven **gezinnen zonder wettige verblijfspapieren aan uit de boot vallen** omdat dit systeem voor hen niet van toepassing is. Voor kinderen zonder papieren zou het OCMW (in een casus in Sint-Niklaas) de helft bijpassen voor een hobby, maar dit is enkel tot de leeftijd van 12 jaar. Dus het recht op vrije tijd wordt op dat vlak eigenlijk gelimiteerd tot kinderen van 12 jaar (Formesyn et al., 2018, p. 158).

2) Bereikbaarheid:

Voor wie wil deelnemen aan het vrijetijdsaanbod is **vervoer vaak een probleem**: met het openbaar vervoer is dit niet altijd evident: er zijn **niet altijd bussen**, soms ben je heel **lang onderweg**, of er is **vertraging** en je mist de activiteit. Én het is een **extra kost**, en dat geld is er niet altijd. Een **tussenkomst in de vervoerskosten** (vb. door het OCMW bij een activiteit van ‘Rap op stap’) blijkt voor sommigen wel te helpen (Formesyn et al., 2018, p. 163).

3) Beschikbaarheid:

Enkele gezinnen geven ook aan dat sommige **organisaties soms gesloten zijn op belangrijke momenten**, i.e. momenten waarop gezinnen hen juist nodig hebben. Zoals vb. het OCMW dat (in het

vb. van het boek) gesloten was tijdens de vakantie, waardoor ze op dat moment de kansenpas of Rap op Stap niet kunnen aanvragen (Formesyn et al., 2018, p. 164).

4) Begrijpbaarheid:

Gezinnen die gebruik willen maken van een kansenpas geven aan te botsen op een **administratieve drempel**, waarbij vaak **extra kosten, tijd en energie** komen kijken. Denk vb. aan de aankoop van pasfoto's voor de hernieuwing van identiteitskaarten of paspoorten die nodig zijn om een kansenpas aan te vragen, afspraken maken bij de verschillende diensten en het bijhorende heen- en weergeloop (Formesyn et al., 2018, p. 162).

5) Bruikbaarheid:

Voor sommige gezinnen komt **vrije tijd niet op de eerste plaats** omdat ze **andere monetaire of existentiële zorgen** hebben. Ook lijkt het moeilijk om de weg te vinden naar **tegemoetkomingen** enerzijds en een **zinvol aanbod** anderzijds. De hulp waar je recht op hebt vragen én krijgen, lijkt ook niet evident: enkele gezinnen geven aan te botsen op de **bereidonwilligheid en onvriendelijkheid** van hun **lokale** OCMW-**medewerkers**, wat erop wijst dat 'om hulp vragen, zelfs als je er recht op hebt' niet altijd positieve ervaringen met zich meebrengt (Formesyn et al., 2018, p. 165).

Er is ook een **sociale drempel**, zoals je vb. **niet goed voelen in een groep of je alleen voelen**, waardoor **kinderen soms met een activiteit stoppen** (Formesyn et al., 2018, p.165).

Ook is er een **tijdsprobleem**, want behalve de financiële uitdaging is het voor ouders (en vooral bij alleenstaande ouders) niet evident om hun kinderen aan een **vaste hobby** te laten deelnemen in combinatie met het gaan werken, het huishouden enz. Het repetitieve karakter van deze tijdsinvestering maakt het vaak moeilijk (Formesyn et al., 2018, pp. 165-166).

Familiale omstandigheden kunnen het moeilijk maken om deel te nemen aan vaste, gestructureerde activiteiten. Hierdoor gaan Dit verminderd netwerkkansen van kinderen. Denk bijvoorbeeld aan een gescheiden ouder die de kinderen slechts één weekend per twee weken ziet en moet kiezen tussen tijd doorbrengen met elkaar of het kind naar een activiteit laten gaan (Formesyn et al., 2018, pp. 167).

Opvallend: gezinnen voor wie het georganiseerde, gestructureerde aanbod om bovenstaande of andere redenen niet bruikbaar is, proberen zelf hun vrije tijd creatief in te vullen: vb. de kinderen spelen in de tuin, op straat, op pleintjes, in een recreatiepark, … Hierbij spelen hun sociale contacten en interacties met andere kinderen een belangrijke rol. Een gevaar van deze vrije, ongestructureerde invulling van de vrije tijd bij gezinnen in armoede schuilt er echter in dat er soms in de maatschappij de **foutieve gedachte** leeft **dat deze gezinnen niet actief participeren aan de samenleving**. "**Zij participeren immers altijd en overal omdat zij net als andere burgers cultuur en betekenis produceren**" (Formesyn et al., 2018, pp. 166-168). Een persoonlijke invulling van de vrije tijd, los van het bestaand aanbod, moet dus ook gezien worden als participeren.

4.2.2.3 Andere indeling van drempels

In een ander (weliswaar kleinschalig) onderzoek naar vrijetijdsparticipatie bij gezinnen in armoede met een migratieachtergrond, worden vijf andere deelnamedrempels benoemd: de sociale drempel,

psycho-emotionele drempel, informatiedrempel, financiële drempel en mobiliteitsdrempel (Beyens, 2020-2021, z.p.). Hierbij worden dus andere begrippen gebruikt waardoor er een ietwat andere indeling ontstaat, maar inhoudelijk zijn ze op zich wel terug te vinden onder één van de bovenstaande vijf B's. Toch vermeld ik ze hier even omdat dit begrippenkader mijns inziens iets tastbaarder lijkt en in de praktijk ook dichter lijkt aan te sluiten bij woordkeuzes van de bevraagden.

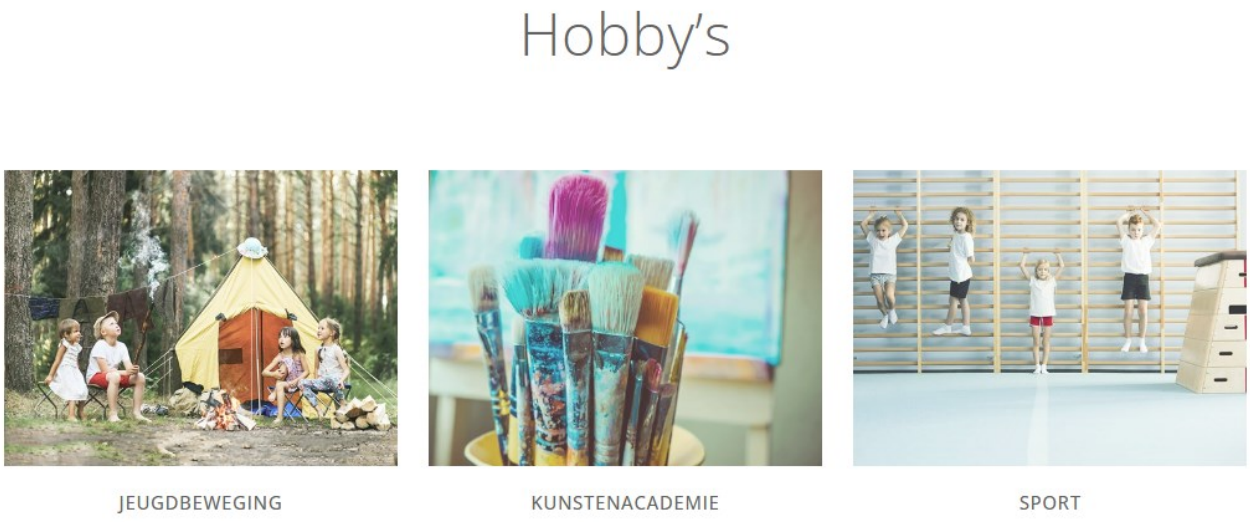
We zien dus dat vrije tijd een grondrecht is - ook voor kinderen -, én dat het een cruciale rol speelt in hun ontwikkeling. We zien echter ook dat mensen in armoede behalve omwille van geldzorgen, ook door andere drempels moeilijkheden ervaren om dit recht op te nemen.

4.3 Het georganiseerd vrijetijdsaanbod in Asse

4.3.1.1 Hobby's

Via de website van Huis van het Kind Asse wordt al snel duidelijk dat er in Asse redelijk veel hobby's en vrijetijdsactiviteiten worden georganiseerd voor kinderen tot en met 12 jaar. Zo kan je via de landingspagina doorklikken op 5 verschillende (leeftijds-)doelgroepen[9]: zwanger, baby (0-2j), kleuter (2-6j), lagereschoolkind (6-12j) en jongere (+12j).

Kies je voor kleuter en lagereschoolkind, dan krijg je onder het thema "hobby's" de categorieën jeugdbeweging, kunstenacademie en sport[10].

Achter elk van deze thema's schuilen heel wat vrijetijdsaanbieders. Om een globaal overzicht mee te geven van de lokaal beschikbare activiteiten en de bestaande organisaties die deze aanbieden, geef ik deze hieronder zeer beknopt en schematisch weer volgens de drie categorieën die Huis van het Kind

[9] https://www.huisvanhetkindasse.be/

[10] https://www.huisvanhetkindasse.be/vrije-tijd/

op hun website hanteert. Voor meer uitleg over al deze activiteiten verwijs ik graag door naar hun website en sociale-mediaplatformen.

Uit dit hele aanbod was er over alle katrolgezinnen van het afgelopen jaar heen een reeks activiteiten die meermaals aan bod kwamen. Hiermee bedoel ik activiteiten waar de betrokken kinderen al aan deelnamen of interesse voor toonden. Bij deze activiteiten staat steeds een (*) in het overzicht.

Binnen de grenzen van dit eindwerk is het echter onmogelijk om elk aanbod in detail te bespreken, dus ook hier heb ik keuzes moeten maken. Hiervoor heb ik mij laten leiden door het aanbod dat tijdens mijn eigen praktijkervaring bij De Katrol het vaakste aan bod kwam bij mijn gezinnen: voetbalclub Asse-Zellik 2002, kunstenacademie KunstAs, de bibliotheek van Asse, de jeugdbewegingen in het algemeen, en de activiteiten van Huis van het Kind Asse.

JEUGDBEWEGINGEN

Chiro KKOS in Krokegem*
Chiro Walfergem (enkel meisjes)*
Chiro Zellik*
KSA Walfergem (enkel jongens)*
Scouts en Gidsen Asse*
Scouts en Gidsen Kramaai Mollem*
Scouts en Gidsen Zellik*

SPORT

Basketbal
BCAT*

Dans
Kunstenacademie KunstAs*
Dansschool Dasa
Dansstudio Sarah
Musicalia
Tip Top Fitness

G-sport

Gevechtssport
Kickbox Fit en Gezond*
Karate Contact Asse*
Karate Kekomi Mollem
Judoclub Judokan
Jiu jitsu

Hockey
Green Devils Hockey Club (Ternat)

Paardensport
Jumping Team Golden Club
LRV en ponyclub St. Martinus Asse
Zellik Riding Club

Tennis
Tennis Thof
Tennisclub Asse vzw

Turnen
Fit en Gezond Asse*
Bal en Bewegingsschool
Kleuteryoga
Kleuterbeweging Gezinsbond Asse*
Knuffelturnen Gezinsbond Mollem
Roska Asse*

Voetbal
FC Asse Z 2002*
Juvé Mollem*
KVC Terheide*
Toekomst Relegem
Voetbalacademie

Volleybal
TJV Lindemans Zellik

Zwemmen
DDAT
RCTAL

KUNSTENACADEMIE	
KunstAs – academie voor muziek, woord, dans en beeld*	

HUIS VAN HET KIND ASSE	
Ontmoetingsnamiddag*	Waalborria* / Breughelbroek*
BabyPeuterBib*	Pietendorp*

CULTUUR	
Bibliotheek Asse *	Hopduvelfeesten*
CC Asse (Cultureel Centrum Asse)*	Carnaval*

Bij de selectie van het activiteiten ik hieronder bespreek, heb ik mij laten leiden door de organisaties die tijdens mijn bevragingen bij gezinnen het meest aan bod kwamen. Bijgevolg kan ik geen uitspraken doen over de andere, niet-besproken vrijetijdsaanbieders.

Jeugdbewegingen

In Asse zijn er 7 jeugdbewegingen: Chiro KKOS in Krokegem, Chiro Walfergem (enkel meisjes), Chiro Zellik, KSA Walfergem (enkel jongens), Scouts en Gidsen Asse, Scouts en Gidsen Kramaai Mollem, en Scouts en Gidsen Zellik. De activiteiten vinden doorgaans elke zondag plaats van 14u tot 17u of 18u, afhankelijk van de jeugdbeweging en of het winter- of zomerseizoen is. De doelgroep zijn jongens en/of meisjes tussen 5 à 6 en 17 à 18 jaar oud. Het standaardlidgeld ligt gemiddeld tussen €30 en €55. Er zijn extra kosten zoals €1-€2 euro voor een vieruurtje en gemiddeld €50-55 voor een verplicht uniform. Soms worden nog andere bijdragen gevraagd. Elk jaar is er een zomerkamp. Dit is niet verplicht, maar doorgaans wel enkel toegankelijk voor de leden die tijdens het jaar aanwezig waren. De inschrijving verloopt online via het platform 'Stamhoofd'; inschrijving en opstarten kan heel het jaar door. Voor wie dit wenst zijn er meestal wel zo'n 2 à 3 testdagen mogelijk. Van extra administratie wordt een medische fiche gevraagd. Alle jeugdbewegingen werken met de UiTPAS.

De overkoepelende vzw voor Scouts en Gidsen, nl. Scouts en Gidsen Vlaanderen, voorziet een tegemoetkoming voor uniformitems (tussen 50-60% korting). Er is ook een fonds op maat voor o.a. weekends en kampen waardoor ouders, de lokale scoutsgroep en de koepel elk een 1/3 van de prijs betalen. Ook is er korting mogelijk bij specifieke gebouwen voor jeugdverblijven ("Scouting op maat, z.d., z.p.).

Voetbal

FC Asse Z 2002

Vanaf 5 jaar, meisjes en jongens, locatie in de Bergestraat, Asse Centrum. Past de UiTPAS toe. Er zijn wachtlijsten voor bepaalde groepen.

Kunst& Dans

KunstAS – ACADEMIE VOOR MUZIEK, WOORD, DANS EN BEELD

Het gaat hier om deeltijds kunstonderwijs als een onderdeel van het Departement Onderwijs. KunstAS biedt beeldende en audiovisuele kunsten, muziek, woordkunst-drama en dans en dit in Asse, Opwijk, Merchtem, Affligem en Ternat. De lessen gaan wekelijks door op dagen en tijdstippen die afhankelijk zijn van de gekozen discipline, het niveau en de groep. Tijdens schoolvakanties is er geen les. De inschrijvingen voor volgend academie starten vanaf 3 juni en lopen tot eind september 2024. De UiTPAS inclusief kansentarief is van toepassing. De hoofdvestiging bevindt zich in het centrum van Asse, nabij het gemeentehuis. Voor een kind tot 12 jaar bedraagt het normaal tarief €103, het verminderd tarief €75 en het UiTPAS-tarief €15. Naargelang de gekozen discipline zijn er nog extra (verplichte) aankopen zoals muziekboeken, een dansuniform, etc. Deze kosten variëren maar er is telkens een verminderd of UiTPAS-tarief mogelijk. Een instrument dient apart te worden gehuurd of gekocht (“Onze academie”, z.d., z.p.).

4.3.1.2 Vaste activiteiten georganiseerd door een gemeentelijke dienst

Huis van het Kind Asse

- Ontmoetingsnamiddag

BabyPeuterBib: Dit is een maandelijkse activiteit in de bib van Asse en Zellik waar ouders samen met hun kind/kinderen tussen 0 en 2,5 jaar welkom zijn om andere ouders en kinderen te ontmoeten. Er worden kleine spelen voorzien voor baby’s en peuters. Voor de ouders is er koffie of thee voorzien. De activiteit is gratis en gaat door op maandagen van 9u tot 11u. De exacte agenda is te raadplegen op de website van de bibliothee (“BabyPeuterBib”, z.d., z.p.)

Waalborria:

- Breughelpark
- Pietendorp/-wandeling

Jeugddienst Asse

Cultuur

Bibliotheek:

- Voorleesmoment in de Bib.
- CoderDojo: gratis workshops voor kinderen tussen 8 en 17 jaar waarin kinderen leren programmeren. Dit bestaat in Asse sinds januari 2019 maar wordt ook in andere steden en gemeenten georganiseerd. (“CoderDojo?”, z.d., z.p.)

4.4 Bestaande initiatieven om vrije tijd af te stemmen op kwetsbare gezinnen

Uit de zoektocht naar wat er allemaal al werd onderzocht en ondernomen om kwetsbare gezinnen op een waardige manier te laten deelnemen aan de samenleving -waaronder ook het georganiseerd

vrijetijdsaanbod-, kan ik alleen maar concluderen dat er op allerlei niveaus aan wordt gewerkt. Gaande van de Europese Kindgarantie van de Europese Unie, over initiatieven van regionale en lokale overheden en organisaties, tot individuele acties door hulpverleners. Sta mij toe er enkele van deze kritisch toe te lichten in de volgende paragrafen: als herinnering aan vooropgestelde doelstellingen op beleidsniveau en als aanmoediging van enkele succesverhalen in de uitvoering van dit beleid, maar ook als aanzet voor waar er nog groeimarge is en ter inspiratie van hoe het anders kan.

4.4.1 Europese Kindgarantie en het nationaal actieplan van België

In de strijd tegen generationele- en kinderarmoede wil de Europese Unie tegen 2030 het aantal mensen met het risico op armoede of sociale uitsluiting met 15 miljoen mensen verlagen, waaronder minstens 5 miljoen kinderen. Een van de manieren waarop de EU dit wil verwezenlijken, is via de Europese Kindgarantie. In 2013 formuleerde de Europese Commissie nl. drie aanbevelingen in de strijd tegen kinderarmoede, warbij de tweede en vooral de derde pijler hebben te maken met vrijetijdsactiviteiten. De Europese Kindgarantie, die werd goedgekeurd in 2021, vloeit voort uit de tweede aanbeveling. In het Nederlands luidt deze als volgt: “ongelijkheden tussen kinderen verminderen door te zorgen voor toegang tot hoogwaardige en betaalbare kinderopvang en onderwijsdiensten.”

Council Recommendation 2013: Investing in Children - Key elements

Fields	Actions
Access to adequate resources	Support parents' employment Provide for adequate living standards through a combination of benefits
Access to affordable quality services	Invest in Early Childhood Education and Care (ECEC) Improve education system's impact on equal opportunities Improve the responsiveness of health systems to address the needs of disadvantaged children Provide children with a safe, adequate housing and living environment Enhance family support and quality of alternative care settings
Children's right to participate	Support the participation of all children in play, recreation, sport and cultural activities Put in place mechanisms to promote children's participation in decision-making that affects their lives

Figuur: Drie aanbevelingen van de Europese Commissie in de strijd tegen kinderarmoede.
(“Fighting Child Poverty”, September 2019, p. 7)

Op basis van de Europese Kindgarantie dient elke Europese lidstaat een eigen actieplan op te maken. In België is dit het Belgisch Nationaal Actieplan Kindgarantie 2030 (BNAK). Eén van de vier Belgische actiepunten is ‘gratis toegang verlenen tot onderwijs en opvang voor jonge kinderen’ en zorgen voor ‘**toegankelijk schoolmateriaal, activiteiten en computerfaciliteiten’**. Dit wordt onder meer verwezenlijkt doordat het **OCMW fondsen ontvangt** om kwetsbare gezinnen tegemoet te komen in enkele kosten van **buitenschoolse activiteiten**. Ook ontvangt **elk gewest subsidies** ‘om jongeren in armoede te helpen bij de aankoop van schoolmateriaal, **abonnementen en lidmaatschappen van**

jongerenorganisaties, buitenschoolse opleidingen, sportclubs en culturele verenigingen ("Europese Kindgarantie 2022-2030", z.d., pp. 8-10).

1.10	améliorer les compétences numériques des enfants dans le besoin et des enseignants et de réaliser les investissements nécessaires pour lutter contre toutes les formes de fracture numérique	de digitale vaardigheden van kinderen in nood en leerkrachten vergroten en de nodige investeringen doen om de digitale kloof in al zijn vormen aan te pakken
1.11	organiser le transport vers les établissements d'éducation et d'accueil de la petite enfance et les établissements d'enseignement	vervoer aan te bieden naar instellingen voor voor- en vroegschoolse educatie en opvang en onderwijsinstellingen
1.12	assurer un accès égal et inclusif aux activités périscolaires, y compris la participation aux voyages scolaires et aux activités sportives, récréatives et culturelles	zorgen voor gelijke en inclusieve toegang tot schoolgerelateerde activiteiten, waaronder schoolreizen en sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten
1.13	de mettre en place un cadre de coopération entre les établissements d'enseignement, les collectivités locales, les services sociaux, les services de santé et les services de protection de l'enfance, les familles et les acteurs de l'économie sociale permettant de promouvoir l'éducation inclusive, d'offrir des structures d'accueil postscolaires et des possibilités de participation à des activités sportives, récréatives et culturelles, de construire des établissements d'enseignement en tant que centres d'inclusion et de participation et d'investir dans ces établissements.	een kader te ontwikkelen voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen, lokale gemeenschappen, sociale, gezondheidszorg- en kinderbeschermingsdiensten, gezinnen en actoren van de sociale economie om inclusief onderwijs te ondersteunen, in naschoolse opvang te voorzien, mogelijkheden te bieden om deel te nemen aan sport-, vrijetijds- en culturele activiteiten, en te zorgen voor de bouw van en investeringen in onderwijsinstellingen als centra van inclusie en participatie.

Figuur: Doelstellingen Kindgarantie, doelstelling 1 met subdoelstelling 1.10-1.13 (pp. 94)

Na een kritische leesbeurt van het uitgebreide actieplan (referentie terug te vinden in de bronnenlijst) en tenzij ik de inhoud verkeerd interpreteer, valt het echter op dat Vlaanderen in dit actieplan (voorlopig) vooral de nadruk legt op de ondersteuning van schoolgerelateerde uitstappen en vrijetijdsactiviteiten, terwijl verschillende actiepunten van Brussel, Wallonië en de Federatie Wallonië-Brussel expliciet inzetten op het niet-schoolgerelateerd aanbod voor jeugd, sport en cultuur (hun actiepunten zijn ter inspiratie zeker het lezen waard). Een uitzondering daarbij is wel dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie 29 lokale **Brede Scholen** ondersteunt in Brussel (zie verder) ("Belgisch nationaal actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030, 2022).[11]

Interessant is ook de **derde aanbeveling** van de Europese Commissie die de ondersteuning van vrije tijd letterlijk vermeldt: "het recht van kinderen op participatie waarborgen door de deelname van alle kinderen aan spel, recreatie, sport en culturele activiteiten te ondersteunen." Hierover heb ik tot nader order echter **geen concrete actieplannen** gevonden.

[11] POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid https://www.mi-is.be/sites/default/files/documents/be_nap_kindgarantie.finaal_0.pdf

4.4.2 Initiatieven en onderzoek op dienstenniveau

4.4.2.1 Website Huis van het Kind Asse

Zoals eerder aangehaald heeft Huis van het Kind Asse een eigen website die is ingedeeld per leeftijdscategorie. De website werkt voornamelijk met tegels met afbeeldingen waarop per thema kan worden doorgeklikt. Dit is handig en laagdrempelig voor wie minder taalvaardig is, maar vraagt soms wel veel doorklikwerk waardoor je mogelijks het overzicht kwijtraakt. Bij het doorklikken op de verschillende hobby's staat geen vermelding van de UiTPAS en de bijhorende voordelen. (Meer nog, de enige manier waarop je informatie over de UiTPAS vindt is als je het woord zelf ingeeft in de zoekbalk. Je moet het dus kennen vooraleer je ernaar kan zoeken. Wie dat doet, komt terecht op een hele reeks artikels over de UiTPAS, maar niet meteen bij dé lokale UiTPAS-website.) Ook onder de tegel 'financiële en materiele hulp' staat geen link naar de UiTPAS. Wel is er 'financiële hulp bij sociale culturele en sportieve activiteiten' waarin wordt verwezen naar socio-culturele participatie (maar geen vermelding van PSA; zie opmerking in de volgende paragraaf).

4.4.2.2 Infogids zwanger en opgroeien in Asse

Deze infogids is een lokaal initiatief van Huis van het Kind Asse die allerlei diensten, organisaties, rechten en voordelen bundelt over zwanger zijn en opgroeien in Asse. Een van de thema's die daarbij aan bod komen is vrije tijd. Wie de gids digitaal raadpleegt krijgt een tip te zien die de lezer uitnodigt om de Google Lens-applicatie te gebruiken. Iets later staat de UiTPAS uitgelegd. Hierbij staat het kansentarief vermeld, maar het is niet duidelijk dat hiermee 80% korting wordt verkregen op de inschrijvingskost van UiTPAS-partners in het vrijetijdsaanbod. De projectwerkingen van Huis van het Kind voor kwetsbare gezinnen staan er ook in vermeld, wat maakt dat de lezer (hopelijk) kan zien dat er diensten zijn die zich specifiek richten op kwetsbare gezinnen. Verder staat de infogids vol met allerlei vormen van financiële ondersteuning, inclusief kortingssystemen op het busnetwerk De Lijn en het treinnetwerk NMBS. Er wordt ook doorverwezen naar het OCWM voor een 'financiële tussenkomst voor het inschrijvingsgeld van hobby's en sportverenigingen'. Hier staat echter niet bij of het om PSA gaat of niet. In het rubriekje 'vrije tijd' wordt verwezen naar de website van Huis van het Kind Asse, waar alle lokale hobby's in vermeld staan (zie eerder). In het boekje zelf staan de activiteiten niet opgesomd. Wel benoemt het heel beknopt volgende voordelen: 'Sport na school-pas, tussenkomst mutualiteit, aanbod bibliotheek (inclusief voorleesmomenten en kinderactiviteiten), aanbod jeugd- en vrijetijds*diensten* (dus niet het aanbod zelf), jeugdbeweging, speelplein, Asse Speelt (overzicht val alle activiteiten in de schoolvakanties), en financiële hulp bij vrije tijd (vakantieparticipatie en lidgeldtussenkomst van het fonds sport, spel en cultuur)'. In deze opsomming staan echter geen of weinig concrete namen van diensten of organisaties waarnaar wordt doorverwezen, evenals hun contactgegevens. Soms staat er wel "Sociaal Huis" of "Jeugddienst". Bij de rubriek 'financieel en juridisch' staat 'sociaal tarief', en de uitnodiging om een mini-rechtenonderzoek aan te vragen waarbij gekeken wordt waar de persoon recht op heeft.

De Google Lens-tip is handig. Alleen jammer dat deze niet in het fysieke boekje staat. Voor zover ik mij herinner heb ik dit tijdens mijn stage ook niet op andere communicatiedragers (infoboekjes, flyers, …) zien staan. Hulpverleningsdiensten lijken intern te spreken over PSA, maar in de externe communicatie lijkt men dit niet expliciet te vermelden. Wel staat er vaak "financiële hulp bij sport/vrije tijd", maar gaat het om PSA of iets anders? Is dit bewust?

4.4.3 Vlaanderen:

4.4.3.1 Bestaand en toekomstig beleid: beleidskaders, adviezen, wetgeving en decreten

- Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024[12]
- De strijd tegen armoede winnen we samen – Campagnedossier 2023 (inclusief Memorandum regionale en federale verkiezingen 2024) – zie p. 53 vrijetijdsinvulling voor iedereen [13]
- Buurtgerichte Netwerken

4.4.4 Andere organisaties, lokale overheden…

4.4.4.1 19 projecten die bruggen bouwen tussen sport of jeugdwerk en gezinnen in armoede

Artikel Sociaal.net – leerervaringen en inzichten van Demos en Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB)

De auteur van dit artikel benadrukt het belang van aandacht te hebben voor het feit dat organisatoren van vrijetijdsactiviteiten doorgaans een heel andere kijk hebben op de wereld en andere, overwegend positieve ervaringen hebben. “Ze kunnen keuzes maken, hebben grotendeels controle over hun leven en een vertrouwen in onze maatschappij en haar instellingen.” Hierdoor vormt zich een kloof tussen kwetsbare gezinnen en de verenigingen die quasi niet te overbruggen is als organisatie of individu alleen. Daarvoor is ‘omkadering, bemiddeling, ondersteuning en opvolging’ nodig.

4.4.4.2 Brede scholen

4.4.5 Inzichten uit bestaand onderzoek door Huis van het Kind Asse

Vanuit het besef dat Huis van het Kind Asse al langer dan vandaag begaan is met kwetsbare gezinnen (denk ook hier aan de opdracht rond ‘proportioneel universalisme’) wilde ik vat krijgen op de initiatieven die de organisatie al had genomen om inzichten te verzamelen over de doelgroep. Want waarom het warm water opnieuw uitvinden als die al voor je klaarstaat. Lotte verwees me naar een reeks verslagen en rapporten van onderzoeken die zij reeds had verwezenlijkt in samenwerking met andere diensten van de lokale gemeente. Hieronder volgt een overzicht van de relevantste bevindingen.

4.4.5.1 Drempelscan GBO AMALO

Zoals eerder aangehaald maakt Huis van het Kind Asse deel uit van het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) van de eerstelijnszone AMALO, die als **basisopdracht** heeft om “**toegankelijke sociale hulp- en dienstverlening te verlenen en onderbescherming tegen te gaan**.” Binnen dit kader voerde het GBO AMALO in het najaar van 2023 een drempelscan uit. Het opzet was om na te gaan **welke drempels kwetsbare mensen ervaren wanneer ze gebruik (willen) maken van de welzijnsdiensten binnen het GBO**, met als basispartners: CAW, Sociale diensten Mutualiteiten, Sociale dienst OCMW, Huis van het Kind Asse en De Link (een organisatie die werkt rond **ervaringsdeskundigheid**). (“Drempelscan GBO

[12] https://armoede.vlaanderen.be/sites/default/files/media/Vlaams_actieplan_armoedebestrijding_2020_2024.pdf Geraadpleegd 11/05

[13] 2023 Welzijnszorg_dossierA4_digitaal.pdf 11/05

AMALO, z.d., pp. 1-5)[14]. Dit onderzoek gebeurde voor de hele eerstelijnszone AMALO, maar de input kwam wel enkel van de organisaties en niet van de gezinnen zelf. Er was ook wel een ervaringsdeskundige aanwezig die (Verbeyst, persoonlijke communicatie, 5 maart 2024).

De resultaten werden ingedeeld in de 5 eerder besproken B-drempels (betaalbaar, bereikbaar, beschikbaar, begrijpbaar, bruikbaar), aangevuld met de 2 extra B's (bekend en betrouwbaar). Merk echter op dat de invulling van elke drempel mogelijks ietwat anders geïnterpreteerd werd bij de verwerking van de resultaten van de drempelscan. Om de gegevens zo trouw mogelijk weer te geven, behoud ik dezelfde indeling. Hieronder volgt per drempel een samenvatting van de bekomen inzichten, met soms een toegevoegde kritische noot.

1) Betaalbaarheid:

Financiële betaalbaarheid: er zijn veel verdoken kosten, vb. extra materiaal dat aangeschaft moet worden, vervoerskosten, (de impliciete sociale druk om) een drankje te consumeren bij een activiteit. Facturen en afbetaalplannen zouden niet altijd overzichtelijk zijn ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., p. 13).

Psychologische betaalbaarheid: kwetsbare mensen ervaren gevoelens van schaamte, angst en stress, vb. dat anderen zullen zien dat ze arm zijn, dat ze moeten interageren met andere sociale kringen. Er hangt ook een taboe rond diensten zoals het Sociaal Huis, DMW en Kind en Gezin: mensen ervaren deze diensten als controlerend en negatief ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., p. 15).

2) Bereikbaarheid:

De loketten zijn enkel overdag beschikbaar en heeft geen avondpermanenties. Voor sommige gezinnen is er een mobiliteitskost om zich naar het loket te verplaatsen. Eens ze dan ter plaatse zijn, zijn er hoge eisen en drempels voor/tijdens afspraken. Er is een groot verschil in ervaring en drempels tussen een hulpverlener die op huisbezoek gaat bij een gezin versus een gezin die op kantoorbezoek gaat bij de hulpverlener/dienst.

3) Beschikbaarheid:

Er is een **administratieve drempel** in de vorm van moeilijk te begrijpen **vakjargon** en **complexe administratiesystemen** waarbij je vaak veel attesten en documenten moet verzamelen. Er zijn **wachtlijsten** waardoor mensen na verloop van tijd afhaken. Ook wordt de cruciale rol van een **warm onthaal** benoemd. Bovendien zit de **digitale dienstverlening** tegenwoordig in de stijgers, maar in de realiteit wordt deze **onderbenut en overschat**. "Toegang tot internet is nog steeds geen basisrecht maar een voorrecht, en het gebruik van internet en bepaalde tools hangt samen met algemene geletterdheid". Bijgevolg hebben de gebruikers soms schrik om hun persoonlijke gegevens in te vullen/vrij te geven of fouten te maken. ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., pp. 11-12).

Kritische noot: Het mag geen vanzelfsprekendheid zijn dat iedereen tegenwoordig toegang heeft tot het internet, voldoende geletterd is en ervaring heeft om gebruik te maken van digitale tools en applicaties. Wie vastloopt in het administratieve proces, zij het op papier of digitaal, loopt dus kansen mis op hun recht op hulp.

[14] ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., pp. 1-5)

4) Begrijpbaarheid:

Kwetsbare mensen ervaren een taaldrempel. Enerzijds is er de taalkennis, maar de regels rond het taalgebruik zijn ook verwarrend: sommige diensten hanteren de taalwetgeving, andere diensten zijn er niet aan gebonden. Er is vraag naar documenten in klare taal, hulpmiddelen en pictogrammen.

5) Bruikbaarheid:

Hier komt het voorbeeld aan bod van **oudercontacten** die strikt in het Nederlands en zonder kinderen dienen plaats te vinden. Ook blijkt de **schriftelijke communicatie niet afgestemd te zijn op de doelgroep**. Zo worden vb. complexe woorden gebruikt wanneer je **online een afspraak** wil maken bij een welzijnsdienst ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., pp. 9-10).

Kritische noot: De doelgroep dient dus aan bepaalde voorwaarden te voldoen vooraleer het dienstenaanbod voor hen bruikbaar wordt. Wie vb. geen babysit of tolk vindt, valt uit de boot…

6) Bekendheid:

Er worden vragen gesteld over welke middelen en kanalen er het best ingezet kunnen worden. Zijn de websites voldoende gebruiksvriendelijk? Zijn deze in feite goed gekend bij de doelgroep en andere partners en professionals? Hoe goed is website gekend bij doelgroep + andere partners/professionals? ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., p. 17).

7) Betrouwbaarheid:

Hier werd gesproken over een nood aan verbinding en dat het belangrijk is dat de diensten een veilig gevoel geven. Het vertrouwen moet eerst opgebouwd worden maar er is vaak te weinig tijd voor mensen.

8) Betrokkenheid:

Hierbij wordt letterlijk gesteld dat het "aanbod minder 'matcht' met de noden, waarden, normen en geletterdheid van de gebruiker" en dat de "regels en procedures van de hulp- en dienstverlening botsen met de leefwereld van de doelgroep, vb. op tijd komen, opvoedingsstijl, roken, moeders die thuis blijven" ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., p. 18).

9) Beleving:

Beleving: tijdsdruk en onderbezetting leidt tot minder kwalitatieve/integrale begeleiding. De grenzen van de hulpverlener worden gestretcht en de draagkracht van de hulpverlener komt in gedrang. Daarnaast heeft elke organisatie en hulpverlener een heeft eigen stijl en imago, wat maakt dat de hulp en ondersteuning van éénzelfde dienst of éénzelfde 'soort' hulpverlener toch anders beleefd kan worden. In de context van beleving kunnen er via een Google Forms formulier ook andere signalen worden gemeld van bepaalde ervaringsdrempels zodat de eerstelijnszone hiermee aan de slag kan ("Drempelscan GBO AMALO, z.d., p. 20).

4.4.5.2 Belevingsonderzoek "kindvriendelijke gemeente"

In het belevingsonderzoek van Asse naar "kindvriendelijke gemeente", werden drie hoofdthema's gekozen: mentaal welzijn, publieke ruimte en vrijetijdsaanbod ("Kindvriendelijke Gemeente", z.d.,

p.1). Bij het lezen hiervan en met mijn onderzoeksvraag in het achterhoofd, merkte ik volgende zaken op.

Mentaal welzijn: de kinderen en jongeren geven aan dat ze behoefte hebben aan een 'veilige, gekende omgeving', waarbij in de aanbeveling werd geconcludeerd dat de gemeente moet "streven naar een gekend gezicht… in een gekende omgeving" ("Kindvriendelijke Gemeente", z.d., p.2)

Vrijetijdsaanbod: hier is sprake van een link met het BOA-decreet. Ook is er vraag om de Swappas terug in te voeren voor 12-14 jarigen. Er is de aanbeveling om jongeren te laten participeren in de programmatie van het CC. Op vlak van kennis en bekendheid werd aangehaald dat het aanbod niet tot bij de jongeren geraakt, met het voorstel om het 'JONK-Instagramaccount te gebruiken om de jongeren te bereiken' ("Kindvriendelijke Gemeente", z.d., pp. 6, 8).

Conclusie: Wat mij opvalt is dat ze vooral vasthouden aan het gekende. Ze kunnen niets anders bedenken (omdat ze niets anders kennen?). Al geven ze wel bepaalde noden/behoeften aan (verspreid doorheen heel de analyse). Dus dit benadrukt het belang van organisaties/lokaal bestuur/partners/… om het aanbod af te stemmen op deze noden en niet enkel genoegen te nemen met wat er al is. Ook is er het belang van de rol van een organisatie om (nieuw) aanbod tot bij de doelgroep te brengen, want als ze het aanbod niet kennen dan kunnen ze er geen beroep op doen, en/of bijgevolg aangeven of het effectief aan hun behoeften voldoet of niet ("Kindvriendelijke Gemeente", z.d., pp.12-13).

4.5 Resultaten van bevragingen bij gezinnen, gezinsondersteuners en vrijetijdsorganisaties

Omdat de bevraging bij kwetsbare gezinnen de kern vormde van mijn stageopdracht, geef ik in de beschrijving van de resultaten het meeste ruimte aan dit onderdeel. Desalniettemin kwam er zeer veel informatie voort uit de bevragingen met hulpverleners en vrijetijdsorganisaties. Deze resultaten beschrijf ik weliswaar iets beknopter. **Een uitgebreider verslag van alle bevragingen wordt indien gewenst aan het einde van mijn stage apart overgemaakt aan de stageplaats.**

4.5.1 Bevraging bij kwetsbare gezinnen de doelgroep

4.5.1.1 Resultaten

De resultaten worden weergegeven op basis van de vooropgestelde structuur van de bevraging. De ondersteunende citaten zijn ofwel afkomstig van een 'ouder', ofwel van een 'katrolstudent'.

1. **Kennis over het bestaand, georganiseerd aanbod**

- <u>Activiteiten voor kinderen in Asse die gekend zijn door kwetsbare gezinnen</u>

Gezinnen lijken een aantal activiteiten te kennen. De meest genoemde activiteiten van externe organisaties zijn: de voetbalclub (Asse-Zellik en/of Mollem), zwemclub, basketbal, gymnastiek, boxen en de kunstenacademie (dans en beeld). De meest genoemde activiteiten van Huis van het Kind/Gemeente Asse zijn de maandelijkse ontmoetingsnamiddagen en de Pietenwandeling, en de activiteiten in de Bib.

Ouder: "Ik weet dat er voetbal, box, karaté, zwemmen is… Maar momenteel zijn de kinderen nergens ingeschreven. Ze hebben wel al gevoetbald, dat was vorig jaar, één jaar lang, tweemaal per week." -M

Ouder: "Wandeltochten, parken, het nieuwe skatepark, basketbal, Huis van het Kind doet af en toe wat activiteiten: pannenkoeken, koken, knutselen, wandelen ook. (…) Kunst en Beeld ken ik, de voetbal. Uhm, wat is er nog in Asse… 't zwembad… maar ik denk niet dat dat.. dat ze daar echt iets mee doen. (…) En de bib, daar zijn ook thema's en activiteiten."

Katrolstudent: "Zij kenden het zwembad, de gymnastiek en turnen in Asse, ontmoetingsnamiddagen door ons, ik denk niet meer dan dat."

Dit lijken ook de activiteiten te zijn waarvoor de betrokken kinderen effectief interesse tonen, waarvoor ouders zich al hebben geïnformeerd om hun kinderen in te schrijven, waarvoor de kinderen ooit al ingeschreven waren of momenteel ook nog ingeschreven zijn.

Hoewel dit niet actief bevraagd werd, kwamen verschillende niet-georganiseerde, gratis vrijetijdsactiviteiten meermaals aan bod. Denk daarbij aan wandelen, een bezoek aan de buitenspeelpleintjes, het skatepark met basketbalringen, het zwembad. Doorgaans beschikten ze al over deze kennis van dit aanbod vanuit zichzelf, zonder tussenkomst van een Katrolstagiair. Toch zijn er gezinnen die niet afwisten van de verschillende buitenspeeltuinen.

- <u>Bron van de kennis/informatie van het huidige aanbod</u>

Informatie over het beschikbare aanbod lijkt de bevraagde gezinnen vooral te bereiken **via De Katrol.** Minstens 7 van de bevraagde gezinnen kent het aanbod via Katrol.

Katrolstudent: "…activiteiten van Huis van het Kind zoals de ontmoetingsnamiddagen, die kende ze dan via mij, voor de rest niet veel, het was ikzelf die meestal er zelf mee afkwam."

Katrolstudent: "Het aanbod kennen ze door ons."

Katrolstudent: "Ze kennen het aanbod dat wij hun geven."

Een andere bron van informatie over vrijetijdsactiviteiten zijn brochures van school. Naargelang de digitale vaardigheden van de gezinsleden, vinden sommige gezinnen de informatie ook **online**. Zo kwam ter sprake dat het de oudere zusjes waren die voor een bepaald gezin de informatie opzochten zodat hun jongere broertjes (4j en 7j) een hobby konden vinden.

Ouder: "Via veel brochures van school. De oudere zussen hebben ook veel online gevonden (…)."

Katrolstudent: "Ze wisten waar het zwembad was maar wisten niet hoe ze moesten inschrijven op de website, voor de zwemclub voor zwemlessen… Dat was aangegeven uit school dat ze zwemlessen nodig heeft."

Een gezin kende het aanbod via hun netwerk.

Katrolstudent: "De activiteiten die ze doen zijn wel vaak op basis van haar netwerk, dus de mama, iemand van de familie, vrienden.., maar het is mij niet duidelijk van waar ze zijn, dus de activiteiten zijn soms in Asse maar ook verder weg."

Een gezin kende de voetbal omdat het dicht in hun buurt is.

Katrolstudent: "Ze kent de voetbal omdat ze er niet ver van woont. Ze ging al in Ternat naar de voetbal, maar dat was te ver en ze zocht iets in de buurt. De rest kent ze via Katrol."

Afkomst en taligheid speelt een rol bij de weg vinden naar het aanbod.

Katrolstudent: "Die weten dat vooral omdat die van Asse en omstreken zijn en omdat ze de Nederlandse taal perfect beheersen. En omdat ze het financieel breder hebben dat ze daar sneller naar kijken of zo, allez dat is mijn inschatting he, dat ze het sneller opzoeken. Die kende het aanbod van haarzelf al, ze hadden al zelf gezocht."

Toch is dit geen garantie. Zo blijkt een ouder die al lang in Asse woont en Nederlandstalig is volledig afhankelijk te zijn van de informatie van die ze via katrolstudenten kreeg.

Ouder: "Van Huis van het Kind (lacht), daarvoor kende ik dat helemaal niet. Voordien namen ze niet deel aan andere activiteiten want het was enkel via De Katrol dat we van de activiteiten afwisten. (…) Ik woon al 1,5j in Asse-centrum en voordien al sinds mijn geboorte in Asse maar gewoon buiten het centrum."

2. Deelname aan activiteiten

Kennis over activiteiten wil niet automatisch zeggen dat de kinderen eraan deelnemen. Zeker 5 van de gezinnen geven aan minstens één kind te willen inschrijven voor een hobby, maar dat dit nog niet gelukt is. Redenen hiertoe zijn: het inschrijvingsgeld niet kunnen betalen, de inschrijvingsperiode is afgesloten, geen mobiliteit en/of tijd om de kinderen naar de activiteit te kunnen brengen.

Katrolstudent: "Omtrent gymnastiek hadden ze ook interesse maar de ouders konden uiteindelijk niet meer (…). De papa ging langsgaan voor informatie, maar het is me niet duidelijk of ze al geweest zijn. Dat was voor Roska vzw. Maar ze zijn in principe wel in staat dit zelf te doen."

Katrolstudent: "Die deden geen activiteiten en namen niet deel. Ze hadden wel gemaild maar daar is niets van uitgekomen. Ze wouden meer info over zwemmen en turnen. Ze merkten dat ze het niet konden regelen qua vervoer om de kinderen daar te krijgen, ook door de werkomstandigheden, dat (de mama) heel veel werkte, en omdat ze met kinderen van meerdere ex-partners zat. Het was niet de organisatie die niet reageerde, ze hebben het zelf wat beslist en zijn er niet meer op ingegaan."

Katrolstudent: "Ah wacht de kunstacademie wilden ze wel, maar je kon niet meer inschrijven. Er waren 1 of 2 van dat gezin geïnteresseerd om het te doen maar ze waren te laat."

11 van de 14 gezinnen heeft al minstens één keer deelgenomen aan de ontmoetingsnamiddag, pietendorp en/of de voorleesmomenten in de bib.

Ouder: "Als Huis van het Kind activiteiten doet gaan ze daar soms ook eens."

Katrolstudent: "… qua deelname enkel ontmoetingsnamiddag. Dat is van in het begin dat ze bij Katrol zijn opgestart."

4 gezinnen zouden niet deelnemen omwille van cultuur (gezinscultuur, de cultuur van het thuisland of terug willen naar het thuisland, religieuze reden of omdat de deelnemers gemengd zijn (jongens/meisjes).

Medewerker Huis van het Kind: "Ik heb al bij een paar gezinnen gehad dat op vaak kindjes niet naar de jeugdbeweging kunnen gaan omdat er iets van de kerk is."

Katrolstudent: "De jongste dochter is de enige die geïnteresseerd is. Beide broers willen terug naar (hun thuisland), ze hebben hier weinig connectie en interesse om dat te doen."

Katrolstudent: "De mama durft het niet op haar nemen. Ze zegt: 'mijn man regelt dat'. Dus bij voorstellen om een hobby te zoeken voor de kinderen, is het dat ze meteen antwoordt: mijn man doet dat. Er is ook de drempel van de maatschappelijke rol van de vrouw en de man: ze baseert zich hierop in haar verantwoordelijkheden en de eindbeslissingen die ze maakt, die dan eigenlijk geen tot weinig zijn (omdat ze in haar cultuur niet de eindbeslissing maakt). (…) Bijkomende vraag: En lukt het voor haar om dat gesprek aan te gaan met haar man? *"Ja, ze doet er iets mee en je krijgt er feedback op."* Bijkomende vraag: Onderneemt de man dan stappen voor de activiteiten? – *"Ja in het verleden zijn de kinderen al naar de Chiro gegaan, dus hij neemt wel stappen, maar 't is omwille van het feit dat de man zo druk is dat het heel moeilijk is om aanhoudend te kunnen gaan want de man werkt veel en geraakt er niet altijd."*

Een gezin lijkt initieel wel in te schrijven en tijdelijk deel te nemen, maar nadien af te haken of niet opnieuw (te kunnen) inschrijven.

Ouder: "Vorig jaar misschien drie maanden of zo." (dat ze hebben deelgenomen). En beeld en kunst zijn ze geweest, mijn dochter, en mijn zoon een klein beetje voetbal, maar in Mollem dan, maar nu nimeer."

3. Algemene mening over/ervaringen met de activiteiten

- <u>Mening/ervaringen van kinderen</u>

Over het algemeen gaven de ouders aan dat de kinderen de activiteiten leuk vonden.

Ouder: "Keileuk, ze willen dat terug opnieuw doen he." Bijvoorbeeld: "Andere kindjes leren kennen, bezig zijn, iets nieuw aanleren, ze vonden dat echt leuk om met andere kinderen te zijn die hetzelfde dan ook zo willen."

Ouder: "…deed activiteiten graag."

Een mama gaf aan dat de kinderen het soms moeilijk vonden om zich open te stellen.

Ouder: "Nee.. gewoon zo in het begin om zich open te stellen, dat ze dat moeilijk vonden, maar daarna niet meer."

Er zijn ook **enkele negatieve ervaringen van deelname aan de activiteiten**, al is niet altijd duidelijk waarom:

Katrolstudent: "Hij zou in het verleden al naar de Chiro gegaan zijn maar dat zou niet goed gelopen zijn…"

Katrolstudent: "Jongste zoon (15) doet voetbal als hobby maar de mama zei dat hij het niet zo leuk vond. (…) Ik heb het gevoel dat zij gewoon allemaal terug willen naar hun thuisland en daardoor hier hun draai niet vinden"

- Mening/ervaringen van de ouders

Tevredenheid over het bestaand aanbod

Bij de vraag naar positieve ervaringen geven ouders aan dat de kinderen het leuk vonden, ook dat er soms feestjes waren, dat het buiten plaatsvond en dat het ook bijdroeg aan de taalvaardigheid van de kinderen.

Ouder: "Het eerste jaar was heel leuk, ze deden ook feestjes met Kerst… Het was ook goed om het Nederlands te stimuleren voor de kindjes."

Ouder: "Ik vond het een heel goeie activiteit, zeker omdat het buiten is, en de kinderen werden ook socialer."

Een ouder vertelde dat het goed was dat er interactie was met andere kinderen, en dat de leerkrachten een rustige invloed hadden op haar kinderen.

Ouder: "Wat ik goed vond is dat er ook andere kindjes waren, zodat ze ook in groep kunnen werken, kunnen leren werken, van andere leren.. de leerkrachten waren ook superlief en rustig, ja dus .. bij mijn dochter zag ik wel dat het haar goed deed van zo in een rustige sfeer te zitten in plaats van zo, ik weet nie hoe ik dat moet uileggen, omdat zij ook wel heel hevig kan zijn. Zag ik wel dat als ze daar was dat ze rustig was, daar zelf, omdat ze wist iedereen is hier rustig ik kan hier niet te zot doen. En bij mijn zoon zag ik wel dat hij beter luisterde. Omdat hij graag voetbalde ging hij ook veel meer luisteren naar zijn meester, terwijl moest het gewoon zijn juf in de klas zijn dan weet ik dat die niet honderd procent luistert." (…) Ik denk dat ze zich gewoon aanpassen aan de omgeving, dat ze kunnen inschatten welk gedrag kan ik permitteren waar."

Een mama is ook dankbaar voor de activiteiten van Huis van het Kind.

Katrolstudent: "Over de activiteit van Sinterklaas was ze heel dankbaar dat ze iets kon doen met de kindjes. Ze heeft de UiTPAS gebruikt dus het was goedkoop, dus het was leuk dat ze dat kon doen want zij heeft niet de mogelijkheid om dat te doen. Ze konden een cadeau kiezen, het was binnen, ook dat ze knutselwerkjes konden maken omdat ze dat materiaal niet heeft in overvloed."

4. **Kostprijs**

- Mening van ouders over de kostprijs, de betaalbaarheid en het al dan niet kunnen inschrijven o.w.v. de prijs

Gezinnen geven aan dat de ze de activiteiten duur vinden. De combinatie van het activiteitenmateriaal bovenop het inschrijvingsgeld komt daarbij extra naar voor. Wanneer er meerdere kinderen een hobby willen opnemen lopen de kosten ook op.

Ouder: "Ik vond het heel duur (voetbal Asse-Ter-Heide). Ik moest verplicht elk jaar opnieuw andere voetbalkleren kopen. De inschrijvingen zijn ook heel duur. (…) De kinderen zijn nu 7 jaar en 4 jaar, die deden alle twee voetbal, dus de kosten voor de twee kinderen samen is super duur. "

Ouder: "Hoog. Echt hoog. Een geluk dat er een UiTPAS is, maar zelfs dan vind ik het nog altijd redelijk hoog, want als ge meerdere kinderen hebt dan loopt dat wel op. Want ge gaat ze ook nooit zomaar sturen zonder iets, dus ge moet dan ook sowieso weer eten en drinken voorzien.. En gewoon het beginmateriaal is ook altijd lastig vind ik."

Katrolstudent: "De jongste dochter wou dansen maar het probleem is, als je vier kinderen een hobby wil geven, dan is het duur."

Een gezin geeft aan dat het moeilijk is om het volledige inschrijvingsbedrag in één keer te betalen. Ze is alleenstaand en haar ex-partner wil niet bijleggen.

Ouder: "Ik had het wel, had het in 1x betaald. Voetbal was opgespaard. Die 300 euro was opgespaard want ik wist nog van shit ik moet dat betalen voor mei zodat hij kon starten in september. En dan was ik geld aan de kant aan het zetten een paar maanden en dan kon ik dat betalen. (…) Want ik had het er moeilijk mee want ik zei nog zelf tegen mijn ex-partner van kom geef mij hier geld maar hij wou dat niet, dus ik moest het echt zelf opsparen."

De betaling opsplitsen in verschillende schijven lijkt te helpen om het volledige bedrag te kunnen betalen.

Ouder: "Beeld en kunst ging nog, want ik kon dat in stukken betalen. Dat was 20 euro of zo. Om de zoveel keer was het 20 euro. Tussen de 20 en 30."

Behalve het inschrijvingsgeld lijkt het ook moeilijk om voldoende middelen te vinden voor het bijkomend materiaal.

Ouder: "Hij wil ook terug voetballen, maar ik heb dat geld totaal niet. En dan als ik kijk naar al dat materiaal, schoenen ik was gaan kijken en da's ook direct al een goeie 40 euro en dan zijn we niet eens bij de goeie merken ofzo he. Sportkledij is ook duur. Ge verschiet daarvan, ikzelf verschoot daar echt van. Da's de helft van mijn t-shirt en waarom heeft dat dezelfde prijs? Kniebeschermers en wat is het allemaal, 15 euro etc. Eigenlijk materiaal is ook al 100 weg. En dat moet dan ook nog eens allemaal van hun materiaal zijn. Da's echt. Da's echt prijzig ze voetbal."

- <u>Algemene kennis van financiële voordeelsystemen (sociaal tarief, UiTPAS, PSA, VT…)</u>

Bijna alle bevraagde gezinnen hebben al gehoord van de UiTPAS (al dan niet via De Katrol). Een aantal heeft het al aangevraagd. Sommigen hebben het niet aangevraagd omdat ze er geen recht op hebben of omdat de pas niet van toepassing was/is voor de hobby die ze voor ogen hebben/hadden.

Ouder: "Ik had al gehoord van UiTPAS en weet dat je het kan toepassen op de voetbal in Asse-Centrum, maar niet in Asse-Ter-Heide. Ik had al bij het OCMW gevraagd of ik er recht op heb, maar door omstandigheden heb ik op niets recht."

Gezinnen kennen de UiTPAS, sociaal/kansentarief, PSA en/of de verhoogde tegemoetkoming vaak dankzij hun ondersteuning door diensten zoals Huis van het Kind. Soms lijken er meerdere contacten nodig te zijn alvorens de opties duidelijk zijn.

Katrolstudent: "Het sociaal tarief, de UiTPAS en PSA kende ze allemaal. Dat kende ze door de andere organisatie die daar ook op bezoek kwam. De Radar kwam daar. (…) Ze kende de UiTPAS met kansentarief ook. Ze gebruikte het voor de basketbal bijvoorbeeld (in Merchtem), en waarschijnlijk ook voor de voetbal in Ternat. (…) Van verhoogde tegemoetkoming geen idee, ik denk wel dat De Radar qua financiën veel heeft geholpen met dat gezin. Van de UiTPAS heeft ze mij de kaart getoond dus daarvan ben ik heel zeker."

Ouder: "Via huis van het kind" (…) Ja, maar het was pas duidelijk toen jij het mij uitlegde hoor, want zelfs daarvoor toen (de vorige student) het uitlegde, ze kwam met dat blad en ik begreep het niet. UiTPAS of zoiets?"

Ouder: "Kortingen die ik ken en waarvan ik gebruik maak is mutualiteit, die ken ik en gebruik ik. Als ik naar de dokter ga betaal ik maar 1 euro. Hospitalisatiefacturen ook, daar zie ik dat ze dat eraf trekken, als ik zo bloed trek en zo, dat wordt allemaal in vermindering gebracht. Wat ik echt gebruik? Dat is bij ziekte. Zelfs niet bij Engie ofzo, terwijl ik daar waarschijnlijk recht op heb, je hebt me dat eens gezegd he. Voor de rest gebruik ik het persoonlijk niet."

Een gezin lijkt de verschillende kortingen/tegemoetkomingen door elkaar te halen (vb. PSA en UiTPAS) en is vragende partij voor een samensmelting of automatische toekenning.

Ouder: "Ziet ge dan dat ik het nog allemaal niet begrijp dan? (…) Da's ook wel ingewikkeld he. Kan dat gewoon niet allemaal op 1 ding zijn? Allez eerlijk als ge daar allemaal rekening mee moet houden, dan zit ge echt aan papierwerk niet normaal he. Da's echt niet meer leuk. Zeker als ge alleenstaand zijt. Als ik u zeg hoe ik vorig jaar.. toen gij hier kwam, al die papieren die ophoopten, en dat ge daar gewoon geen zicht meer op hebt omdat ge zelf werkt en ge zit rond te lopen, dat het zelfs moeilijk was om gewoon naar de gemeente te gaan he, da's echt zot, als ik daar nu aan denk, dat ik aan het werken was in de bank en ik dacht van shit ik moet nog naar de gemeente gaan en dat en dat nog doen, qua werk, en ik moet die factuur nog betalen, je bent echt efkes afgeleid omdat je aan dingen denkt van thuis die je nog moet doen." (…) "En nu zegt ge mij ook keiveel dinges maar ik weet zeker dat ik de helft ga vergeten. Het zou gewoon allemaal op uw ID moeten staan. Ah die heeft er recht op, kom, eraf! Maar nee ge moet er constant zelf altijd achter lopen en het vragen, en da's echt kei vermoeiend."

Bij sommige gezinnen is het voor de ouders en/of studenten niet (meer) duidelijk of ze effectief een vorm van financiële ondersteuning ontvangen.

Ouder: "Of ik dus recht heb op een UiTPAS? Ik denk het niet, het wordt te ingewikkeld. (…) Dus ik moet ze eigenlijk alle twee aanvragen?

Katrolstudent: "Ik ben niet zeker of ze verhoogde tegemoetkoming heeft… Ze kent PSA waarschijnlijk niet."

- Specifieke kennis en/of toepassing van financiële voordeelsystemen op de activiteiten waarvoor de kinderen ingeschreven zijn.

In de bevraagde gezinnen die een UiTPAS hebben, wordt deze UiTPAS gebruikt voor voetbal, de kunstacademie en de Pietenwandeling van Huis van het Kind. Er worden soms ook intern toegangstickets toegekend aan gezinnen.

Katrolstudent: "… de activiteit van Sinterklaas… Ze heeft de UiTPAS gebruikt dus het was goedkoop, of ze had een ticket gekregen van Huis van het Kind, ik weet het niet meer."

Katrolstudent: "Ze weten dat ze korting kunnen krijgen voor de kunstacademie, waarschijnlijk omdat (een Katrolstudent) het haar heeft gezegd. Ze is ervan op hoogte, maar er wordt altijd veel gepland maar eigenlijk nooit iets van activiteiten echt concreet gemaakt. Er is nog nooit concreet iemand ingeschreven geweest."

De UiTPAS (met kansentarief) levert geen voordeel voor gezinnen die er geen recht op hebben (vb. omwille van een zelfstandige beroepsactiviteit), bij activiteiten die de UiTPAS niet aanvaarden of bij activiteiten waarvoor de inschrijvingsperiode al is afgesloten.

Katrolstudent: "De jongste dochter wou dansen maar het probleem is, als je 4 kinderen een hobby wil geven, dan is het duur. De man (papa) is zelfstandig maar daar is geen UiTPAS voor.

Katrolstudent: "Ze wisten van het sociaal tarief maar hadden er geen recht op wegens dat het gebaseerd is op het inkomen van vorig jaar."

Katrolstudent: "Basket in Asse deed geen UiTPAS, de club had daarvoor dus naar (Katrol) gebeld."

Ouder: "Nee ik heb de volledige dingen betaald he, toen was er geen UiTPAS. 300 euro voor voetbal, plus 100 of zoiets voor materiaal. (…) dat was voor de voetbal in Mollem"

Katrolstudent: "Ze heeft verhoogde tegemoetkoming en de UiTPAS wel maar het was dus te laat. Het was november en je kon je niet meer inschrijven."

Niet alle organisaties lijken de UiTPAS te aanvaarden. Hierdoor lijken gezinnen op zoek te gaan naar activiteiten buiten Asse die wel de UiTPAS aanvaarden.

Katrolstudent: "Ze gingen in Merchtem naar de basket en de mama wou ze in Asse laten komen, (…) financieel ook moeilijker omdat zij niet werken met de UiTPAS, waardoor het duur uitkwam. In Merchtem was er wel de UiTPAS voor basket, ik veronderstel dat dat de reden was waarom ze zo ver gingen."

5. Inschrijvingsproces

- Meningen en ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. het inschrijvingsproces van vrijetijdsactiviteiten in Asse

De gezinnen gaan fysiek naar de club om zich in te schrijven of ze doen dit online.

Ouder: "Bij de voetbal zijn mijn dochters fysiek naar de club gegaan om via fysiek papier in te schrijven. Dat is gelukt."

Ouder: "Het inschrijvingsproces bij Kunst en Beeld was makkelijk, je kon dat online doen. Bij voetbal was het ook eigenlijk nog oké. In het begin was het moeilijk, maar daarna was het oké. Ik had gewoon iets fout gedaan denk ik. (…) Ik heb dit zelf gedaan."

Sommige gezinnen weten niet hoe ze moeten inschrijven.

Katrolstudent: "De mama had liever dat ik mailde, waarschijnlijk ook omdat ze niet wist hoe ze dat moest doen."

Katrolstudent: "Ze weten niet hoe de inschrijvingen verlopen, hoeveel inschrijvingsgeld het is."

- Moeilijkheden die ouders ervaren tijdens het inschrijvingsproces

Een gebrek aan digitale middelen en de vaardigheden om deze te gebruiken vormt soms nog een drempel.

Katrolstudent: "Het moet allemaal online maar ze hebben niet altijd de kennis of de middelen om dit te gebruiken en da's wel een drempel. Ze hebben laptops van school maar hadden een tijdje geen internet en geen elektriciteit in november en december."

Katrolstudent: "Bij (gezin) is dat ook vaak een drempel, de toegang tot internet en tot een laptop, en de laptops van school moeten teruggebracht worden naar school op het einde van het schooljaar. (…) maar ook gewoon niet weten hoe inschrijven, niet weten hoe eraan te beginnen."

Behalve digitale vaardigheden, ontbreekt het soms ook aan taalkennis. Soms is het een kwestie van gebrek aan algemene administratieve basiskennis of effectief niet weten waar of hoe in te schrijven.

Katrolstudent: "Qua moeilijkheden was er vooral de taal maar ook niet weten hoe, wat, waar of hoe op te zoeken. (…) Het gaat waarschijnlijk vooral om niet weten, ze woont hier al lang maar eigenlijk heeft ze geen besef van wat er is, misschien omdat ze niet veel buitenkomen of in aanraking komen met welke organisaties er in de buurt zijn."

Katrolstudent: "Bij het inschrijvingsproces heb ik gewoon geholpen, we hebben dat samen vertaald naar het Frans, vooral dan bepaalde moeilijkere termen zoals rijksregisternummer en waar je dat kan vinden."

Voor een onlinebetaling zijn soms beperkte betaalopties mogelijk. Dit is moeilijk voor wie deze betaalmethodes niet heeft.

Ouder: "Bij de betaling is het altijd moeilijk wel. Bij voetbal moest het denk ik via VISA en dank moest ik het overschrijven via Revolut. Maar het verliep wel makkelijk. Als je geen visa hebt dan is het lastig."

De inschrijvingsperiodes zijn verschillend naargelang de vrijetijdsaanbieder.

Katrolstudent: "De inschrijving is in april voor voetbal in Asse voor het volgende seizoen, dus ik heb dat niet opgevolgd omdat mijn stage toen gedaan was."

Katrolstudent: "Ik heb toen de kunstacademie proberen bellen, maar er waren geen inschrijvingsmogelijkheden meer tot september volgend jaar…"

Tijdens het inschrijvingsproces wordt verwacht dat je al meteen een vast tijdstip kiest waarop het kind aan een activiteit zal deelnemen.

Ouder: "Iedereen heeft andere tijden. De activiteiten dan. Dus je moet kunnen inplannen "om dat uur is er dat".

Ouders ervaren financiële druk om bij de inschrijving het volledige bedrag te kunnen neerleggen. Ook is er de psychologische en praktische druk dat het gaat om een activiteit die het hele jaar door duurt.

Katrolstudent: "Ja, financieel op vlak van die startdatum. En het feit dat ze worden verwacht om te blijven gaan. (De mama) is niet per se iemand die haar afspraken zelf nakomt, dus het zal echt uit de kinderen zelf moeten komen om te blijven gaan. Maar ik weet dat bijvoorbeeld de kunstacademie een ziektebriefje vraagt als je niet kan gaan en dat dit wel gevolgen kan hebben op je inschrijving als je meermaals afwezig bent."

- Positieve ervaringen tijdens het inschrijvingsproces

Bij een gezin was er sprake van een afwijkende inschrijvingsoptie, vb. een individuele overeenkomst om de kinderen in het midden van het jaar te laten instappen.

Ouder: "Ja ik heb dat met (een andere katrolstudent) kunnen regelen, dat was een ander tarief, dat er een afspraak was gemaakt dat ik voor een bepaalde periode een specifiek bedrag moest betalen. Maar toen had ik nog geen korting of sociaal tarief. (…) Halfweg naar het einde van het jaar. (…) Dan opnieuw ingeschreven in september…"

Het wordt positief onthaald als vrijetijdsaanbieders testdagen aanbieden alvorens een definitieve inschrijving vereist is.

Ouder: "Bij de inschrijving was er geen probleem. Ik vond het juist leuk dat er bij allebei de activiteit (voetbal en kunstenacademie) gezegd werd van "kom maar eerst eens testen", dat je zelf ook eens zag hoe de werking was etc., dat er zo een bezoek mogelijk was om ze te leren kennen."

6. Bereikbaarheid

- Meningen en ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. de bereikbaarheid van de activiteiten (locatie)

Een gezin reist nu buiten Asse zodat de kinderen een hobby kunnen doen waar de UiTPAS aanvaard wordt. Daardoor zijn ze lang onderweg en komt er een extra kost bij kijken.

Katrolstudent: "Die zitten momenteel in sportclubs in Merchtem en Ternat met de UiTPAS. (…) Mama zou het makkelijker vinden als iedereen in Asse zou sporten zodat mama niet heel de tijd onderweg zouden zijn. (…) "10 minuten met de trein naar Merchtem en nog 20 min. wandelen. En dan nog van hun tot aan 't station, dus ook 10-15 min. wandelen. Dat was twee keer per week. (De leeftijden van twee oudste zonen: 15 en 17j). Dus daar zit ook treinkost aan. Die gaan dan alleen omdat benzine veel kost en anders moest de mama daar ook blijven wachten en dat waren meestal ook vrij late trainingen, waardoor zij dat ook niet altijd kon, want (de jongste zoon) was 7 of 8 jaar.

Katrolstudent: "(…) voor de voetbal in Ternat wachtte (de mama) altijd tot hij gedaan was en dan gingen ze naar huis, dus Asse zou makkelijker geweest zijn zodat ze nog naar huis kon tussendoor. Zoveel heen en weer rijden ging ze niet doen omwille van de benzine."

Katrolstudent: "Het was vooral was te ver van huis. Dat is wat ze het meeste herhaalde dat afstand het moeilijke was."

Afhankelijk zijn van het openbaar vervoer neemt veel extra tijd in beslag en brengt extra zorgen met zich mee.

Ouder: "Maar dat gaat nu dat ze van school veranderd zijn hetzelfde zijn ze want het gaat dezelfde tijd nemen. Krokegem is ook nog ver, maar de bussen zijn gewoon regelmatiger. Het is ook nog een eindje en de bussen komen ook niet wanneer gij wilt. Als je stapt en je ziet ze passeren moet je denken ouh nee weer wachten. Maar het is wel beter dan in Mollem want als je die had gemist dan was het echt, vergeet het."

De afstand is ook een reden dat een ouder de kinderen heeft uitgeschreven.

Ouder: "… en terug onmiddellijk uitgeschreven omwille van de afstand.

Ook de veiligheid van het traject van en naar de activiteit speelt een rol bij het organiseren van vervoer.

Ouder: "De voetbal was niet ver, het was 5 minuten met de auto van bij ons thuis, dat vond ik oké. (…) Zou ik ze te voet laten gaan? Nee, enkel vanaf hun 14 jaar op hun alleen, en als ik weet dat ze de verkeersregels goed weten."

- Meningen en ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. de bereikbaarheid van de activiteiten (tijd/dagen)

Voor ouders is het soms stresserend om de kinderen op tijd naar de activiteit te brengen. Dit hangt o.a. af van het tijdstip van en de afstand tot de activiteit. Moeilijke familiale omstandigheden maken dit soms extra uitdagend. Soms is het de reden om de kinderen niet in te schrijven.

Ouder: "De voetbal in Asse-Ter-Heide was om 18u 's avonds, twee keer per week. Dat vond ik een goed uur. Maar nu gaan ze ook beginnen met voetballen in Asse-Zellik. Als het terug om 18u zou zijn is het iets stresserender, want ik ben pas om 17 thuis en dan moet alles rap rap gebeuren. Maar ik ga het wel proberen, voor de kinderen. Ze zijn nog niet ingeschreven maar ik ben het wel van plan."

Ouder: "Vrijdagen waren echt irritant, dat was voor voetbal én kunst. Dan heb je juist de wissel met de ex-partner, van ja die moeten nu naar de andere kant. (…) 17u was echt te vroeg. Ik had een halfuur of 3 kwartier om ze allebei op de juiste plaats te krijgen. De activiteiten waren op hetzelfde moment. (…) Kunst was het jaar daarna dan later ingepland, en dan kon ze wel, om 18u30 en 19u30. (…) Ik had er in het begin niet echt aan gedacht, maar daarna besefte ik echt van ohw ik moet opletten, ik moet op tijd vertrekken van het werk en kan niet nog een babbeltje slaan ofzo."

Ouder: "Ik wou box en karaté doen voor de kinderen, maar de uren kwamen totaal niet overeen met mijn (werk)planning."

Katrolstudent: "Het botst veel met haar werk, die activiteiten zijn altijd op moeilijke uren voor iemand die werkt, dus ze moet altijd 'chasen' (zich haasten) om op tijd te zijn. De oudste broer werkt nu ook en die bracht (zijn jongste zus) eerst heel veel maar dat gaat nu niet meer. (…) als ge pas om 18u thuis zijt vloekt het om je kinderen daar te krijgen. De uren zijn vaak een drempel om er op tijd te geraken."

7. Informatie en communicatie

- Wijze waarop ouders communiceren met vrijetijdsorganisaties (middel en taal)

Ouders maken gebruik van face-to-face contact met vrijetijdsaanbieders, of nemen contact op via mail.

Ouder: "Meestal via mail of fysiek. (…) in het Nederlands"

Bij sommige gezinnen verloopt de communicatie voornamelijk via (ondersteuning van) de katrolstudent.

Katrolstudent: "Al die communicatie is via mij gelopen. (…) Ze had liever dat ik mailde… Waarschijnlijk ook omdat ze niet wist hoe ze dat moest doen. (…) Ze is Engelstalig."

- Positieve ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. communicatie

Over de communicatie met en houding van de organisaties reageert een deel van de ouders positief.

Ouder: "Ik vond het sympathieke mensen van de club, ze waren ook gewillig om in het Frans te praten als het eerst niet lukte in het Nederlands. Maar soms is het moeilijk omdat niet iedereen van de club evengoed Frans kan."

Ouder: "Ik spreek vooral Nederlands met de clubs, maar soms als ik niet weet hoe dan zeg ik het in het Frans of gebruik ik Google Translate." (Ze is Turks maar ze is vlot Franstalig en kan al vlot Nederlands, maar voelt zich gewoon niet zo comfortabel om Nederlands te spreken maar eigenlijk kan ze beiden kei goed.)

Ouder: "Dat zijn heel vriendelijke mensen. 't Is niet dat als (mijn zoon) niet altijd aanwezig kon zijn ze zo een mail sturen van ja we hebben hem niet meer gezien… En ook bij beeld en kunst was het zo van "er zijn ook andere momenten als het niet lukt", dan gingen ze ook andere info meegeven. Dus vriendelijk zijn de medewerkers wel."

- Negatieve ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. communicatie

Een mama ervaarde een situatie waar de organisatie (plots) niet (meer) open leek te staan tegenover de mama.

"Ze waren niet open en antwoordden niet op mijn communicatie."

Onduidelijkheid over wie het aanspreekpunt is voor financiële vragen zorgt voor onduidelijkheid en frustraties bij een ouder.

"Vroeger ging alles heel goed, dan had ik een conflict (met de organisatie) en was er ruzie. Als ik iemand wilde bellen, pakte niemand op, niemand zorgde voor een oplossing. (…) In het 2e jaar zijn de jongens ook gaan voetballen, maar ik zag dat ze niet betrokken werden en wilde hen uitschrijven. Ik had mijn geld teruggevraagd maar er kwam geen reactie want de persoon was in zwangerschapsverlof. Er kwam geen opvolging en ik was lastig dat er niemand ter vervanging was. (…) Uiteindelijk is de student van De Katrol ertussen gekomen en is het in orde gekomen."

- Ervaringen van kwetsbare ouders m.b.t. communicatie (duidelijkheid en begrijpbaarheid)

Een ouder vindt het aangenaam dat de organisaties (in dit geval de voetbalclub en kunstacademie) de nodige info duidelijk en allemaal in één keer communiceerde en meteen hun contactgegevens meegaf. Een andere ouder vond de gekregen informatie ook heel duidelijk.

Ouder: "Dat voelde goed. Ze waren ook gewoon heel direct, ze geven direct de juiste info mee… ze legden uit waar ik alles op de website kon vinden en dat klopte ook dus dat was fijn. Dus bijvoorbeeld: ga daar op de website, dan daar klikken, dan daar… volg wat ik zeg en je gaat het vinden. Of dit is mijn mailadres of nummer en als er iets is kan je mij bellen."

Ouder: "De informatie die ik kreeg was superduidelijk, vb. als er de volgende keer geen les was dan werd het altijd duidelijk vooraf gezegd. De leerkracht checkte ook of ik alles begreep. Als ik het niet begreep dan ging die het in kleine stukjes opdelen en vertalen, of de Google Translate app gebruiken."

Sommige ouders botsen echter wel nog op taalbarrières, met miscommunicatie tot gevolg. Ook (communicatie over) onverwachte wijzigingen in het programma kunnen extra zorgen veroorzaken, zelfs als de informatie op tijd verstuurd wordt. De taaldrempel speelt hierbij parten.

Katrolstudent: "De mama kon heel moeilijk communiceren met de juf van haar dochter (in de kunstacademie). De medewerker van het secretariaat van de kunstacademie communiceerde dan altijd naar mij en ik naar de mama. Ze spreekt beter Engels dan Nederlands maar ik denk dat ze het toch niet altijd goed begrijpt, zelfs als ik het in het Engels uitleg, en er bleef precies iets mislopen in de communicatie met de juf, qua inhoud dan."

Katrolstudent: "Dat was moeilijk want zij is de taal niet machtig. Ik was niet zeker of ze altijd alles begreep. Er was bijvoorbeeld een training afgelast en ze wist niet waarom. Ik gok dat er te veel regen was en dat de training daardoor was gestopt. Ze had er wel bericht van gekregen op tijd en dan is die daarmee naar mij gekomen."

8. Andere (weerhoudende) drempels

- Ervaren moeilijkheden om kinderen naar een activiteit te laten gaan / factoren die ouders ervan weerhouden hun kinderen in te schrijven voor of te laten deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten

Andere zorgen op het gebied van andere levensdomeinen weerhouden kwetsbare gezinnen om deel te nemen.

"Om te komen tot die recreativiteiten moet je eerst al die andere problemen hebben opgelost. En dat is dan al een drempel op zich.

Soms worden bepaalde kortingssystemen aangehaald in het kader van een specifieke hulpvraag, zoals vb. financiële ondersteuning voor vrijetijdsactiviteiten. Als er vanuit de cliënt, de externe organisatie of de betrokken hulpverlener, om welke reden dan ook, niet meer wordt ingegaan op die initiële hulpvraag rond een specifiek vrijetijdsaanbod, bestaat er een risico dat de uitleg rond andere financiële tegemoetkomingen niet meer aan bod komt omdat de onmiddellijke aanleiding ervan op de achtergrond is verdwenen.

Katrolstudent: "Basket in Asse deed geen UiTPAS, de club had daarvoor dus naar (Katrol) gebeld. (…) PSA hebben we dan niet meer bekeken.. was ook op het einde van mijn huisbezoeken… Ook in combinatie met het feit dat de basket van die basketbalclub op een specifiek niveau was dat die vraag misschien geannuleerd werd, maar ben niet zeker.

Een gebrek aan het gevoel erbij te horen, betrokken te worden en erkenning te krijgen vb. bij een hulpvraag, worden aangehaald als negatieve ervaringen.

Ouder: "In het 2e jaar zijn de jongens ook gaan voetballen, maar ik zag dat ze niet betrokken werden en wilde hen uitschrijven."(…) "Vroeger had ik veel vertrouwen in de club, maar het 2e jaar als ik dan problemen had dan was er niemand verantwoordelijk, en als ik mijn geld terugvroeg was precies iedereen verantwoordelijk en moest ik met 5 verschillende mensen praten om mijn geld terug te krijgen."

Ook het moeilijke contact met de andere, Nederlandstalige ouders lijkt daarin parten te spelen.

Ouder: "Er waren ook kliekjes tussen de Nederlandstaligen enerzijds en de anderstaligen anderzijds. Hoe vaak ik ook met de Nederlandstalige ouders probeerde te communiceren, ik geraakte er niet binnen."

Zich onwennig voelen om contact te maken met andere ouders en angst hebben dat anderen over hen zouden rondvertellen/roddelen, lijkt ook een reden om kinderen niet te laten deelnemen.

Ouder: "Mja zelfs als er meer activiteiten zijn, ik denk niet dat ik ernaartoe zou gaan. Omdat ik mij ongemakkelijk voel. In de zin van, andere ouders zien (lacht onwennig), maar ik denk dat dat gewoon iets met mij is. (…) Ja zo andere ouders zien, kweeni, soms voel ik mij echt ongemakkelijk he." (…) "Ik weet dat ik daar gewoon ben voor mijn kinderen maar ik voel mij daar ongemakkelijk bij. Je hebt zo ouders die intussen babbelen in het cafeetje maar ik zie mij dat niet doen. Ik ga dan snel weg om iets te doen en terug te komen, maar dan ziet ge ook niet echt uw kinderen bezig."

Toen ik deze ouder vertelde dat ik van nog andere ouders had opgevangen dat ze het moeilijk vinden om contact te maken met andere ouders, zoals vb. aan de schoolpoort, reageerde de ouder als volgt:

Ouder: "Ah echt? Ja ik dacht dat ik de enige was en dat dat zo gewoon bij mij in mijn hoofd zat. Dus nu dat ge zegt dat ik niet de enige ben is 't goe haha… Ja want dan begint dat van, ge kent da he, ja wat doet gij, en dit en da. En zonder dat ge dat weet babbelen die over u hé (…) Nee maar da's ni leuk he snapt ge. En ge ziet dat ook, mensen babbelen echt zo, van ja, 'niet te veel bij hun in de buurt komen want da en da en da'…"

Angst voor sociale uitsluiting is dus wel aanwezig.

Ouder: "Bij de voetbal in Mollem zag ik da ook, die waren echt verbaasd zo van huh wat doen die hier? Snapt ge? Terwijl ik daar gewoon was voor mijn zoon snapt ge?"

Een ouder heeft angst voor conflicten met andere kinderen. Ze wil vermijden dat haar kinderen betrokken worden bij ruzies tussen verschillende culturen of 'negatieve gedragingen' zouden overnemen.

Ouder: "Conflicten. Soms gingen de Marokkaanse kinderen die er waren ruzie maken met iedereen, ook met mijn kinderen. Ik vond dat ze super onrespectvol waren. Bijvoorbeeld als een Marokkaans kindje commentaar gaf begon die ruzie te maken en iedereen te slaan, terwijl de autochtone kindjes direct sorry zouden zeggen. (…) Ik merk dat de autochtone kindjes direct sorry zeggen, terwijl de allochtone kindjes vaker ruzie maken, en ik probeer mijn kinderen goed op te voeden." (Deze ouder heeft zelf een migratieachtergrond.)

Ouder: "Maar nu wil ik niet meer dat ze contact hebben met andere kinderen. Dat maakt mij echt bang. Als ik zie wat ze gedaan hebben met mijn dochter??!"

Een enthousiaste ouder ervaart een zekere schrik en/of schaamte om hun zoon in te schrijven omwille van de taalbarrière. Dit staat in contrast met haar besef dat een hobby kan helpen om de Nederlandse taalvaardigheid te verhogen.

Katrolstudent: "De mama heeft schrik dat als ze een Whatsappgroep maken met de ouders dat ze het niet gaan verstaan en dat ze niet gaat weten wat ze bedoelen. (…) Ze heeft altijd schrik dat haar Nederlands niet goed gaat zijn, ook voor het onderwijs. Bijvoorbeeld, bij een oudercontact wordt gezegd hij maakt grammaticale fouten maar dan schiet ze direct in het uiterste dat ze denkt: hij kan het niet." (…) Ik heb haar dan aangemoedigd om te zoeken naar een hobby zodat ze meer taalstimulering hebben. Ze staan er zeker voor open. Ze moet het gewoon bespreken met haar man, maar dat kost geld natuurlijk. Dat is een heel enthousiaste mama."

Een ouder denkt terug aan haar eigen ervaringen als kind waar zij steeds moest vertalen tussen haar ouders en de organisatie. De verwachting dat kinderen steeds als tolk moeten fungeren, zowel qua taal als qua culturele verwachtingen, kan op deze kinderen zwaar doorwegen op praktisch en psychosociaal vlak.

Ouder: "Ik denk wel dat dat moeilijk moet zijn. Vroeger bij mijn ouders was dat ook. Zij waren Franstalig, en ik moest altijd vertalen, en ik moest altijd smoesjes uitvinden waarom de betaling nog niet in orde was, en dat was moeilijk. En de ouders gingen zich soms verstoppen achter hun kinderen. Da's soms ook echt als kind dat je

dat opgeeft daardoor. Ik ben gestopt met atletiek, badminton, dansen, gewoon omdat je dat als kind beu bent, je moet als kind continu communiceren, jij moet als kind altijd zeggen kom we moeten gaan we moeten gaan."

9. Sterke punten

- Andere sterke punten / Goede ervaringen

Een goede (connectie met een) **leerkracht maakt een groot verschil**.

Ouder: "De leerkracht maakt écht veel uit he, da's echt gek."

- Andere redenen waarom ouders hun kinderen aan het aanbod willen laten deelnemen.

Een ouder benoemt structuur en discipline als een belangrijke meerwaarde van een hobby.

Katrolstudent: "De mama wou haar zoon bij de voetbal steken om structuur en discipline te kunnen aanleren."

Kinderen die deelnemen aan activiteiten lijken er energie uit te halen. Het beïnvloed hun denken en ze worden creatiever en socialer.

"Ze keken daarnaar uit, dus dat was wel leuk. Qua gedrag weet ik het niet zo goed. Wel dat ze nóg meer energie hadden maar da's echt puur omdat ze ernaar uitkeken."

"Ik zag wel dat ze anders begonnen nadenken. Mijn dochter is meer creatiever geworden. Mijn zoon die gaat dan nu ook van zijn eigen met andere kindjes in het park gaan voetballen als hij ziet dat ze voetballen, wat die ervoor nooit zou durven; dat zie ik wel."

- Alternatieven op het georganiseerd vrijetijdsaanbod

Hoewel dit niet expliciet werd bevraagd, vertelden ouders ook over ervaringen met niet-georganiseerde vrijetijdsactiviteiten.

Katrolstudent: "Sinds ze via Katrol op de hoogte is van de pleintjes en speeltuintjes gaat ze daar wel veel wandelen. Ze gaat ook naar de bib."

10. Dromen / 'in een ideale wereld'

- Noden, behoeften, wensen, dromen van ouders/gezinnen m.b.t. activiteiten voor kinderen

In een 'ideale wereld' dromen de gezinnen van: fietslessen voor volwassenen; meer sporadische, thematische activiteiten…

Ouder: "Fietslessen voor volwassenen. Mijn kinderen fietsen graag maar ik kan zelf niet fietsen, dus ik wil leren fietsen."

Katrolstudent: "Meer mogelijkheden en activiteiten zoals de Pietenwandeling met Sinterklaas, dus bijvoorbeeld ook met Pasen, daar zou ze zeker naartoe komen denk ik."

Er is ook vraag naar oplossingen op het gebied van mobiliteit: een sociaal netwerk die af en toe eens kan bijspringen om de kinderen naar een activiteit te brengen; dat ze alle activiteiten in hun achtertuin konden organiseren; (gratis) busvervoer die de kinderen oppikt, afzet aan de activiteit en terug naar huis brengt.

Katrolstudent: "Moesten ze mensen kennen in de buurt, als zij hen eens zouden kunnen meenemen i.p.v. dat zij altijd moest rijden, dat zou ze misschien graag gehad hebben. Ze kende de ouders van de andere kinderen ook niet."

Ouder: "Alles in mijn achtertuin, een badmintonveld, uuhm, paardjes… (lacht)."

Ouder: "Wat handig zou zijn… een busje die je kindjes oppikt en terug afzet, dat zou echt handig zijn, dat ik daar niet meer aan moet denken. Want dan ben je terug thuis en besef je ik mag niet boodschappen doen of ik ga te laat zijn of … zo een busje, dat je niet voor moet betalen, en terug afzet op dat uur, punt."

Er wordt een voorstel gedaan om terug meer inzamelacties te doen zodat er meer fondsen opgebouwd worden, maar ook zodat kinderen hierdoor extra vaardigheden ontwikkelen.

Ouder: "Weet ge wa ik ook echt leuk vond? Meer zo inzamelacties. Dat kindjes zo meer .. vroeger was dat keileuk zo wafelverkoop, ik deed dat ook en zo. Als de kindjes dat nu meer zouden doen zou er denk ik meer geld zijn om te investeren in allemaal dinges dat nodig zijn zo in de gemeente. Want mensen geven veel he, ik geef ook he. Als er wafelverkoop is of er is een inzameling voor da ofzo. Ook we zijn eens geweest naar een theaterding voor Syrië of Turkije die aardbeving. Of als ze langskomen. Da's gewoon leuk om te zien dat die kindjes dat doen. Nu is dat totaal niet, mensen zijn gewoon continu binnen, ge ziet die niet meer. (…) Dat zou voor hun benefit zijn zodat er meer geld is om te werken aan… samenwerking in Asse ofzo kweetni."

Vervolg: "Ja maar ni iedereen is voor een fuif ofzo. Ik wniet dat er dan andere activiteiten zijn waar geld wordt ingezameld, of ze gaan ervan uit dat die activiteiten bekend zijn maar dat is helemaal niet zo. (…) Vroeger weet ge hoeveel straten ik afliep om te verkopen, dat was keileuk he, deed ik van alles van verkoop, wafelverkoop, lolly's, kaartjes, voor het Rode Kruis, … Wij waren tienertjes, 12 ofzo, of zelf 8? Dat was vanuit school he. Er was van alles, ik vond dat altijd leuk. (…) Dus dat de kinderen dat ook leren: fondsen werven, beleefd zijn, interacties, …"

Bijkomende interviewvraag: Maar zou dat maken dat je de kinderen meer zou inschrijven?

Ouder: Ja ja zeker, maar ja ik moet ze dan ook inschrijven. Ja maar da's gewoon leuk dat je weet dat je aan dat doel gaat werken van geld in te zamelen en dat je daar dan iets mee kan doen om iets beter te maken, zoals dat ze geld hebben voor andere gezinnen.

De ruilwinkel en tweedehandskleren voor hobby's worden met dankbaarheid onthaald. Toch zou hier meer reclame voor gemaakt kunnen worden dat dit bestaat.

Ouder: "En kleren, ik denk dat er veel meer reclame voor gemaakt zou kunnen worden. Voor 2ehands dingen. Voor die hobby's. Maar da's echt een goeie he. Ik ben echt zo dankbaar dat dat bestaat he die ruildinges en tweedehandswinkels."

Qua gewenst extra aanbod is er ook vraag naar zaalvoetbal, een basketbalclub zonder competitie, skaten, een scoutsgroep waarbij jongens en meisjes gesplitst zijn:

Katrolstudent: "Voor de oudste zoon heb ik zaalvoetbal proberen vinden, maar hij was altijd te jong want het was voor mensen ouder dan achttien en hij is 17, het was te ver of te laat 's avonds, en het zijn vooral privéinitiatieven dus niet echt een club waarbij hij kon aansluiten…Uiteindelijk kwam in contact met het jeugdhuis maar het is mij niet duidelijk of hij er naartoe gaat, dus dat was wel heel hoge drempel want dat zijn privénummers en die bellen niet vaak terug en die doen niet echt aan werving met een specifieke datum waarop ze kunnen inschrijven, dus zaalvoetbal is heel hoogdrempelig of bestaat niet echt om er in te geraken."

4.5.2 Bevraging bij katrolstudenten en medewerkers van Huis van het Kind

<u>Welke drempels zien gezinsondersteuners? Waar schiet het aanbod momenteel tekort?</u>

Dat de **betaling van hobby's op jaarbasis** verloopt vormt een uitdaging. Een mogelijke oplossing hiervoor is werken met een **beurtenkaart**: *"Hobby's moeten op jaarbasis betaald worden en dat is heel moeilijk voor onze gezinnen. Moest het met 5 of 10 beurten kunnen zou dat interessant zijn."*

Hoewel sommige vrijetijdsaanbieders een **afbetalingsplan** mogelijk maken, is dit niet overal het geval. Bovendien is er een extra drempel dat gezinnen dit zelf zouden moeten aanvragen. Als we terugdenken aan de besproken drempel rond de **psychologische kostprijs**, weten wet dat dit **een grote inspanning** vergt: *"Er zijn niet overal afbetalingsplannen mogelijk. Bij karate kan je bijvoorbeeld elke maand 50 euro betalen. Maar je moet het al weten en het durven vragen. Bij de voetbal kan het denk ik ook wel maar je moet het echt vragen. Bij basket en de andere weet je het niet echt…"*

Een ander initiatief om de financiële drempel te verlagen is een **kortingssysteem voor broers en zussen**. Deze optie zou in meerdere organisaties aanwezig zijn, al is het niet duidelijk of dit algemeen gecommuniceerd wordt of als een gezin hier wederom zelf naar moet informeren: *"Korting voor broers en zussen bestaat wel voor de meesten, maar misschien moet je dat ook al vragen?"*

Er lijkt in het algemeen **weinig kennis en bekendheid te bestaan over PSA**: *"Mensen die geen cliënt zijn bij Huis van het Kind kennen PSA ook niet."*

In Asse is er geen organisatie die een **'multisportaanbod' voor kinderen** biedt. Zo'n initiatief zou handig zijn zodat kinderen met meerdere soorten sport in aanraking zou komen: *"Er is ook geen multisportaanbod zodat jonge kinderen alle sportdisciplines kunnen proberen. Ik weet niet of er voorbeelden zijn van andere gemeenten die dit wel doen? Er is wel reactief in Asse maar dat is enkel voor volwassen vrouwen."*

Er wordt gesproken over het gebrek aan een **uitleendienst voor kampmateriaal voor gezinnen**, op het niveau van de gebruikers: *"Er is ook geen uitleendienst voor slaapzakken en veldbedden, sommige gemeentes dienen dat wel aan, dat individuen dat kunnen uitlenen als hun kinderen op kamp gaan. Aalst doet dat dacht ik."*

In de bevraging bij gezinnen kwam aan bod dat het **inschrijvingsproces** voor sommige gezinnen niet evident is. In de groepsdiscussie werd dit bevestigd, al lag hierbij de nadruk op de **drempel langs organisatorische kant** en minder bij de vaardigheden van de kwetsbare gezinnen: *"Er zijn veel sportclubs met moeilijke inschrijfprocedures."*

Ook het **tijdstip van de inschrijvingen** vormt een uitdaging. Dit maakt dat we onze gezinnen steeds op **verschillende tijdstippen doorheen het jaar** moeten alert houden over aankomende inschrijfmomenten: *"Die inschrijvingen moeten ook altijd heel vroeg voor onze doelgroep georganiseerd worden en da's niet evident."*

Daarenboven raken bepaalde activiteiten **steeds vaker en sneller volzet** waardoor er **wachtlijsten** ontstaan. Dit legt **extra druk op ouders** m.b.t. het tijdstip van de inschrijving: *"Er zijn wachtlijsten bij de scouts. De populaire leeftijd is 8 tot 12 jaar en daar zijn de meeste wachtlijsten. Voor 6-jarigen is er dacht ik nog plek en voor die van 10." (…) "Daar is het probleem dat je echt op een zondagochtend ergens in augustus moet inschrijven en als je dat niet die dag hebt gedaan heb je weinig kans op een plek."* Ook voor zwemlessen zijn er wachtlijsten, wat een invloed kan hebben op de ontwikkeling van deze vaardigheid: *"Er zijn wachttijden van 3 tot 4 jaar op zwemles."*

Het zou handig zijn als gezinnen zich zoals bij de jeugdbewegingen op meerdere momenten **doorheen het jaar** kunnen inschrijven, zodat er dus **meerdere instapmomenten** zijn. Dit vergt wel een andere aanpak. *"…meer kansen om u in te schrijven over een jaar? Oké 't is misschien vervelend als er elke*

week iemand nieuw komt, maar misschien is dat wel mogelijk twee of drie keer per jaar… Zo tijdens de herfstvakantie of in februari? Gewoon dat er meerdere instapmomenten zijn."

Op het vlak van **verwachtingen en bijkomend engagement**, wordt vaak verondersteld dat het normaal is dat ouders **overal kunnen naartoe rijden** voor bijkomende activiteiten: *"Er wordt vaak verwacht dat ouders rondrijden naar competitiematchen, dat wordt als standaard gezien. (…) De basket is op 2 locaties, Asse en Ternat, dat wordt als logisch ervaren."*

Als een gezin een moedige stap zet om deel te nemen aan een nieuwe activiteit, is het belangrijk dat de **bewegwijzering** duidelijk is en dat de organisatie er niet vanuit gaat dat iedereen de buurt kent. Een **mislukte poging werkt teleurstellend**. Denk daarbij terug aan de **psychologische kost**: *"Bij de Hopduvel op het Hopdorp, daar was een mama die alle moed had bijeenraapt en met auto is vertrokken, maar zij bleef maar heen en weer rijden maar wist niet hoe je naar dat veld moest geraken en heeft het niet gevonden en dat vond ze super erg, de kindjes waren ook teleurgesteld…"*

Op bepaalde aspecten blijft er een **blinde vlek over hoe gezinnen de activiteit ervaren**. Zo zijn er vb. vraagtekens over hoe gezinnen worden onthaald aan een activiteit. *"Het is moeilijk omdat je niet weet van hoe loopt het als je bijvoorbeeld op zondag naar de Chiro gaat, komt er dan direct iemand naar je toe als je op de parking loopt? Ik weet het niet…"*

De informatie ligt vaak op verschillende plaatsen verspreid in de negatieve betekenis dat de **informatie nergens op één centrale plek verzameld zit**: *"Je moet overal de informatie bijeenzoeken…"*

Ook wordt in vraag gesteld of gezinnen **op de hoogte** zouden zijn van de activiteiten als de Huis van het Kind en Katrolcollega's hen geen rechtstreeks/persoonlijk **bericht** zouden **sturen ter uitnodiging of herinnering**: *"Ik stuurt heel vaak naar de gezinnen, of zoals vb. Rozelien die een whatsappgroepje met de ouders heeft… en als wij dat niet doen vraag ik mij af of de gezinnen het weten."*

<u>Wat loopt goed volgens gezinsondersteuners? Welke elementen helpen kwetsbare gezinnen om toch over de drempels te geraken?</u>

Een **pluspunt bij jeugdbewegingen** is dat een **inschrijving en aansluiting het hele jaar door mogelijk** is: *"Bij andere jeugdbewegingen kan je in principe vrij inschrijven. De scouts aan de Spinibo-lokalen is gewoon heel populair."*

Ook de mogelijkheid tot **testdagen en tweedehandskledij** en worden positief onthaald: *"Wat ik ook goed vind… ze organiseren ook 1 of 2 dagen bij KunstAs om te proberen… ook bij alle andere activiteiten dat ze eens kunnen proberen zonder te betalen zoals de jeugdbewegingen-testdag (…) of ze hebben tweedehandskledij.*"

De activiteiten bevorderen het **sociaal contact met andere ouders en kinderen**, zorgen voor meer **taaloefenkansen** en helpen kinderen in voorbereiding/ontwikkeling van **schoolse vaardigheden**: *"…als ze dan zijn ingeschreven, dat ze dan andere kindjes leren kennen, dat het helpt om Nederlands te oefenen. (…) De BabyPeuterBib is van 0-2,5 jaar… Voor ouders die geen kinderopvang vinden of nog in zwangerschapsverlof zijn is dat leuk want het kindje wordt voorbereid om naar school te gaan."* Het bevordert ook het sociaal contact tussen ouders en kind onderling: *"Bij de BabyPeuterBib en*

ontmoetingsnamiddag… dat het leuk is dat het met ouders en de kinderen is samen, dat ze andere ouders (en kinderen) ontmoeten."

Wanneer ouders uitgenodigd worden voor activiteiten van Huis van het Kind, dan zijn ze **meer geneigd om effectief langs te komen** als ze weten dat er een van de **gezinsondersteuners aanwezig** zal zijn. Dit doet denken aan de **behoefte aan een bekend gezicht** zoals werd aangehaald in de het belevingsonderzoek "Kindvriendelijke gemeente" van Asse: *"Als ik uitleg geef over Waalborria, de BabyPeuterBib, ontmoetingsnamiddagen… dan zeggen ze zo van "ah ja", maar als ze weten dat ik erbij ga zijn, dan komen ze vaker."*

Een **bekend gezicht** verlaagt ook de drempel om deel te nemen aan **activiteiten die niet van Huis van het Kind zijn**: *"… zij was hier stagiaire en ze was ook hoofdmonitor op de speelpleinwerking, dus ook daar helpt een bekend gezicht, dan kwamen gezinnen daar wel naartoe."* Naargelang de ouders die naar activiteiten van Huis van het Kind komen elkaar wat leren kennen kunnen ze mogelijks ook onderling **voor elkaar een 'bekend gezicht' betekenen** om samen naar meer sporadisch georganiseerde activiteiten te gaan: *"Er was een voorstelling in het CC en ze spreken dan vb. in groep af vooraan aan Huis van het Kind."*

Het helpt ook als de organisatie zorgt voor een **warm onthaal** en de **ouders actief aanspreekt**: "*Zoals bij de ontmoetingsnamiddag, we gaan rechtstreeks naar ouders en begeleiden ze naar de activiteit. Want als je soms naar een activiteit gaat en weet niet goed hoe dat werkt dan moet je al zelf de stap durven zetten om verder te gaan."*

Het **verlaagt dus de drempel om hulp of informatie te vragen** als er een **vertrouwd gezicht** aanwezig is: *"Of bij het Sinterklaasfeest… Aan het onthaal zitten twee mensen en er staan superveel mensen aan te schuiven en er is weinig tijd om uit te leggen hoe het werkt. Dus de gezinnen die mij kennen komen dan naar mij om uitleg te vragen…"*

Het **expliciet benoemen dat er korting** is en de **geldzorgen bespreekbaar maken** zorgt ook voor een drempelverlagend effect: *"Geld is vaak een drempel, maar van zodra je zegt dat er korting is… Mensen zijn ook wel geneigd van om zichzelf te zeggen dat het te duur is als je ernaar vraagt."*

Bij **inschrijvingen** helpt het om dit **samen en tijdig met de ouders** te doen: *"De inschrijving probeer ik altijd samen te doen. Voor september is het best dat ze tijdens de zomervakantie langskomen om hun kind samen in te schrijven."*

De sommige organisaties zetten bewuster in op **transparante communicatie**. Huis van het Kind is ook een **samenwerking** aangegaan met **Ligo** over duidelijke communicatie: *"Misschien meer en meer flyers met afbeeldingen gebruiken. Op de KunstAs proberen ze echt meer en meer transparante communicatie te doen. Dus sommige organisaties proberen er wel op te letten en Lotte was hiermee bezig dacht ik met Ligo."*

Initiatieven waarbij het **vrijetijdsaanbod en bijhorende informatie centraal gebundeld** wordt is handig voor de **gezinnen én hulpverleners**: *"Wat ik ook heel goed vind is het overzicht van Asse Speelt, daar staan ook activiteiten met de UiTPAS in."*

<u>Specifieke feedback over de UiTPAS</u>

Ouders die de **UiTPAS** kennen en gebruiken zijn hierover **tevreden**: *"De UiTPAS vinden ze goed."* Maar **over bepaalde verenigingen is er geen zicht** op hoeveel (kwetsbare) gezinnen daar de UiTPAS hebben gebruikt: *"Veel gebruiken de UiTPAS voor voetbal, kunstacademie, speelplein, maar ik heb vb. geen weet van Musicalia of mensen er naartoe zijn gegaan."*

Zoals al voortkwam uit de bevraging bij kwetsbare ouders, stelt een student dat **ouders het systeem van de UiTPAS niet altijd begrijpen**: *"Er is meer duidelijkheid nodig over de UiTPAS, het is niet duidelijk naar ouders toe."* Een andere student vult aan: *"Op de voorkant van de flyer staat inderdaad niet duidelijk wat de UiTPAS is. Er staat veel tekst op en als je niet goed Nederlands verstaat… Behalve dan in het klein geel stukje onderaan, van ja hoe vraag je het aan, maar wat het is is niet duidelijk."*

Of ze **weten niet waar de UiTPAS mogelijk is**: *"Ook dat ze niet weten welke clubs met de UiTPAS werken."*

Wanneer gezinnen willen **inschrijven met de UiTPAS aan kansentarief**, lijkt **elke organisatie een ander systeem** te hebben: *"Het valt me gewoon op dat je de UiTPAS overal anders moet gebruiken."*

Het een systeem is hierbij gebruiksvriendelijker dan het ander. Sommige organisaties hebben een **aparte URL-link om de korting toe te passen**, die enkel naar Huis van het Kind wordt gestuurd en waar de gezinnen dus niet altijd zelf van op de hoogte zijn. Vandaar dat het eigenlijk best is dat kwetsbare gezinnen **steeds langsgaan bij Huis van het Kind om hun kinderen samen in te schrijven**, om **zeker te zijn dat ze hun recht op korting niet mislopen**.

"Bijvoorbeeld de voetbal heeft heel lang de UiTPAS-link er niet opgezet, dus het is enkel omdat Huis van het Kind weet dat er een UiTPAS-tarief mogelijk is dat het gezin het kan toepassen… Die link zou nu wel online staan voor voetbal."

"De Chiro zou nu ook een link krijgen intern voor de UiTPAS. Ik heb hiervoor een mail gekregen bij Huis van het Kind, maar moet nog checken of dit ook op de website zelf staat." (…) "Voor de Chiro, je moet een account aanmaken, en dan een link invullen voor het UiTPAS-kansentarief. Maar 't is mij niet duidelijk waarom er 2 stappen zijn want je moet dan nog een link invullen." De vraag wordt hierbij gesteld waarom je niet gewoon op een knop 'sociaal tarief' kan duwen en daar je code kan ingeven.

Bij het **Cultureel Centrum** en de **kunstenacademie** zou inschrijven met de **UiTPAS weinig problemen** geven en kan je gewoon de code invullen: "Bij het CC en KunstAs is het denk ik overal simpel en hetzelfde, je moet gewoon de code invullen… *bij de kunstenacademie daar staat het ook online en kan je online inschrijven met UiTPAS-kansentarief."*

Hoewel dit niet onder de categorie "hobby's" valt, wordt de **inschrijvingsprocedure met de UiTPAS voor het speelplein** ook benoemd als *"een **heel gedoe**, want je krijgt een code via mail en die is maar een korte tijd geldig."*

Er is wel **begrip** dat het **UiTPAS-systeem nog niet overal perfect werkt** en er wordt aanbevolen om hier **ondersteunin**g in te voorzien: *"Ik snap wel bij organisaties die er net mee zijn gestart dat het niet simpel is. Dat is misschien iets wat Sofie (de verantwoordelijke van de UiTPAS Asse) kan begeleiden."*

Een gezin dat voor de jeugdbeweging ter plaatse wil inschrijven met de UiTPAS kan best 15 minuutjes extra tijd inplannen, maar dat is een eigen aanbeveling van Huis van het Kind-medewerkers. Bovendien

vergt dat een extra inspanning van het gezin: *"Bij jeugdbewegingen zeg ik meestal van ga 15 minuutjes vroeger… Wij zeggen dat maar dat staat niet op website, dus dat kost al iets meer effort…"*

Het is positief als organisaties de **UiTPAS op hun website vermelden**, maar dit moet wel voldoende zichtbaar zijn. En als er daarbij **niet wordt uitgelegd wat het is**, heeft het **weinig zin** want niet iedereen weet wat het is: *"Voor voetbal, daar staat wel duidelijk "UiTPAS", maar je moet weten wat de UiTPAS is… Dat staat er ergens in veel tekst rechts naast, dus je moet al zoeken (…) Het is spijtig dat er korting is en dat mensen het niet weten, of niet weten wat het is."*

Tijdens het gesprek deden we een snelle screening van de websites van UiTPAS Asse en Huis van het Kind Asse. Het was **moeilijk** om duidelijk te **achterhalen bij welke organisaties je de UiTPAS kan gebruiken en welk voordeel je daarbij kan bekomen**. Er was ook een **technische 'bug' op website** waardoor de bezoeker naar een verkeerde webpagina werd doorgestuurd. Dit werd meteen doorgegeven aan de UiTPAS-verantwoordelijke voor Asse en de communicatieverantwoordelijke van Huis van het Kind Asse: *"Eigenlijk ook op de website van Huis van het Kind.. (…) Ik heb juist een mail gestuurd met de vraag om een duidelijk overzicht te hebben met een logo of afbeelding van de organisaties waar je de UiTPAS kan gebruiken."* Intussen is dit opgelost.

<u>Tips en suggesties van gezinsondersteuners voor vrijetijdsorganisaties of het bestuur zodat kwetsbare gezinnen makkelijker kunnen deelnemen aan het georganiseerd vrijetijdsaanbod?</u>

Er is een voorstel om een **vrijetijdsbeurs** te organiseren zodat gezinnen kunnen kennismaken met de activiteiten. Dit sluit aan op de bovenstaande bevindingen dat kwetsbare gezinnen weinig kennis hebben van het bestaande vrijetijdsaanbod en zich er bijgevolg niet echt vertrouwd mee voelen.

"Het organiseren van een kennismaking met de activiteiten, een namiddag of zo waar er initiaties zijn van de voetbal, de box-club… Ik ben zelf vroeger ook naar zo'n vrijetijdsbeurs gegaan en herinner mij dat je dan vb. 20min iets van sport deed en dat je dat zo kan leren kennen. (…) Zeker ook voor onze ouders dat het kan helpen dat ze al eens kunnen babbelen met de persoon, vb. met de meisjes of jongens van de Chiro zodat ze weten van naar wie breng ik mijn kind en wat doen die mensen. Want soms is er ook een vertekend beeld van de jeugdbeweging: wie zorgt er voor mijn kind als ik het niet doe?"

Dit idee ligt in het verlengde van de **testdagen** zoals bij de kunstenacademie, wat ook wel handig zou zijn om in te voeren bij andere organisaties die dit nog niet doen: *"Ook als doel om met het kind dingen te ontdekken zoals vb. een testdag met de kunstacademie. Velen kennen het niet, terwijl er is meer dan voetbal…"* Op die manier kan **het aanbod bij een breder publiek terechtkomen** dat het anders niet zou overwegen: *"Ik zou het ook opentrekken, vb. iedereen laten proeven van wat er is, want ja ook jongens mogen dansen… dus het opentrekken qua gender etc."*

Bij de vraag of het hierbij beter is om inclusief of exclusief met kwetsbare gezinnen te werken, lijkt het aangeraden om de **beurs inclusief voor iedereen** open te stellen, want het zouden niet enkel kwetsbare gezinnen zijn die een gebrek aan kennis hebben van het aanbod. Bovendien zitten er tegenwoordig veel kinderen thuis online op hun scherm: *"Ik zou heel Asse laten uitnodigen op dag die georganiseerd wordt door Huis van het Kind. Veel ouders kennen het aanbod niet, er zitten veel kinderen online, kinderen zitten binnen op hun scherm…"* De student vult aan: *"Ja de gemiddelde Assenaar, zodat die ook kan zien van wat zijn de opties, en waar liggen die en hoe kan ik deelnemen?"*

Het voorstel is dan dat **medewerkers van Huis van het Kind aanwezig** kunnen zijn **ter ondersteuning van kwetsbare gezinnen**: *"…en wij kunnen dan betrokken worden voor kwetsbare kinderen."*

Behalve de doelgroep is er **ook naar inhoud** toe de suggestie om (kennis over het mogelijke) **aanbod open te trekken naar activiteiten die niet 'standaard'** in het achterhoofd zitten wanneer we spreken over hobby's of het gestructureerd aanbod: *"Er zijn misschien nog veel opties, zelfs als dat niet de standaardopties zijn, die kunnen worden aangeboden. Naaien, film, stopmotion,… en gewoon aantonen dat er meer is dan voetbal en dans…. Anders hebben ze het gevoel dat er niet meer is dan dat. (…) Eens op een muziekinstrument spelen. Noten eens lezen. In aanraking komen met piano, gitaar… zwemmen… Dat ze ontdekken dat het niet alleen door school gegeven wordt, waterpolo…"* Dit doet denken aan het **belang van vrije keuze uit het vrijetijdsaanbod** zoals aangehaald in hoofdstuk 3.

Het **toepassingsgebied van de UiTPAS met kansentarief mag nog uitgebreid worden**, ook qua activiteiten voor **volwassenen**: *"Er zijn al veel activiteiten aangesloten bij UiTPAS kansentarief, maar ook nog veel niet. Vb. zwemmen voor volwassenen aan kansentarief… Dus van sport, buiten voetbal, is het nog heel beperkt… Er is vb. ook wel dans voor volwassenen bij KunstAs, daar was een mama die yoga wou doen maar die had geen kansentarief, dus dan wou ze al minder snel inschrijven."*

<u>Inspiratie uit andere organisaties voor een drempelverlagende aanpak rond vrijetijdsactiviteiten</u>

Een alternatieve manier om aan de financiële drempel te werken is via een **systeem van steuntarief dat losstaat van administratieve bewijzen zoals een verhoogde tegemoetkoming**: "*In dat opzicht is Bazart wel goed, dat is een kunstjeugdbeweging in Aalst. Want je hebt een sociaal tarief, allez verlaagd tarief, maar daarvoor moet je niet bewijzen dat je een UiTPAS met kansentarief hebt, want je hebt superveel mensen die door de mazen van net vallen en zo kunnen ze toch nog participeren… Ze kunnen op hun inschrijvingsbrief gewoon aanvragen dat ze verlaagd tarief willen.. Er is wel een minimum, maar je kan vb. i.p.v. het jaartarief van 50 euro, kiezen voor het minimum van 10 euro voor een werkingsjaar. Of 20 of … (…) Ouders kunnen ook zeggen: ik schrijf in voor het regulier tarief en ik doneer ook extra voor de kinderen die het minder goed hebben, dat gaat in een gezamenlijke pot. Als iemand dan een sociaal tarief gebruikt wordt dat uit die pot gehaald. (…) Maar Bazart valt wel onder "Bamm!", dus ik weet niet of dat een beslissing is vanuit de organisatie zelf of door "Bamm!" (…) Maar zij geven dus de optie voor een basistarief, kansentarief, steuntarief of supersteuntarief. Ze doen ook korting voor het 2e deelnemende kind."*

Behalve tweedehandsuniformen, bestaat er ook zoiets als aansluiten bij een jeugdbeweging als **zomerlid**: *"Bij de KLJ (Katholieke Landelijke Jeugd) in Merchtem kan je perfect een zomerlid worden zonder dat je in het jaar meegaat. Zij doen ook tweedehandsuniformen. Je kan ook voor 10 euro voor een heel jaar inschrijven. Verhoogde tegemoetkoming is daar ook van toepassing."*

Naar inhoud of invulling van activiteiten, wordt er gesproken over een maandelijkse uitstap zonder extra verplichtingen, evenals over de optie van omnisport, wat aansluit bij de eerdergenoemde vraag naar een multisportaanbod:

"Vroeger ging ik in Groot-Bijgaarden één keer per maand op weekend en voor de rest waren er geen activiteiten. Dat was de max want er waren geen andere verplichtingen. Dat was wel vanaf 13 jaar."

"Je hebt Omnisport in Oostende. Elke week was er een andere sport waar je kennis mee maakte."

Ook het initiatief van de '**Sport Na School-pas**' komt aan bod: *"Bij ons in Deinze is heb je zo sport na school, da's een kaart dat je krijgt en daarmee kan je overal kiezen wat je wil doen van sport."* Dit bestaat al in Asse maar in de **huidige vorm lijkt het niet zo populair**: *"Dat bestaat in Asse maar het aanbod is hier zo bedroevend dat ik het zelf niet aanbied. Het is wel enkel voor 't secundair maar kan wel interessant zijn als het wordt uitgebreid voor kinderen."*

In Merchtem was er de afgelopen 9 jaren 'Kookkot, actieve kookkampen voor jongeren'. Wegens verbouwingen werden de kampen tijdelijk stopgezet, maar het was een **combinatie van kookles en sport en spel** ("Kookkot", z.d., z.p.)[15]: *"Er is ook Kookkot in Merchtem, ze doen daar workshops en kampen rond koken. Dat is al vanaf 6 jaar."*

<u>Specifieke input m.b.t. "Kindvriendelijke Gemeente" tijdens de BabyPeuterBib</u>

In maart 2024 zat ik samen met Riet, die de BabyPeuterBib mee heeft opgestart in Zellik. Ze vertelde dat ze tijdens een van deze BabyPeuterBib-samenkomsten een gesprek had gehad over Asse als kindvriendelijke gemeente. Hierbij vertelden mama's dat ze nood hebben aan meer activiteiten in Zellik zelf, want de meeste activiteiten vinden momenteel plaats in Asse-centrum. Ze zijn ook vragende partij voor activiteiten in Zellik voor enkel mama's, zoals sport en ontmoeting voor ouders met de kinderen.

De mama's komen graag naar BabyPeuterBib en vroegen of dit maandelijks zou kunnen doorgaan. Intussen is dit ook het geval. Ze vinden het concept fijn, en vinden het fijn om weg te zijn van huis omdat ze vaak binnen zitten. Als ze naar een nieuwe plek gaan hechten ze veel belang aan verwelkoming. Doordat er koffie en thee is voelen ze zich snel op hun gemak.

Er kwam aan bod dat er in Zellik danslessen worden georganiseerd, maar dat de gezinnen er niet van op de hoogte zijn. Zo staat er veel info in de Assetablief[16], maar dat lezen ze niet.

Als Riet op huisbezoek gaat, zijn er veel gezinnen die geen activiteiten hebben omdat ze niet op de hoogte zijn van wat er is. Ze verschieten vaak en zeggen dan vb. "amai er is veel te doen". Ook weten ze vaak niets af van het bestaan van de UiTPAS, tenzij soms 'van horen zeggen', via mond-tot-mondreclame. Wie de UiTPAS wel kent gebruikt dit vooral voor voetbal, de kunstacademie en het speelplein (Spinibo). Mensen die geen client zijn bij Huis van het Kind kennen PSA ook niet.

(Breckx, persoonlijke communicatie, 26 maart 2024).

<u>Bijkomende research naar aanleiding van de gevoerde groepsdiscussie</u>

Vrijetijdsbeurzen:

Tijdens de groepsdiscussie werd de vraag gesteld of er al vrijetijdsbeurzen voor kinderen werden georganiseerd in Asse. Het antwoord hierop was negatief. Nadien heb ik dit kort opgezocht. Hieruit ondervond ik dat er op 12 oktober 2023 een vrijetijdsbeurs heeft plaatsgevonden in Asse, weliswaar voor 55+'ers. Dit was een initiatief van de seniorenraad. Op de beurs waren lokale verenigingen aanwezig die hun aanbod presenteerden, gaande van daguitstappen en lezingen tot informatie van

[15] *Kookkot.* (z.d.). Geraadpleegd op 20 mei 2024, via https://www.facebook.com/Kookkot.be/reviews

[16] De Assetablieft is een gratis gemeentelijk informatieblad dat elke twee maanden in de brievenbus van iedere Assenaar wordt verdeeld. Elke editie bevat een activiteitenkalender met evenementen van lokale verenigingen voor het brede publiek ("Gemeentelijk informatieblad Assetablieft", z.d., z.p.).

Natuurpunt, een volksdansgroep en de sociale dienst van de gemeente Asse (MVL, 11 oktober 2023, z.p.). Dit bracht mij ook tot de website van 'Vlaamse actieve senioren vzw' (kortweg Vl@s) van de afdeling Asse. Bij de uitleg over de vrijetijdsbeurs viel mijn oog op de volgende zin*: "In het Destagcafé kan men afspreken om samen te rijden naar 't Jass op de Ringweg. Vanaf het station is het 300 meter te voet. Een 20-tal standen zullen er opgesteld"* ("Vrijetijdsbeurs 55+", z.d., z.p.). Behalve een antwoord op de vragen 'wie', 'wat', 'waar', en 'wanneer', specifieerde Vl@s ook opvallend het 'hoe', nl. hoe hun leden naar de activiteit konden geraken. Het neemt een zekere vorm van onzekerheid weg en zorgt ervoor dat de leden zich niet moeten druk maken over hoe ze er gaan geraken of hoe ver ze moeten stappen. 't Jass is nog steeds een redelijk nieuwe locatie in Asse, dus dankzij deze info hoeven deze senioren niet meer uit te zoeken waar dit is. Deze insteek kan als inspiratie dienen voor 'good practices' om drempels weg te werken vanuit een organisatorisch standpunt.

Uitleendienst kampmateriaal:

Wat opzoekwerk rond deze suggestie bracht mij bij enkele projecten die gesteund worden door de **Koning Boudewijnstichting**. Een voorbeeld hiervan is de aanvraag van KSA Assebroek voor het 'gratis uitlenen van slaapzakken, valiezen, rugzakken, slaapmatjes, om iedereen de kans te geven om mee te gaan op kamp' ("KSA Assebroek", z.d., z.p.). Dit project werd gesponsord door het **Fonds Dokter Jules Bouts**, die elk jaar een oproep lanceert bij lokale Vlaamse jeugdbewegingen om initiatieven voor te stellen ter bevordering van de 'fysieke, mentale en spirituele ontplooiing van jongeren'. Een van de thema's die hierbij extra aandacht krijgt is de 'integratie van kinderen en jongeren uit kwetsbare groepen (armoede, handicap, culturele diversiteit, enz.)' ("Dokter Jules Bouts (Fonds)", z.d., z.p.). Het zou interessant zijn na te gaan of de jeugdbewegingen in Asse op de hoogte zijn van dit fonds en interesse hebben om hier een project voor op te zetten. Er kan ook gekeken worden **welke andere fondsen er beschikbaar en van toepassing zijn**, ook voor andere vrijetijdsorganisaties die breder reiken dan enkel de jeugdbeweging.

Bazart, een inclusieve werking met een sociaal fonds:

Bazart is een jeugdbeweging waar kunst, cultuur en plezier centraal staan. De werking bestaat in 10 Vlaamse steden **en zet heel bewust in op inclusie** door 'mogelijke financiële, sociale, fysieke e.a. drempels weg te werken. Dit doen ze door **samen te werken met het OCMW, CAW, jeugdwelzijnswerk, vrijetijdscoaches** om zo veel mogelijk gezinnen te bereiken.' Naar betaalbaarheid toe werken ze met de UiTPAS, maar ze gaan ook samen met de gezinnen op zoek naar oplossingen. Zo werken ze vb. met een **sociaal fonds** waarmee het lidgeld kan worden bijgepast. Ze hebben ook een heel **duidelijke website** (bazart.org) waar de bezoeker voor elke activiteit een duidelijk antwoord vindt op alle basisvragen (wie, wat, waar, wanneer, hoe, hoeveel, waarom). Meer informatie kan opgevraagd worden via info@bazart.org of per telefoon naar 016/65.94.65. Een voorbeeld van hun betaalopties is terug te vinden in de bijlage.

4.5.3 Bevraging bij vrijetijdsorganisaties en andere lokale diensten

Uit de bevraging bij de kunstenacademie, de voetbalclub, de bibliotheek en de jeugddienst/UiTPAS Asse kwamen heel wat interessante zaken. Omdat ik hier wederom niet alles kan weergeven, heb ik een selectie gemaakt van wat volgens mij de meest interessante inzichten geeft.

Deel 1: hoe organisaties denken dat kwetsbare gezinnen het aanbod ervaren

Organisaties denken dat gezinnen positief zijn over volgende aspecten:

Volgens de kunstenacademie en de voetbalclub zijn ouders tevreden over het eigen aanbod. Elk geeft daarbij aan dat de ouders volgens hen een goed gevoel hebben over de manier waarop hun werking met de kinderen omgaat.

Drempels die gezinnen volgens organisaties ervaren en/of initiatieven die organisaties nemen om hieraan tegemoet te komen.

1) Betaalbaarheid

Elke organisatie is zich ervan bewust dat betaalbaarheid een drempel vormt. De deelnamekosten verschillen echter wel naargelang de gekozen organisatie. Toch proberen ze er elk op hun manier en binnen hun grenzen aan te werken.

Zo is de bibliotheek van mening dat hun activiteiten (zeker voor kinderen) zo veel mogelijk gratis of aan een zo laag mogelijke prijs aangeboden moeten worden.

"*We doen activiteiten zoals voorlezen elke laatste zaterdag van de maand, daarvoor moeten ze ook niet inschrijven. Iedereen is welkom en iedereen kan meedoen."*

Als er toch inkomstgeld gevraagd wordt, proberen ze het kansentarief van de UiTPAS mogelijk te maken. Bij activiteiten proberen ze zo min mogelijk met registraties te werken. Is registratie toch nodig en gaat het om activiteiten in samenwerking met Huis van het Kind, dan proberen ze de administratieve drempel weg te werken door de inschrijvingen via het Huis te laten verlopen:

"Ook in verband met als er activiteiten of lezingen zijn in samenwerking met Huis van het Kind, proberen we dat zij de inschrijvingen op zich nemen, ook om de drempel te verlagen, de personen die Huis van het Kind kennen maar de bib niet gaan dat makkelijker bij Huis van het Kind doen. Ook, als er activiteiten zijn en er moet toch inkomstgeld gevraagd worden; personen die een UiTPAS met kansentarief hebben kunnen ook korting hebben."

De voetbalclub beseft dat de lidgelden hoog liggen, ook omwille van de algemene prijsstijgingen van energie en materiaal de afgelopen jaren. Men beseft dat deze kost bij de gezinnen komt te liggen. De toepassing van de UiTPAS is een voorbeeld van hoe ze hieraan tegemoet willen komen. Zo hebben ze al 40-45 leden met UiTPAS.

"Er is een financiële nood… Want ik merk dat tegenover nu en 10 jaar geleden. Lidgelden van ons en alle verenigingen kosten meer en meer geld. En nu wordt dat verhaald op die mensen. Dus die zijn wel serieus vragende partij voor een oplossing. (…) We doen nu mee met de UiTPAS, da's in samenwerking met de gemeente. Ik denk dat we daar goed en serieus in tegemoetkomen. We zitten aan 40-45 UiTPAS kinderen al, da's wel een hele investering, maar we hebben het ervoor over en hebben het vaker erover gehad in het bestuur."

Ze maken het ook mogelijk om lidgelden in schijven te betalen. Dit gebeurt in onderlinge overeenkomst op maat van het individu. Toch moeten ze hier als club over waken en soms op hun strepen staan.

"We proberen iedereen de middelen ook te geven om te komen voetballen bij ons. Ook naar betalingen toe van ons lidgeld, het is een hele hoop maar we geven wel de gelegenheid om dat in verschillende schijven te betalen. Vroeger kregen ze daar gans het seizoen voor, daar zijn we van afgestapt. Nu zeggen we binnen de 5 maanden moet het volledige lidgeld betaald zijn. Want dat zijn ook geen vaste periodes, hangt af van individu tot individu en wanneer ze dat kunnen doen. Ze krijgen tijd van nu bij de start van de inschrijving tot eind november. In samenspraak met onze financieel vertegenwoordiger wordt een afbetalingsplan of betalingsplan afgestemd.

Daar zijn we ook strenger in geworden, we hebben diverse gesprekken gehad en tot de constatatie gekomen van we bieden dingen dat aan, we komen dat overeen met de mensen, dan moeten ze zich eraan houden."

De academie geeft aan dat de UiTPAS de belangrijkste tool is om hun visie m.b.t. kwetsbare gezinnen, nl. *"dat zij ook de kans krijgen om de kunsten te beleven"*, mogelijk te maken. Daarnaast nemen ze ook zelf extra stappen, o.a. door de huurprijs van materiaal te verlagen, de voorraad huurmateriaal uit te breiden en het kansentarief-systeem via eigen financiering ook toe te passen op kosten die de UiTPAS niet dekt:

"We hebben vorig jaar beslist om de prijs van huurinstrumenten te verlagen en dit jaar ook een stuk of 40 nieuwe instrumenten bij aangekocht om te verhuren. De UiTPAS werkt vooral met de belevingen die niet tastbaar zijn goedkoper te maken, maar wij als academie hebben ook beslist om het uitpassysteem toe te passen op alle andere kosten. De gemeente heeft het standpunt om alles wat echt noodzakelijk is voor de hobby voor te schieten, vb. een notenleerboek. Maar een dansuniform zien zij niet als noodzakelijk. Dus wij gebruiken ons academiegeld om bij te passen bij wie het moeilijker heeft. Zo gebruiken wij het commissiegeld dat we krijgen bij een leverancier, om meer kansen mogelijk te maken voor anderen."

Bovenop het kansentarief met de UiTPAS (40-40-20% verdeling), kan iemand die geen recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming maar wel op een ander soort tegemoetkoming ook korting krijgen. *"Als het over inschrijvingsgeld gaat… Dat bestaat ook voor mensen die geen recht hebben op een UiTPAS maar wel een ander soort tegemoetkoming, die krijgen rechtstreeks een tegemoetkoming van het departement van de overheid, zo'n 30% korting of zo, vb. bij werkloosheid."*

Bij extra uitstappen houdt de academie de kost bewust zo laag mogelijk door vb. naar de voordeligste groepstarieven te zoeken. Andere activiteiten zijn meestal kosteloos, zoals toonmomenten. Als het geld kost is het vaak in het CC van Asse, maar dan is het meestal maximaal 5 euro met kansentarief aan 1 euro.

De eerste confrontatie met het **totaalbedrag van het inschrijvingsgeld kan afschrikwekkend werken** voor wie het UiTPAS-tarief niet kent of niet weet dat ze er recht op hebben. Daarnaast zijn er ook extra **materiaalkosten**:

"Soms hebben we het al voorgehad dat ze zo het inschrijvingsgeld zien en nog niet weten dat ze een uitpastarief kunnen vragen. (…) Ik heb soms al meegemaakt dat ze hier staan en 200 euro moeten betalen als gezin en dan zeggen we dat ze korting kunnen hebben en dan zie je de opluchting op hun gezicht. Er komen ook wel extra kosten bij zoals voor een balletuniform, een instrument kopen…"

Ondanks de 'goodwill' van de voetbalclub vormen de financiën toch een uitdaging en dreigen volgens hen nog meer mensen uit de boot te vallen.

"Ons lidgeld zo laag mogelijk proberen houden, maar we kunnen moeilijk anders. Alles wordt duurder. Onze trainers groeien ook niet meer aan de bomen en willen ook wat meer boter bij de vis. Al onze kosten stijgen, energiekost ook. 't Is om dat een beetje onder controle te krijgen en creatief ermee om te gaan, en ook met het inkomstengeld… maar ik vrees dat dat het grote probleem is naar de volgende jaren toe, dat we financieel die mensen nog meer gaan kwetsen. Dat we onze prijzen gaan moeten optrekken en daardoor mensen uit de boot gaan vallen denk ik."

2) Bereikbaarheid & beschikbaarheid

De kunstenacademie geeft aan dat hun geografische ligging soms een drempel kan vormen omdat ze momenteel op verschillende locaties verspreid zijn, maar dat is wegens plaatsgebrek. De komst van de nieuwbouw zou daarvoor ook een oplossing moeten zijn.

"Zodat ouders hen maar één keer ergens naartoe moeten brengen voor drie discipline-activiteiten."

Aan ouders uit Zellik die hun kinderen in Asse willen inschrijven geven ze ook altijd mee dat er in Zellik ook een academie is indien ze dat verkiezen, zodat ze een geïnformeerde keuze kunnen maken.

De bibliotheek is overdag heel de dag beschikbaar tijdens de kantooruren, ook buiten de openingsuren van de bibliotheek. Daarnaast zijn er nauwelijks sluitingsdagen, behalve zondag. Ze zijn ook heel centraal gelegen.

"We zijn ook altijd bereikbaar vanaf 8u30 's ochtends tot als de bib sluit, ook tijdens de gewone kantooruren, en ook tijdens de middag nemen we de telefoon op en dat is ook wel een meerwaarde want er zijn veel diensten die niet opnemen 's middags. (…) We zijn alle dagen open behalve zondag. En ook tijdens schoolvakanties zijn we altijd bereikbaar. De bib maakt ook nooit de brug, wat wel uniek is ten opzichte van andere diensten. In het centrum zijn we hier nu wel centraal gelegen. En in Zellik met de bouw van het nieuwe vrijetijdscentrum ligt dat toch ook wel redelijk centraal.

Het secretariaat van de kunstenacademie is heel vaak open en valt op veel manieren te contacteren:

"Ik denk dat wij hier gewoon wel veel zijn en dat ze op veel manieren met ons kunnen communiceren. Het is niet dat we hier enkel zijn op momenten dat de kinderen les hebben, maar ook overdag. Ze mogen altijd mailen en bellen. We proberen altijd snel te antwoorden."

Bereikbaarheid en beschikbaarheid zijn voor de club iets moeilijker. Men geeft aan dat ouders lijken te verwachten dat de medewerkers steeds bereikbaar zijn en onmiddellijk een gepast antwoord kunnen geven op vragen, terwijl de club draait op vrijwilligers die overdag ook hun eigen job en verantwoordelijkheden hebben. Deze misvatting creëert wel een drempel, of toch zeker een uitdaging.

"Ten eerste bereikbaarheid he, mensen bellen ons voortdurend op en verwachten dat we op een bureau zitten en op een rij zitten om hen op die moment de juiste info te geven maar mensen begrijpen niet dat wij dat doen in onze vrije tijd en op het moment van de telefoon niet alle info kunnen geven. Ze verwachten misschien dat we te professioneel zijn en meteen op hun noden kunnen inpikken maar dat is dus niet."

Ditzelfde gebrek aan mensen/vrijwilligers maakt dat er niet altijd een eerste aanspreekpunt is wanneer nieuwe leden op de voetbal toekomen. De club is daarin vragende partij naar extra mankracht en vorming.

"En dan ook van het moment dat die kinderen de eerste fysische contacten leggen met de voetbal, en ook de ouders, dan ontbreekt het ons ook aan mensen om die mensen op de eerste plaats op te vangen. De trainers en afgevaardigden van de trainers lopen daar rond maar zijn sportief bezig. Dus die mensen moet je gaan zoeken. Hadden we voldoende mensen om de gezinnen op te vangen zou dat helpen. Er zijn wel mensen die zich daar iets van aantrekken, en iets willen doen daaraan, maar dat zijn ook vrijwilligers en zijn niet geschoold daarin, dus die zijn vrijwillig en moet je erbij nemen gelijk het is en aansturen."

De taal waarin de lesinhoud gegeven wordt is een aspect dat moeilijk afgestemd kan worden in de academie omdat het nu eenmaal Nederlandstalig onderwijs is, waardoor het aanbod niet beschikbaar is voor mensen die de taal niet machtig zijn. Alle administratieve communicatie probeert men wel in klare taal te voorzien:

"Ik denk spontaan aan de taal. Omdat we wel ook merken dat dat een moeilijke is (…) ook voor Vlaamstalige kwetsbare gezinnen (…). Alle lessen gaan sowieso door in het Nederlands."

Deze balans tussen de inhoud en de taal van de activiteiten lijkt ook voor de voetbalclub een moeilijke balans. Hierdoor is er soms nog een drempel om zich te komen informeren en de eerste stap te zetten naar de club.

"De taal misschien... Misschien ook zelf wel weten van oei hoe moeten we hier gaan communiceren? Niet goed weten hoe ze de communicatie moeten aanpakken om de eerste info over de voetbal te krijgen, 't is nu allemaal digitaal, het is veel minder makkelijk om gewoon even langs te komen, alles gebeurt via de pc… dat ze daar dus minder onderlegd in zijn voor dat eerste contact… Qua taal… mensen zien al onze communicatie, dus ze zien ons als een Nederlandstalige club maar in realiteit hoor je vaak andere talen. Maar op de website is alles in het Nederlands en als eerste contact is dat wel Nederlands."

De club probeert hier actief op in te zetten door een samenwerking met het BOOST-project van vzw De Rand waardoor ze een taalcoach kregen.

"Al onze taal en communicatie die nu klaar staan om uit te sturen voor de inschrijvingen, die doen we in samenwerking met die van de Rand vzw. We informeren over de vertaal apps, gebruiken pictogrammen…

3) Begrijpbaarheid

De kunstenacademie geeft aan dat ouders niet altijd beseffen dat hun aanbod onder een onderwijssysteem valt. De academie valt namelijk onder het Departement Onderwijs, wat maakt dat er zekere onderwijsdoelstellingen en verwachtingen verbonden zijn aan een inschrijving, zoals thuis oefenen, evaluatiemomenten en de registratie van afwezigheden:

"We denken op zich soms wel dat ze inderdaad niet altijd beseffen dat het echt onder onderwijs valt. En vb. het feit dat ze thuis moeten oefenen, soms horen we echt van leerkrachten dat die niet oefenen, de leerlingen in het algemeen dan."

Bij de academie wordt m.a.w. een **groot engagement** gevraagd op het vlak van **contactmomenten (lessen) en oefenmomenten ('huiswerk').** Deze hoge verwachting rond engagement kwam ook al aanbod in het focusgroepsgesprek waar het ging over rondrijden naar sportcompetities:

"Als ze muziek doen is er vb. 2x per week notenleer, 1x instrument en dan moeten ze nog thuis oefenen… dus dat dat een grote drempel is om dan nog eens thuis te oefenen."

De academie probeert deze drempel weg te werken door in te zetten op **verhelderende communicatie**. Het secretariaat heeft hiervoor ook externe **vormingen** gevolgd.

"We proberen daar echt op in te zetten. In oktober gaan we infoavonden doen per domein om echt te benadrukken in simpele taal met een infofilmpje en affiche van het is een school. Uiteraard houden we er wel rekening mee dat ze veel andere dingen aan hun hoofd hebben. (…) Wij hebben als secretariaat onlangs een opleiding gevolgd van duidelijke, schriftelijke communicatie. We hebben dan onze website helemaal herbekeken zodat er geen moeilijke woorden of complexe zinnen zijn, dat alles vlot en duidelijk leesbaar is."

We proberen gezinnen er bij het begin van het schooljaar ook extra attent op maken dat die afwezigheden belangrijk zijn.

De voetbalclub botst behalve de verwachtingen rond beschikbaarheid en bereikbaarheid soms ook op een **mismatch van verwachtingen** in de vorm van supportersgedrag. Gezinnen zijn heel betrokken bij de match, wat positief is, maar soms zou een 'oudercoach' ook van pas komen:

"… als die mannekes een training moeten doen of matcheke moeten doen staan ze in grote getalen naast het terrein om die mannen op hun manier aan te moedigen. Dat gaat vrij vlot. We zouden aan hen wel willen zeggen dat ze niet altijd de juiste manieren gebruiken om hun kinderen aan te moedigen. Ze zien dat van tv en we proberen hen dat wel aan te sturen maar het ontbreekt ons aan mensen. De coach is er voor de kinderen maar eigenlijk zouden we ook een oudercoach kunnen gebruiken… Maar er is zeker wel belangstelling voor de louter sportieve activiteiten."

Er lijkt ook een soort **psychosociaal-culturele kloof** te zijn tussen de activiteit enerzijds, en heel het culturele aspect errond anderzijds. De voetbalclub merkt dat kwetsbare gezinnen **minder betrokken** zijn bij eetfestijnen en sponsoracties of zaken waar vrijwilligers gevraagd worden. Er lijkt ook een drempel te zijn om de kantine binnen te stappen. Dat zijn echter wel de momenten waarop die 'cultuuroverdracht' en de **informatieoverdracht** over nieuwe activiteiten en verwachtingen meestal plaatsvindt.

"Bijkomende activiteiten waarbij ze nog iets moeten doen buiten de voetbalactiviteiten daar is het wat moeilijker. Zeker als er iets van geld komt bij kijken. Dat komt altijd bij dezelfde vrijwilligers terecht. Dus om mee te helpen is er minder betrokkenheid. Maar zelfs een koffie of thee komen drinken in de kantine is moeilijk. (…) Goh, de reden? Financiën en cultuur… bij ons zit dat meer in de cultuur zo eetfestijnen. Dat maak je in het buitenland niet echt mee, da's heel Vlaams en plaatselijk eigenlijk. En koffie en thee kost geld. En ze hebben dan al een hele hoop moeten spenderen om hun kind te laten voetballen van lidgeld. Die denken en zeggen van 'oh we hebben dat en dat al betaald, nog iets in die club steken is veel'. Ze beseffen niet dat het zo veel geld kost om een club te laten draaien…" (…) Er zijn wel momenten dat de info kan worden overgebracht maar dat gebeurt vaker op informele momenten zoals in de kantine, maar op die plekken komen ze niet."

4) Bruikbaarheid

Volgens de bevraagde organisaties zijn gezinnen op zoek naar activiteiten die **ontspanning en zelfontwikkeling** bevorderen:

"Ik denk een plek waar ze zich kunnen uitleven, als ge snapt wat ik bedoel", aldus de kunstenacademie.

Podiumkansen en kinderen die hun talenten ontdekken en kunnen tonen, worden door de academie aangehaald als vermoedelijke dromen/wensen van de gezinnen:

"*De podiumkansen ook, dat dat heel leuk is als gezin. En dat hun kind zijn talent kan ontdekken en tonen…"* Dit komt ook overeen met de visie van de academie*: "We willen er vooral voor zorgen dat die hun talenten kunnen ontdekken en zich ontplooien; hen de kans geven om de kunsten te beleven…"*

Volgens de academie zijn deze dromen en wensen van kwetsbare gezinnen soms haalbaarder dan ze denken, maar omdat ze het aanbod niet kennen, weten ze niet dat hun dromen eigenlijk relatief makkelijk realiseerbaar zijn:

"Soms hoort ge dat wel, zo dat kindjes zeggen van ik wil kei graag dansen… maar dat ze niet weten dat dat bestaat en dat kan hier gewoon."

Volgens de kunstenacademie zijn gezinnen positief over de prijs van het aanbod en hebben ze vertrouwen in hun werking:

"…de prijs denk ik (…) Het vertrouwen dat ze hebben in het feit dat de kinderen hier goed ontvangen worden, met dank aan de toezichtster."

De voetbalclub stelt ook dat gezinnen tevreden zijn over het aanbod en de begeleiding, evenals over de groepssfeer:

"Ik denk de onderlinge samenhang binnen elke groep wel, van kinderen dan. Dus ik denk wel dat die zien dat hun kind op een goeie manier daar wordt begeleid, dat die kinderen zich daar amuseren, en dat elk kind bij ons toch wel zijn juiste niveau krijgt aangereikt. De aard van de sport maakt wel dat bepaalde leden soms van groep verwisselen, wat een invloed heeft op de beleving. Ook bij de ouders wordt de bruikbaarheid daardoor anders ervaren: *"… niet altijd simpel want na een paar jaar moeten we zeggen van uw kameraadje gaat een naar andere ploeg moeten en dan worden die gescheiden op basis van hun voetbalcompetenties. En da's lastig voor de kinderen, dat kan soms weken, maanden duren.. maar ook bij de ouders die de impact zien op hun kinderen, omdat die dan gescheiden worden en die kameradengroep is uiteen… Ook bij de ouders onderling. Dus na 5 jaar samen moeten die dan uiteen."*

De laagdrempelige taalaanpak maakt het aanbod ook meer bruikbaar.

"… dat de meeste ouders toch ook wel zien van het moment dat ons kind niet kan geholpen worden in het Nederlands dat er toch wel individueel of met een klein groepje eens efkes iemand die instructie in een andere taal geeft. Dat zullen die ouders ook wel zien. Van oef 't is niet enkel louter en streng Nederlandstalig. Wat niet wil zeggen dat onze voertaal of trainingstaal voor de hele oefening in andere taal is, maar wel in kleine groepjes."

Dit sluit aan op de visie van de club:

"*Iedereen laten voetballen ongeacht zijn voetbalkunnen, taal, religie, geslacht… iedereen op zijn manier. Leuk en in een plezante omgeving laten voetballen. Da's in één zin het belangrijkste."*

Bij de academie komt aan bod dat er specifiek vraag is naar activiteiten op een woensdagnamiddag. Er lijkt nood te zijn aan een **'gratis' alternatief voor een kinderopvang**, maar dat is niet het doel van een kunstenacademie:

"Wat we soms ook merken, bij gezinnen in het algemeen dan, is dat er ouders vragen: "wat hebben jullie op woensdagnamiddag?" Ahja, beeld en kunst, schrijf ze maar in… Dan zitten die hier een hele namiddag, in de zin van gratis opvang. Dan merken we soms aan de kinderen dat die hier niet zitten uit zichzelf, maar gewoon omdat hun ouders willen dat ze ergens zijn op woensdagnamiddag."

4.6 Bespreking van de resultaten

Onderzoeksvraag:

In welke mate is het georganiseerd vrijetijdsaanbod in Asse afgestemd op kwetsbare gezinnen met kinderen tussen 5 en 12 jaar?

Deelvragen

1. Hoe ervaart de doelgroep het huidige aanbod? // Evaluatie van het huidige aanbod
2. Welke wensen en behoeften heeft de doelgroep op het gebied van vrije tijd?

Een belangrijke nota hierbij is dat deze deelvraag niet letterlijk of systematisch werd gesteld aan de gezinnen, maar dat de resultaten werden bekomen via een verzameling van spontaan verkregen input.

3. Tot in hoeverre komt het bestaand, lokaal, georganiseerd aanbod overeen met de wensen en behoeften van deze Assesse kwetsbare gezinnen?

Net zoals bij deelvraag 2 werd deze derde deelvraag niet letterlijk of systematisch aan de respondenten gesteld en werden deze resultaten bekomen op basis van een verzameling spontaan verkregen input.

4. In welke mate zijn de bestaande initiatieven om drempelverlagend te werken effectief drempelverlagend?
5. Welke bijkomende stappen kunnen worden gezet om het aanbod af te stemmen op de doelgroep?

5 Aanbevelingen

Aanbeveling: herdefiniëren wat “school-based activities/activiteiten op school zijn” → breng ontspanningsactiviteiten naar een school, met toezicht van vrijetijdsmensen/organisaties (niet leerkrachten, hebben al genoeg werkdruk en is niet hun expertise en da’s oké). Ouders die langer kunnen werken hoeven niet te sprinten om hun kind op te pikken, kunnen meer geld verdienen met een gerust hart dat hun kinderen een zinvolle activiteit beoefent, dat ze een voltijdse job kunnen opnemen, dat ze door één reorganisatie op meerdere levensdomeinen geholpen worden. …

Aanbevelingen voor Huis van het Kind Asse

Het is aanbevolen om contact op te nemen met de financiële dienst van jeugdbeweging Bazart en de overkoepelende organisatie Bamm!, om na te vragen hoe zij precies te werk gaan rond inclusie en met hun sociaal fonds dat losstaat van het kansentarief van de UiTPAS. Hun ervaring kan ook als inspiratie dienen om andere B-drempels weg te werken (vb. de indeling van hun website). De verzamelde tips kunnen dan vanuit Huis van het Kind worden uitgestuurd naar lokale verenigingen, of Huis van het Kind kan zelf een initiatief nemen om vb. zo’n sociaal fonds op te zetten en aan te sturen. Voetbalclub Asse-Zellik 2002 zou alvast openstaan voor dergelijke initiatieven.

Website:
Hou de participatiedrempels in gedachten bij de opmaak van de website. Verzamel de nodige informatie die kwetsbare gezinnen anders zelf zouden moeten gaan zoeken (en mogelijks niet vinden, met niet-deelnemen tot gevolg). Maak de UiTPAS meer zichtbaar, op de landingspagina maar ook bij het vrijetijdsaanbod en financiële hulp. Voeg een activiteitenkalender toe die verwijst naar het aanbod van Asse Speelt, Asse Zomert, UiT-in-Asse/Vlaanderen, en andere relevante activiteiten voor kinderen. Zorg ook op de website voor een warm onthaal en een duidelijke, actieve uitnodiging om Huis van het Kind te bezoeken of contacteren voor alle vragen omtrent opvoeden en opgroeien (en dus ook vrije tijd). Momenteel moet je hier eerst een aantal keren voor doorklikken, maar een korte introductietekst zoals in de infogids ‘Zwanger en opgroeien in Asse’ kan helpen om de bezoeker meteen duidelijkheid te geven, wat de bruikbaarheid, beschikbaarheid en bekendheid kan verhogen. Tot slot zou ik zeker het webverkeer analyseren om indien mogelijk na te gaan wat het profiel is van de websitebezoekers, hoe ze op de website terechtkomen en naar welke informatiepagina’s ze het meeste zoeken. Dit kan een indicatie geven van bekendheid (‘Vinden kwetsbare gezinnen ons en onze info?’), maar ook van ‘good practices’ en drempels op vlak van gebruiksvriendelijkheid.

Mindset:
Aangezien een Huis van het Kind een laagdrempelig aanspreekpunt moet zijn voor basisvoorzieningen, is het belangrijk om de besproken B-drempels steeds voor ogen te houden. Dit kan uiteraard breder gaan dan enkel op het gebied van vrije tijd. Een praktische toepassing hiervan kan zijn dat ‘drempels’ een vast agendapunt wordt tijdens teamvergaderingen. Hierbij kunnen praktijkvoorbeelden uit gezinsondersteuningen besproken worden. Door het standaard in te plannen en ruimte te creëren om erover te praten, zullen drempel-ervaringen van gezinnen sneller aan bod komen en kan er bewuster worden nagedacht over een oplossing. De aanwezige hulp- en dienstverleners worden op die manier ook telkens alert gehouden op het thema.

Verenigingen geven aan dat zij ondanks hun goede intenties niet professioneel geschoold zijn om op de beste/juiste manier met kwetsbare gezinnen aan de slag te gaan en hun aanbod correct op hen af te stemmen. Tot in hoeverre worden lokale verenigingen momenteel hierin ondersteund? Kunnen zij een vorming krijgen vanuit Huis van het Kind of de gemeente, of door een gespecialiseerde vormingsdienst? Indien dit in het verleden al werd gedaan, wat waren de 'good practices' en kan er een structureel vormingstraject worden opgezet zoals de werkgroep 'Kansarmoede op school' waarbij gewillige vrijetijdsorganisaties tips krijgen van Huis van het Kind?

Verenigingen die volledig afhankelijk zijn van vrijwilligers hebben echter minder marge om zich overdag nog eens vrij te maken voor hun 'hobby'. Misschien is het aangeraden dat Huis van het Kind, de Dienst Integratie, iemand van de Sociale Dienst van het OCMW zelf op ronde gaat bij de verenigingen om structureel ondersteuning te bieden. Denk aan: aanwezig zijn op de plaats van het aanbod (presentie), hulpvragen beantwoorden die gezinnen misschien niet aan de organisatie zelf zou durven stellen (vertrouwensband benutten), niet enkel 'naast de cliënt' maar ook 'naast de verenigingen staan' zodat ook zij zich ondersteund voelen in deze maatschappelijke uitdaging, … (zie interview met voetbal).

Evalueren hoe de communicatieondersteuning met Ligo is verlopen op de werkgroep kansarmoede op school. Hoe zijn de scholen hiermee aan de slag gegaan? Welke good practices kunnen worden doorgetrokken naar andere diensten en organisaties?

De inschrijvingsprocedure van kunstacademie analyseren en kijken wat dit makkelijk maakt en deze tips doorgeven aan andere organisaties?

Aanbevelingen voor lokale diensten (zorg, welzijn, jeugd, sport, cultuur, integratie, onderwijs, …)

Werk samen. Plan overlegmomenten in over vrijetijd met 'drempels' als specifiek thema of agendapunt. Vorm een netwerk

Is er een reden dat er geen 'vrijetijdsloket' is bij de Sociale Dienst? Dus een contactpersoon in het Sociaal Huis of zelfs een aparte dienst die bewust inzet op drempelverlagend vrijetijdsaanbod voor kwetsbare gezinnen? Vb. Rap op Stap, vakantieparticipatie, …

Aanbevelingen voor het bestuur/de gemeente Asse

Plaats meer publieke 'communicatieplakkaten' (zoals aan het gemeentehuis) op verschillende locaties in Asse zodat er op meer plaatsen fysieke communicatiedragers kunnen worden uitgehangen (flyers/affiches). Dit kan handig zijn voor vb. een vrijetijdsorganisatie in Asse-Centrum die hun aanbod kenbaar wil maken in andere deelgemeenten. Deze plakkaten kunnen eventueel worden geïnstalleerd aan en in samenspraak met scholen en publieke dienstencentra.

Aanbevelingen voor individuele hulp- en dienstverleners

De kunstacademie is officieel geen hobby maar een school/onderwijsinstelling, dus dit is een belangrijke boodschap om aan gezinnen mee te geven. Hetzelfde wat betreft verenigingen zoals de voetbalclub, waarbij hulpverleners kunnen uitleggen dat dit draait op vrijwilligers, zodat gezinnen de geen onrealistische verwachtingen hebben t.o.v. de werking.

Het is behulpzaam dat er een gezinsondersteuner aanwezig is op inschrijfdata van verenigingen. Of afspreken met de organisatie om op dag X samen te werken met Huis van het Kind. Of met een aantal gezinnen op dag X inschrijven.

Aanbevelingen voor vrijetijdsorganisaties

Maak gebruik van een “sportmeter of sportpeter” om nieuwe leden te helpen ‘integreren’ en wegwijs te maken in de vereniging.

Overweeg het idee om een fonds op te starten. Dan ben je niet afhankelijk van subsidies maar reken je ook op solidariteit van mensen met (‘te’) veel geld. Als het niet bestaat is het voor vrijgevige sponsors soms moeilijk om hun weg te vinden… als hier een goed kader voor is uitgewerkt lijkt me dat legitiem/gerechtvaardigd om zoiets op poten te zetten.

Zet in samenwerking met de gemeente een ‘mobiel netwerk van vrijwilligers/ouders’ op om kinderen van en naar een activiteit te brengen? Misschien kan de gemeente werk maken van een ‘activiteitenbusje?’

Het gebruik van een T-shirt of badge of dergelijke met een herkenbaar label/logo… die gedragen wordt door de medewerker zodat kwetsbare gezinnen weten aan wie ze vragen kunnen stellen. Deze aangewezen aanspreek-medewerkers kunnen eventueel ondersteund worden door een vorming te krijgen rond de kwetsbare doelgroep? Dit bouwt voort op de vraag naar/nood aan een gekend gezicht op een gekende plaats zoals aangehaald in het onderzoek naar een kindvriendelijke gemeente.

Vragen voor verder onderzoek

Welke initiatieven zijn er in Asse opdat kinderen zonder papieren vrije tijd kunnen beleven? Wat zijn hierbij de voorwaarden? (Met welke valkuilen tot gevolg?)

Hoe ver staat het met de automatische rechtentoekenning in België/Vlaanderen? In welke mate is het mogelijk om het kansentarief toe te kennen op basis van zo’n automatische rechtentoekenning (vb. via het rijksregisternummer van hun identiteitskaart) zodat kwetsbare gezinnen niet steeds vastlopen door deze administratieve drempel?

In welke mate kan aan mutualiteiten gevraagd worden om in hun kantoren een aanvraagpunt van de UiTPAS mogelijk te maken, zodat kwetsbare gezinnen dit kunnen bekomen in deze reeds bekende omgeving? Kan er daar op regionaal niveau een samenwerking worden opgestart? Er zou vb. op de websites van de mutualiteiten een knop met informatie over de UiTPAS kunnen komen, met de optie om meteen een aan te vragen.

Hoe zit het met het ongeorganiseerde vrijetijdsaanbod? Tot in hoeverre is dat afgestemd op kwetsbare gezinnen? Op welke manieren wordt er daar gewerkt aan het wegwerken van drempels? Hoe ervaren kwetsbare gezinnen dit aanbod? Welke perceptie heerst er in de lokale samenleving (bestuur, verenigingen, individuen) over deze ongeorganiseerde invulling van vrije tijd? Vb. tot in hoeverre wordt dit omarmt als een evenwaardige vorm van participatie?

6 Algemene conclusie

Aangezien armoede een multidimensionaal probleem is, is het onmogelijk om een eenduidige conclusie te geven. Dit wordt ook benadrukt door de complexe uiteenzetting van De Ambrassade over drempels die kwetsbare gezinnen ervaren.

Op lokaal niveau in Asse werd het bestaan van deze drempels bevestigd door zowel de bevraagde kwetsbare gezinnen als de betrokken gezinsondersteuners van Huis van het Kind en De Katrol. Daarnaast bevestigden enkele aanbieders van vrijetijdsactiviteiten dat zij deze drempels ook ervaren; enerzijds herkennen zij dat gezinnen op deze uitdagingen botsen, en anderzijds geven ze ook vanuit hun perspectief als organisatie aan dat zij deze drempels ervaren vanuit de andere kant van de medaille.

Armoede legt daarmee niet enkel druk op de gezinnen, maar ook op de organisaties die hen een kwalitatief vrijetijdsaanbod willen bieden.

Daarbij dient echter een onderscheid gemaakt te worden in de organisatiestructuur van het aanbod. Sommige organisaties, zoals voetbalclub Asse-Zellik 2002, draaien volledig op vrijwilligers, terwijl andere diensten kunnen rekenen op vast personeel (denk aan de kunstenacademie die in feite onder het departement onderwijs valt). Een derde partij staat eigenlijk in dienst van de lokale gemeente en kan vraag-gestuurd werken. Is het haalbaar om van alle drie deze organisatie- of dienstenvormen te verwachten dat ze op dezelfde manier de vele drempels kunnen wegwerken? Is er niet eerder nood aan een samenwerking die verder rijkt dan enkel doorverwijzen naar het aanbod? Een structurele vorm van ondersteuning, waarbij zij die professioneel getraind zijn om kwetsbare gezinnen te ondersteunen in het opnemen van hun recht op vrije tijd, ook effectief aanwezig zijn op het aanbod?

Maar zelfs dan dient de vraag gesteld te worden of drempels wegwerken wel een structureel antwoord vormen op het probleem. Pleisters blijven kleven op de vele armoede-wonden van kwetsbare gezinnen, kost ook veel geld.

Is het vrijetijdsaanbod afgestemd op kwetsbare gezinnen? Het antwoord varieert van bijna helemaal niet (denk aan de vele vrijetijdsverenigingen in Asse die momenteel nauwelijks kwetsbare kinderen onder hun leden lijken te hebben of nog niet wilden instappen op de UiTPAS) tot bijna helemaal wel (denk aan de voetbalclub en muziekacademie die bovenop de UiTPAS elk nog extra stappen nemen om toch tegemoet te komen aan de doelgroep, zoals een betaling mogelijk maken in schijven, hun eigen fondsen inzetten om materiaal aan een voordeliger tarief beschikbaar te stellen, enz.).

Er zijn hoe dan ook multidimensionale maatregelen nodig om dit op te lossen.

Gelukkig is er positieve hoop en zijn er veel voorbeelden van succesverhalen. Laten we die elke dag nog meer omarmen, verder uitbreiden en ontwikkelen. En laat ons zo nog meer kinderen zien opgroeien in een meer kansrijke samenleving.

7 Literatuurlijst

40% van kwetsbare gezinnen kan geen lidgeld voor hobby betalen. (15 maart 2021). Geraadpleegd op 15 februari 2024, via https://www.vrt.be/nl/over-de-vrt/nieuws/2021/03/15/40-van-kwetsbare-gezinnen-kan-geen-lidgeld-voor-hobby-betalen/

Aanbevelingen voor de parlementsverkiezingen van 2019. (z.d.). Geraadpleegd op 5 mei 2024, via https://www.pakjetijd.be/images/memorandum_2019_hr.pdf

BabyPeuterBib. (z.d.). Geraadpleegd op 24 mei 2024, via https://asse.bibliotheek.be/babypeuterbib

Belgisch Nationaal Actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030: Beknopte versie. (z.d.). Geraadpleegd op 25 mei 2024, via https://www.mi-is.be/sites/default/files/documents/europese_kindgarantie_-_beknopte_versie.pdf

Belgisch nationaal actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030. (3 mei 2022). Geraadpleegd op 25 mei 2024, via https://www.mi-is.be/sites/default/files/documents/be_nap_kindgarantie.finaal_0.pdf

Beyens, K. (2020-2021). *Vrijetijdsparticipatie bij gezinnen in armoede met een migratieachtergrond*. Geraadpleegd op 24 april 2024, via https://vzwsportpret.be/vrijetijdsparticipatie-bij-gezinnen-in-armoede-met-een-migratieachtergrond/

Borgers, A., Sanders, C., Samyn, W., Minnebo, J., Steyaert, J., Lagrou, R., Busschaert, S., & Verbelen, J. (3 maart 2021). *VRT Armoede en vrijetijdsbesteding*. Geraadpleegd op 17 februari 2024, via https://www.vrt.be/content/dam/vrtbe/over-de-vrt/prestaties/VRT%20-%20Vlamingen%20en%20vrijetijdsbesteding%20-%20extern.pdf

Bouwen aan vrijetijdskansen voor jongeren in de jeugdhulp. (23 maart 2021). Geraadpleegd op 16 februari 2024, via https://www.jeugdhulp.be/actua/nieuwsberichten/bouwen-aan-vrijetijdskansen-voor-jongeren-in-de-jeugdhulp

Breckx, R. (26 maart 2024). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

CoderDojo? (z.d.). Geraadpleegd op 24 mei 2024, via https://asse.coderdojobelgium.be/

Daly, M. (September 2019). *Fighting Child Poverty: The Child Guarantee.* Geraadpleegd op 25 mei 2024, via https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/638429/IPOL_BRI(2019)638429_EN.pdf#:~:text=The%20EU%20is%20a%20leader%20in%20policies%20to,income%2C%20access%20to%20quality%20services%20and%20children%E2%80%99s%20participation

De Mot, R. (11 april 2023). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

De Mot, R. (13 april 2023). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

De Mot, R. (24 april 2024). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

De Mot, R. (8 mei 2024). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

De Visscher, K. (27 juni 2019). *Hoe dicht je de kloof tussen mensen in armoede en vrijetijdsaanbod?* Geraadpleegd op 27 april 2024, via https://sociaal.net/achtergrond/hoe-dicht-je-kloof-tussen-mensen-in-armoede-en-vrijetijdsaanbod/

Dokter Jules Bouts (Fonds). (z.d.) Geraadpleegd op 20 mei 2024, via https://kbs-frb.be/nl/dokter-jules-bouts-fonds

Doorverwijsformulier De Katrol. (z.d.). Geraadpleegd op 8 mei 2024, via de Google Drive van De Katrol Asse.

Drempels verlagen. (z.d.). Geraadpleegd op 16 februari 2024, via https://ambrassade.be/nl/toolbox-diversiteit/laagdrempelig-jeugdwerk/drempels-verlagen

Drempels verlagen. (z.d.). Geraadpleegd op 19 mei 2024, via https://ambrassade.be/nl/toolbox-diversiteit/laagdrempelig-jeugdwerk/drempels-verlagen

Elk kind, elk gezin gepast ondersteunen – Werkingsprincipes. (z.d.) Geraadpleegd op 26 april 2023, via https://expoo.be/themas/huizen-van-het-kind/elk-kind-elk-gezin-gepast-ondersteunen-werkingsprincipes

Enquête naar inkomsten en levensomstandigheden. (z.d.). Geraadpleegd op 12 mei 2024, via https://statbel.fgov.be/nl/enquete/enquete-naar-inkomsten-en-levensomstandigheden-silc

Erkenningsvoorwaarden Huis van het Kind. (30 maart 2022). Geraadpleegd op 4 mei 2023, via https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/huis-van-het-kind-en-aanbod/huis-van-het-kind

Formesyn, N., Henion, W., Bachtregaele, S., Reynaert, D., Roets, G., & Roose, R. (2018). *Kansarm maar niet kansloos: Een grondrechtenbenadering van kinderarmoedebestrijding.* (2de druk). Leuven: Acco.

Functieprofiel medewerker Katrolproject Huis van het Kind. (z.d.). [Functieprofiel]. OCMW en Gemeente Asse.

Geïntegreerd samenwerken. (z.d.). Geraadpleegd op 5 mei 2023, via https://expoo.be/themas/geintegreerd-samenwerken

Gemeentelijk informatieblad Assetablieft. (z.d.). Geraadpleegd op 20 mei 2024, via https://www.asse.be/gemeentelijk_informatieblad_assetablieft

Gezinsinkomen en (kans)armoede: Achtergrondinformatie en documentatie. (z.d.). Geraadpleegd op 27 april 2024, via https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede/achtergrondinformatie-en-documentatie

Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat. (z.d.). Geraadpleegd op 28 april 2024, via https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede#toc-kinderen-in-kansarmoede-naar-levensdomeinen-waarop-kansarmoede-zich-manifesteert

Gezinsinkomen en (kans)armoede: Cijfers op maat. (z.d.). Geraadpleegd op 28 april 2024, via https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede/cijfers-op-maat#toc-lokaal-dashboard-kinderen-in-kansarmoede-en-kinderen-met-recht-op-toeslagen-en-tegemoetkomingen

Handleiding doorverwijsformulier De Katrol. (z.d.). Geraadpleegd op 8 mei 2024, via de Google Drive van De Katrol Asse.

Huis van het Kind. (z.d.). Geraadpleegd op 24 april 2023, via https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/huis-van-het-kind-en-aanbod/huis-van-het-kind).

Informatiebrochure Geïntegreerd Breed Onthaal. (2016). Geraadpleegd op 23 juni 2023, via https://www.departementwvg.be/sites/default/files/media/documenten/Infobrochure_geintegreerd_breed_onthaal_2016.pdf

Inkomen en armoede: Bevolking in armoede of sociale uitsluiting. (21 februari 2024). Geraadpleegd op 11 mei 2024, via https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-in-armoede-of-sociale-uitsluiting

Je kind inschrijven. (z.d.). Geraadpleegd op 14 maart 2024, via https://www.bazart.org/je-kind-inschrijven#hoeveel-kost-bazart

KSA Assebroek: Uitleendienst kampmaterialen voor kinderen uit gezinnen in armoede. (z.d.). Geraadpleegd op 20 mei 2024 via https://kbs-frb.be/nl/uitleendienst-kampmaterialen-voor-kinderen-uit-gezinnen-armoede

Lage werkintensiteit. (z.d.). Geraadpleegd op 13 mei 2024, via https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/plus#toc_heading_13

Levensdomeinen verbinden. (z.d.). Geraadpleegd op 26 april 2023, via https://www.expoo.be/themas/huizen-van-het-kind/levensdomeinen-verbinden

Maak tijd vrij: Een projectwebsite waarbij we de brug slaan tussen jeugdhulp en jeugdwerk. (z.d.). Geraadpleegd op 18 februari 2024, via https://ambrassade.be/nl/maak-tijd-vrij

Markey, J.P. (2009). *Van kansarm naar kansrijk?: 'studie- en opvoedingsondersteuning aan huis' bij kinderen uit kwetsbare gezinnen.* Antwerpen: Garant.

Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen risico op armoede of sociale uitsluiting. (8 februari 2024). Geraadpleegd op 12 mei 2024, via https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting

MVL. (11 oktober 2023). *Vrijetijdsbeurs voor 55-plussers in 't Jass.* Geraadpleegd op 20 mei 2024, via https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20231011_93639739

Onze academie. (z.d.). Geraadpleegd op 24 mei 2024, via https://www.kunstas.be/onze-academie

Organisatie. (z.d.). Geraadpleegd op 24 april 2023, via https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/organisatie#toc-organisatiestructuur

Overal Huizen van het Kind. (z.d). Geraadpleegd op 26 april 2023, via https://www.expoo.be/overal-huizen-van-het-kind-0

PERSBERICHT: Huis van het Kind start met VISIT. (10 oktober 2021). [Persbericht]. Asse: Gemeentebestuur Asse, Dienst Communicatie.

Rapport armoede Asse. (z.d.). Geraadpleegd op 27 april 2024, via https://provincies.incijfers.be/databank/report/?id=rapport_armoede&input_geo=gemeente_41002

Samenwerkingsverband Geïntegreerd Breed Onthaal. (04 februari 2019). Geraadpleegd op 23 juni 2023, via https://dwvg-portaalsite.paddlecms.net/sites/default/files/media/20190402_brochure_wat_is_samenwerkingsverband_gbo_def.pdf#:~:text=De%20wettelijke%20basis%20voor%20het%20samenwerkingsverband%20ge%C3%AFntegreerd%20breed,Dit%20besluit%20over%20het%20lokaal%20sociaal%20beleid%20goedgekeurd

Scouting op maat. (z.d.). Geraadpleegd op 24 mei 2024, via https://www.scoutsengidsenvlaanderen.be/leiding/ondersteuning/leiding/diversiteit/scouting-op-maat

SILC definities. (z.d.). Geraadpleegd op 12 mei 2024, via https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/plus#toc_heading_12

SILC definities. (z.d.). Geraadpleegd op 12 mei 2024, via https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/plus

Situering. (z.d). Geraadpleegd op 24 april 2023, via https://www.expoo.be/situering

Verbeyst, L. (5 maart 2024). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

Verbeyst, L. (6 april 2023). *Persoonlijke communicatie*, via gesprek.

Voor professionals. (z.d). Geraadpleegd op 26 april 2023, via https://www.huizenvanhetkind.be/voor-professionals

Vrijetijdsbeurs 55+. (z.d.). Geraadpleegd op 20 mei 2024, via https://vlaamseactievesenioren.be/afdeling/asse/kalender.html?id=118470

Wat betekent vrijetijdsbeleving voor mensen in een kwetsbare situatie?. (15 maart 2021). Geraadpleegd op 15 februari 2024, via https://www.netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2021/onderzoek-vrijetijdsbeleving-vrt

Wat is (kans)armoede? (z.d.). Geraadpleegd op 7 mei 2024, via https://komaf.be/nl/themas/artikel/wat-is-kans-armoede

Wat is (kans)armoede? (z.d.). Geraadpleegd op 14 februari 2024, via https://komaf.be/nl/themas/artikel/wat-is-kans-armoede

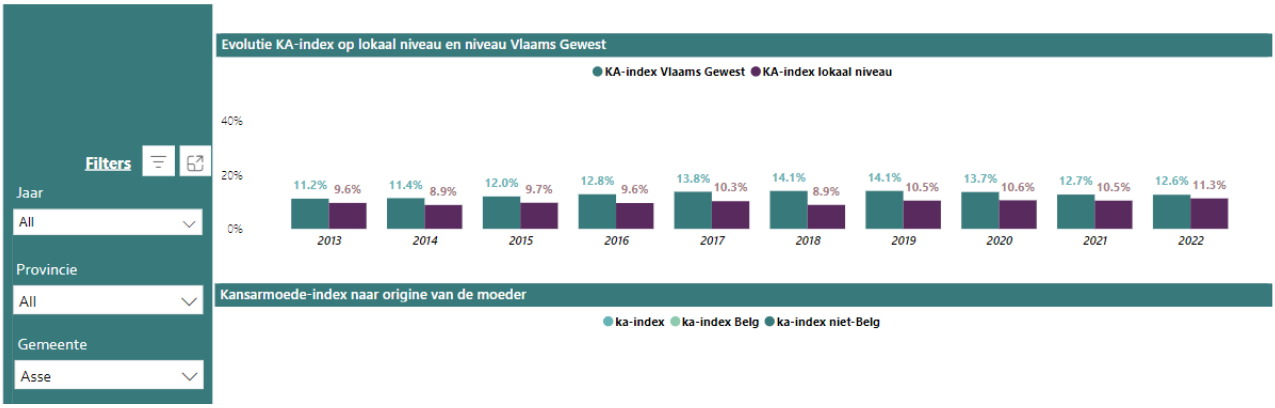
Wennekers, A., A. Roeters, A. van den Broek en I. Pulles (2018). Vrije tijd. In: *De sociale staat van Nederland 2018*. Geraadpleegd op 5 mei 2024 via https://digitaal.scp.nl/ssn2018/vrije-tijd

Wie zijn wij. (z.d.). Geraadpleegd op 10 mei 2023, via https://dekatrol.org/about/

Wouters, N. (10 juni 2021). *Kansarmoede: Lichte daling en nieuwe inzichten over ondersteuning kwetsbare gezinnen.* Geraadpleegd op 27/04/2024, via https://pers.opgroeien.be/kansarmoede-lichte-daling-en-nieuwe-inzichten-over-ondersteuning-kwetsbare-gezinnen

8 Bijlagen

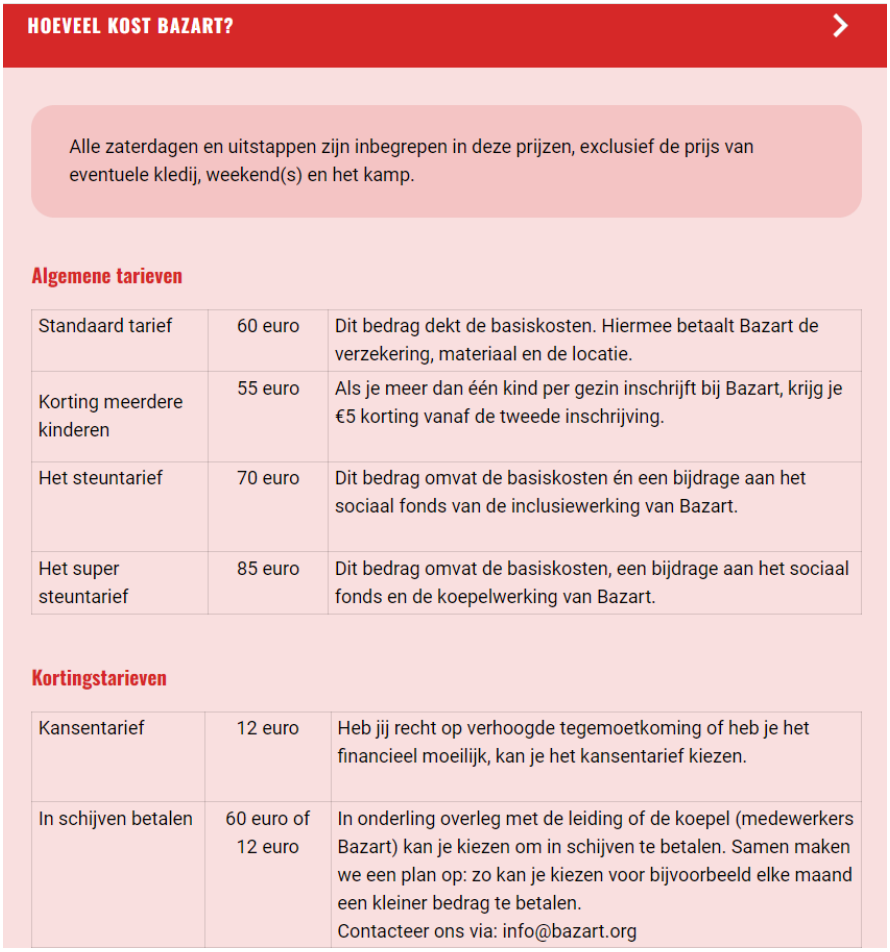
8.1 Cijfers kinderarmoede

Figuur: Evolutie KA-index in het Vlaams Gewest vs. Asse

8.2 Inschrijvingssysteem Jeugdbeweging Bazart

HOEVEEL KOST BAZART?

Alle zaterdagen en uitstappen zijn inbegrepen in deze prijzen, exclusief de prijs van eventuele kledij, weekend(s) en het kamp.

Algemene tarieven

Standaard tarief	60 euro	Dit bedrag dekt de basiskosten. Hiermee betaalt Bazart de verzekering, materiaal en de locatie.
Korting meerdere kinderen	55 euro	Als je meer dan één kind per gezin inschrijft bij Bazart, krijg je €5 korting vanaf de tweede inschrijving.
Het steuntarief	70 euro	Dit bedrag omvat de basiskosten én een bijdrage aan het sociaal fonds van de inclusiewerking van Bazart.
Het super steuntarief	85 euro	Dit bedrag omvat de basiskosten, een bijdrage aan het sociaal fonds en de koepelwerking van Bazart.

Kortingstarieven

Kansentarief	12 euro	Heb jij recht op verhoogde tegemoetkoming of heb je het financieel moeilijk, kan je het kansentarief kiezen.
In schijven betalen	60 euro of 12 euro	In onderling overleg met de leiding of de koepel (medewerkers Bazart) kan je kiezen om in schijven te betalen. Samen maken we een plan op: zo kan je kiezen voor bijvoorbeeld elke maand een kleiner bedrag te betalen. Contacteer ons via: info@bazart.org

("Je kind inschrijven", z.d., z.p.)

8.3 Interviewvragen voor bevraging bij de doelgroep

Semigestructureerde bevraging bij Katrol-gezinnen

Deze bevraging heeft als doel om na te gaan hoe de doelgroep zich verhoudt ten opzichte van het vrijetijdsaanbod in Asse. Bijvoorbeeld: wat vinden ze goed, wat ontbreekt er volgens hen, waarom nemen ze deel of wat houdt hen juist tegen om deel te nemen?

> *Hoe ervaart de doelgroep het huidig aanbod? Wat zijn hun wensen/behoeften/noden? Welke drempel<u>verhogende</u> factoren ervaren ze om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod? (= wat weerhoudt hen om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten?) Welke drempel<u>verlagende</u> factoren ervaren ze om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod? (=wat vinden ze dat goed loopt, waar willen ze meer van zien?)*

Belangrijk: het gaat over **<u>georganiseerde</u> activiteiten** die worden voorzien door een gemeentedienst of andere partner (dus geen ongeorganiseerde, toevallige ontmoetingen aan een speelpleintje of aan de schoolpoort, of samen een voetbalwedstrijd organiseren of …)

Je hoeft de vragen niet allemaal in dezelfde volgorde te stellen. In een ideale situatie kan je elk thema bespreken, maar kijk maar hoe het gesprek verloopt. Het is vooral interessant om **<u>voorbeelden</u>** te vragen bij hun ervaringen/mening. Wat maakt dat zij wel of niet kunnen, willen, mogen, zouden… deelnemen? Je kan hun **antwoorden in grote lijnen noteren** en dan de nota's naar me doormailen/of op papier. Het hoeft opname of geen superexacte verwoording te zijn.

Thema's en vragen

Kennis van het bestaand, georganiseerd aanbod (vrije tijd, sport, jeugdbeweging, evenementen, andere ontspanningsactiviteiten, sociaal-culturele activiteiten, …)

- Welke activiteiten voor kinderen ken je in Asse?
- Vanwaar ken je het? Waar heb je hier informatie over gevonden?

Deelname aan activiteiten

- Nemen je kinderen deel aan activiteiten?
    - Aan welke activiteiten? Hoe lang al?

Algemene mening over/ervaringen met de activiteiten

- Wat vinden je kinderen van de activiteiten?
    - Wat vinden ze goed? Geef voorbeelden.
    - Wat vinden ze moeilijk? Geef voorbeelden.
- Wat vind jij als ouder van deze activiteiten?
    - Specifieer: wat vind je goed aan het sportaanbod, van het vrijetijdsaanbod, van het culturele aanbod, … Geef voorbeelden.
    - Wat vind je minder goed? Geef voorbeelden.

Kostprijs

- Wat vind je van de kostprijs van de activiteiten?
    - Vind je dit veel of weinig of goed zoals het is …?
    - Kan je het betalen?
    - Is de kostprijs voor jou een reden waarom je je kinderen niet kan inschrijven?
- Heb je al gehoord van het sociaal tarief, de UITpas, PSA, …? (Algemeen)
    - Weet je dat je soms korting kan krijgen voor bepaalde activiteiten?
    - Hoe ben je dit te weten gekomen?
    - Welke soorten kortingen ken je? (Sociaal tarief UITpas, PSA, …?)
- Is er een sociaal tarief mogelijk voor de activiteiten van je kinderen? (Specifiek)
    - Zo ja, welke?
    - Heb je hier gebruik van gemaakt?
    - Hoe vond je het om sociaal tarief / korting te krijgen? Hoe is dit verlopen?

Inschrijvingsproces

- Wat vind je van het inschrijvingsproces?
    - Heb je je kinderen al eens ingeschreven voor een activiteit?
    - Hoe heb je ze ingeschreven?
    - Heb je hen zelf ingeschreven of heb je hulp gekregen? Wie heeft jou geholpen?
    - Hoe verliep het inschrijvingsproces?
        - Wat ging goed? Wat vond je moeilijk? Welke moeilijkheden ervaar je in het algemeen om je kinderen in te schrijven?

Bereikbaarheid

- Locatie: wat vind je van de bereikbaarheid van de activiteiten?
    - Hoe ver weg zijn de activiteiten (afstand van je huis tot de activiteit, in tijd en kilometer)
    - Hoe ga je naar de activiteit?
    - Wat vind je van het openbaar vervoer tussen je huis en de activiteit?
    - Vind je het veilig genoeg om te voet of met de fiets naar de activiteit te gaan?

- Tijd/dagen: wat vind je van de tijdstippen van de activiteiten?

- Wat vind je van de tijdstippen waarop de activiteiten worden georganiseerd? (dagen en uren) – Geef voorbeelden.
- Ben je op die momenten beschikbaar om je kinderen naar de activiteiten te brengen?
- Is het tijdstip een reden waarom je kinderen niet kunnen deelnemen?

Informatie en communicatie

- Hoe communiceer je met de organisatie? Geef voorbeelden.
  - Welk gevoel heb je wanneer je met de organisatie communiceert? Geef voorbeelden.
- In welke taal communiceer je met de organisatie?
- Hoe duidelijk vind je de informatie die je van de organisatie krijgt? Geef voorbeelden.
  - Begrijp je alles?
  - Wat vind je moeilijk

Andere drempels (weerhoudend)

- Welke moeilijkheden ervaar je om je kinderen naar een activiteit te laten gaan?
- (Wat houd je tegen om je kinderen in te schrijven? En om je kinderen te laten deelnemen?) Geef voorbeelden.

Sterke punten: wat vind je juist wél goed?

- Welke goede ervaringen heb je met organisaties die activiteiten organiseren? (vb. gesprek met een lid met dezelfde culturele achtergrond/taal, huisbezoek door iemand van de organisatie, tweedehandsaanbod van een uniform, sociaal tarief, …)

Dromen / in een ideale wereld…

- Wat zijn jouw noden/behoeften/wensen/dromen als gezin/ouder op gebied van activiteiten voor jouw kinderen (of jou gezin)? Geef voorbeelden.
  - In een ideale wereld, wat zou jij graag in Asse zien om ervoor te zorgen dat jouw kinderen kunnen deelnemen aan activiteiten?
- Wil je zelf nog iets toevoegen?

8.4 Interviewvragen voor bevraging bij organisaties

DEEL 1 - Focus op gezinnen/casussen – *indien respondent zelf voorbeelden kan geven van casussen / concrete situaties van gezinnen*

1. Tot in hoeverre zijn kwetsbare gezinnen volgens jou op de hoogte van de activiteiten van de academie? (voorbeelden)
2. Welke activiteiten van de academie of in samenwerking met de academie worden volgens jou het meest bezocht door kwetsbare gezinnen. (niet om te labelen, gewoon een inschatting)
3. Hoe kijken kwetsbare gezinnen volgens jou naar de activiteiten van de academie?
   Hoe ervaren ze de activiteiten? (voorbeelden)
4. Welke drempels denk je dat kwetsbare gezinnen ervaren die hen ervan weerhouden om deel te nemen/in te schrijven aan de academie? (voorbeelden)
   a. Wat zijn hun noden denk je?
5. Wat zijn volgens jou de noden en wensen van kwetsbare gezinnen op vlak van vrije tijd? Die naar de voetbal komen?
6. Tot in hoeverre is het aanbod van de club volgens jou afgestemd op de noden en wensen van kwetsbare gezinnen?
7. Welke zaken ervaren ze als positief? Wat zijn hun positieve ervaringen? (voorbeelden)

8. Waar dromen kwetsbare gezinnen volgens jou van, op vlak van vrijetijdsaanbod? (In een ideale situatie…)

DEEL 2 - Focus vanuit organisaties – *respondent werkt in of nauw samen met organisaties*

VISIE & STRATEGIE

1. Wat is de visie van de voetbalclub op het vlak van activiteiten voor kinderen tussen 5-12 jaar in Asse?
2. Wat is de visie met betrekking tot kwetsbare gezinnen?
3. Wat is jullie strategie om die visie te verwezenlijken? Hoe pakken jullie die activiteiten aan?
4. Wie bepaalt het beleid van de voetbalclub? Wie bepaalt de jaarplanning?

INITIATIEVEN om drempels te verlagen?

1. Welke initiatieven neemt de voetbalclub om tegemoet te komen aan de noden en wensen van kwetsbare gezinnen?
   Hoe probeert de bib tegemoet te komen aan kwetsbare gezinnen op vlak van
- Betaalbaarheid
- Bereikbaarheid brede zin van het woord
- Begrijpbaarheid
- Beschikbaarheid
- Bruikbaarheid, tot in hoever het bruikbaar is
- Bekendheid
2. Tot in hoeverre zijn deze initiatieven volgens jou succesvol? Voorbeelden.
3. Wat kan beter? Voorbeelden.
4. Wat is volgens jou de grootste uitdaging om als academie tegemoet te komen aan kwetsbare gezinnen?

UITDAGINGEN IN DE vrijetijds-SECTOR en ideeën voor duurzame oplossingen.

1. Werk je soms samen met andere organisaties of het bestuur van Asse rond kwetsbare gezinnen? Zo ja, met wie? Hoe verloopt die samenwerking?
2. Wat loopt goed, wat zijn duidelijke succesverhalen of good practices?
3. Wat loopt stroef? Wat zijn de grootste struikelblokken?
4. Welke ideeën stel jij voor om hier toch een oplossing of verbetering voor te vinden?

INSPIRATIE UIT ANDERE REGIO'S / DIENSTEN / ORGANISATIES…

5. Heb je weet van voorbeelden uit andere regio's of organisaties die als inspiratie kunnen dienen voor dit thema? Zo ja, welke?

Deel 3 – UITPAS

1. Hoe verloopt de samenwerking met de Uitpas?
2. Hoe verloopt het inschrijvingsproces bij kwetsbare gezinnen met kansentarief?
   a. Wat loopt goed? Waar loopt het soms moeilijk?
3. Welke voordelen heb je bij de UiTPAS bij de voetbal?
4. Hoe wordt de extra kost van de UiTPAS gefinancierd door jullie club?
5. Heb je nog andere opmerking of pijnpuntjes i.v.m. de UiTPAS?
   Doen jullie beroep op andere financiële fondsen om rond te komen als club?

8.5 Interviewvragen focusgroepsgesprek met katrolstudenten + katrolverantwoordelijke

In het kader van mijn eindwerk probeer ik te achterhalen tot in hoeverre het vrijetijdsaanbod in Asse is afgestemd op gezinnen met kinderen tussen 5 en 12 jaar. Omdat jullie rechtstreeks bij de gezinnen aan huis gaan, wil ik graag jullie inzichten verkrijgen rond dit thema.

Als je denkt aan de 5 drempels: betaalbaarheid (inclusief inschrijvingsproces), bereikbaarheid, begrijpbaarheid, beschikbaarheid en bruikbaarheid (aangevuld met nog 2 extra B's: bekendheid en betrouwbaarheid), welke deelnamedrempels enerzijds en succesverhalen anderzijds komen er in jullie op?

Dus concreet, betreft het deelnemen aan hobby's en (georganiseerde) vrijetijdsactiviteiten bij jullie gezinnen:

1. Wat loopt er goed bij de gezinnen?
2. Waar lopen ze op vast?
3. Welke tips en suggesties zou je meegeven aan vrijetijdsorganisaties of het bestuur zodat kwetsbare gezinnen makkelijker zouden kunnen deelnemen aan het georganiseerd vrijetijdsaanbod?
4. Wat zijn jullie ervaringen met de UiTPAS?
5. Hoe kijken jullie naar inclusief vs. exclusief werken?
6. Als je terugblikt op je eigen ervaringen als kind/volwassene of denkt aan andere organisaties die je kent: welke voorbeelden kan je geven van een drempelverlagende aanpak rond vrijetijdsactiviteiten?
7. Wat zou je nog willen toevoegen?

8.6 Logboek van losse bedenkingen

Als we de bevindingen uit het theoretisch onderzoek vergelijken met die uit het praktijkonderzoek, zien we enerzijds een enkele gelijklopende inzichten en initiatieven. Anderzijds zijn er ook aspecten waarbij nog een kloof te overbruggen valt tussen theorie en praktijk.

8.6.1 Ruwe conclusies en aanbevelingen

Ruwe, onafgewerkte notities van gedachten doorheen het proces.

't Is toch interessant dat er altijd eerst een probleem moet zijn alvorens er iets aan gebeurt. Dus gaan we bij vrije tijd ook nog wachten tot het een overduidelijk probleem is alvorens we er iets aan gaan doen? Of zijn de gevolgen al overduidelijk maar willen we ze niet herkennen?

Nochtans is het evenveel een grondrecht als wonen, en gezondheid en …..

Geen afdeling vrijetijd…

Miisschien is het tijd dat hier harder en bewuster op wordt ingezet?

Nadenken om hier op in te zetten

Minirechtenonderzoek, zorgen dat metnsen hun recht opnemen. Wordt vaak gefocust op geld, financien, onderwijs, huisvesting, …. Maar recht op vrijetijd krijgt precies minder aandacht, lijkt geen evengrote basisbehoefte als gezonde voeding, ….. tijdens corona maar eens gebleken dat heel veel mensen depri werden als ze geen ontspanning hadden → die cijfers erbij zetten.

Ook door correct door te verwijzen en sociale kaart uit te leggen en empoweren om hen op zelfstandige basis te laten participeren in de samenleving.

Brugenbouwer

Om dat te kunnen moeten ze weten wat het aanbod is. En daarvoor zijn wij bruggenbouwers. Ze mogen niet afhankelijk zijn van ons. Ze moeten zelfredzaam worden en wij begeleiden hen in het proces naar meer zelfredzaamheid..

Omdat armoede zo multidimensionaal en soms ook verborgen is moeten we op alle grondrechten tegelijk werken.. alle levensdomeinen. Ook hier is ontspanning, zelfontwikkeling een belagnrijk domein…

Einddoel is dat ze zelfredzamer zijn (op al deze domeinen).

Zo bouwen we vertrouwenop…

Eindconclusie: multidimensionaal probleem maar wordt dit multidimensionaal aangepakt? Wordt vrijetijd als belangrijk beschouwd? In asse is mijn vraag of daar een prioriteit van wordt gemaakt? Lijkt dat er een grote nood is en de vraag is hoe gaat die nood worden ingevuld of aangepakt?

Sociaal, emotioneel en mentaal welzijn wordt soms niet als prio gezien want als ge dak en eten hebt moogt ge al content zijn zogezegd…

Dan corona perfect voorbeeld van gevolgen van geen sociale contacten en geen ontspanning.

Is maw belangrijk dat ook wordt ingezet op deze sociale indicatoren van armoede.

Recente wijziging in SILC enquete toont aan dat het sociale aspect ook belangrijk is.

Er niet bijhoren, sociale uitsluiting, zie helft van armoedeindicatoren zijn vrije tijd

Doen we dus door bruggen te bouwen en gezinnen in contact te brengen met hun rechten, met diensten en organisaties in de sameneleving/maatschappij waar zij ook evenvel recht op hebben om gebruik van te maken… bruggen bouwen en hen hierein versterken en ondersteunen (empoweren).

Onze opdracht als gezinsoondersteunener

Zodat na onze ondersteuning zij voldoende zelfredzaam zijn om zelf hierin voort te gaan en hun rechten op te nemen als een volwaardige burger in de maatschappij, zoals dit in de grondwet staat.

Later: Asse eerste gemeente die uitpas deed en nu uitgerold

Insteek:

Eerst drempelscan gedaan algemeen qua diensten GBO, nu soort drempelscan gedaan op specifiek niveau van kwetsbare gezinnen zelf, al dan niet rechtstreeks of via studenten (hoe dan ook wel bij studenten die bij mensen thuis gaan) → drempelscan met specifieke focus op vrijetijdsactiviteiten.

Eigenlijk bevestigt deze drempelscan mijn vermoedens…. Dus observaties lijken correct, dus van verkennende fase nu doorgaan naar specifieke fase en praktische nadenk-fase van hoe gaan we hier iets aan doen. → allerlei voorstellen geven van waaraan gewerkt kan worden + allerlei voorstellen geven van hoe dit er in de realiteit zou

kunnen uitzien → wel nog bevragen: zouden mensen deelnemen mochten er meer "georganiseerd" maar zonder zich te moeten toeleggen op een heel jaar – genre activiteiten zijn → je zou dit met bevraging kunnen doen maar vraagt veel tijd en mogelijks weinig resultaat qua input, dus misschien beter eens een paar experimenten doen en kijken hoe doelgroep hierop reageert. Hoe dan ook zal de doelgroep van de katrol hier wel op toehappen… dus zou geen verloren "tijd" zijn, want elke actie die je neemt om vrijetijdsrecht van kinderen te kunnen waarmaken, draagt bij aan hun ontwikkeling, het is niet gewoon een extraatje in de context van een experiment, nee voor hen is het effectief nuttig, net zoals er een dienst is die De Katrol heet en VISIT etc.… die de ontwikkelingskansen en opvoeding en onderwijskansen wil vergroten, zou het nuttig zijn om een project op te starten die zich ook inzet op vrije tijd. Want HvhK en Katrol en VISIT etc.… zijn tenslotten allemaal bemiddelaars en bruggenbouwers tussen bestaande diensten… maar katrol op zich is een nieuwe dienst want het biedt iets dat andere diensten niet bieden… geen gespecialiseerde bijscholing zoals onderwijs en ook geen gespecialiseerde verplichte zorg, maar wel een tussendienst tussenbeide → dus ook die insteek vanuit vrijetijdsparticipatie. Hoe dit dan in zijn werk gaat? Kan via outreachende werkkrachten straathoekwerkers/buurtwerking, kan via samenwerkingsverband tussen verschillende verenigingen (zie whatsapp idee), kan via jeugddienst (maar tot in hoeverre zijn zij gespecialiseerd in "de kwetsbare dg"? en tot in hoeverre is het hun functie om dit zélf op te nemen, valt onder jeugd en niet welzijn… dus ofwel daar iemand in dienst om specifiek op dg in te zetten, ofwel onder hvhk (waar de dg eigenlijk al gekend is…)) ------ of insteek van die proeftuinen en oefenbuurtprojecten!

Conclusie/Aanbeveling: Uit gesprekken met en katrolbegeleidingen van gezinnen kunnen twee zaken worden afgeleid over kennis van het aanbod. Een aantal gezinnen lijkt het aanbod enkel te kennen via De Katrol. Dit benadrukt de cruciale rol die outreachende gezinsondersteuners, evenals hulpverleners in het algemeen, bij kwetsbare gezinnen opdat zij hun recht op vrije tijd kunnen opnemen. --> maar wie zegt dat ze hun vrije tijd enkel via georganiseerd aanbod opnemen? Dus verkeerde conclusie. Wel gebruiken voor andere aanzet, zie onder:

Conclusie/Aanbeveling: Uit gesprekken met en katrolbegeleidingen van gezinnen kunnen twee zaken worden afgeleid over kennis van het aanbod. Een aantal gezinnen lijkt het aanbod enkel te kennen via De Katrol. Dit benadrukt de cruciale rol die outreachende gezinsondersteuners, evenals hulpverleners in het algemeen, bij kwetsbare gezinnen opdat zij hun recht op vrije tijd kunnen opnemen. ….

Anderzijds merken we op dat de gezinnen die het aanbod wel kennen, of het nu is via een hulpverlener of uit hun eigen netwerk, dat de kennis vooral beperkt blijft tot het klassieke aanbod zoals voetbal, basket, zwemmen, turnen, kunsten, de jeugdbewegingen en activiteiten van Huis van het Kind. Hoewel dit al een gevarieerde opsomming is, vergt het slechts een blik op de lange lijst van Assesse vrijetijdsaanbieders om te beseffen dat er veel meer variatie in het aanbod is dan wat de gezinnen momenteel lijken te kennen. De mate waarin het gepercipieerd financieel kostenplaatje van de iets meer 'exotische' activiteiten een rol speelt in het al dan niet (willen) kennen van dit aanbod, zou daarbij nader onderzocht moeten worden. De vraag is immers niet enkel wat kwetsbare gezinnen ervan weerhoudt deel te nemen aan het georganiseerde vrijetijdsaanbod, maar ook wat hen ervan weerhoudt op zoek te gaan naar welk aanbod er in feite allemaal beschikbaar is.

Bekendheid:

De gezinnen kennen Huis van het Kind, maar lijken niet te weten dat ze via de website van Huis van het Kind ook informatie kunnen vinden over verschillende hobby's en activiteiten. Ook de info over de sociale tarieven lijkt niet tot bij de doelgroep te geraken behalve indien er letterlijk, stapsgewijs, uitleg wordt gegeven door collega's van de sociale diensten.

Is het een optie om op de landingspagina van de website ook onmiddellijk een tegel "sociale tarieven/korting…" te maken? Sowieso lijkt een tegel voor UITpas mij aangewezen.

Indien link met netwerkgerichte buurten (eerst lezen) → dan nog zeggen dat als buurten meer kennis hebben over de opties, dat er dan meer kennis bij de burgers ligt die dan ook de kwetsbare burgers kunnen inlichten?

Misschien een standaardpagina of stukje van pagina op flyers/brochures/… toewijden aan “blijf op de hoogte van activiteiten en kortingen en … → ga naar huisvanhetkindasse.be ??

De meest **gekende** activiteiten bij de gezinnen zijn voetbal, boxen, karate, zwemmen, jeugdbeweging, kunstenacademie. Kennis van de activiteiten wil daarom niet zeggen dat ze deelnemen. De activiteiten waaraan de gezinnen **deelnemen** (of deelgenomen hebben), zijn: voetbal, kunstenacademie, activiteiten van Huis van het Kind (ontmoetingsnamiddagen, pietenwandeling), ……..

Observatie website: er zijn dingen aan het veranderen, vb op pagina financiële en materiële ondersteuning staat nu expliciet info over PSA en bedrag van tegemoetkoming, maar niet van UITPas en verhoogde tegemoetkoming… terwijl VT ook een link is met zomerkampjes etc. Er zou een tegel kunnen zijn voor “activiteiten als je het financieel iets moeilijker hebt/financieel minder breed hebt/kwetsbaar bent…” da’s niet negatief en gaat in principe ook geen “reclame” maken want die dat genoeg middelen hebben er geen recht op… maar als je mensen steeds meer kan toeleiden naar je website en ook effectief bruikbare info kan geven, dan is dit wel handig… dus info/tips: heb je VT? Heb je UITPas? Weet je dat je punten kan sparen en zo ook geld kan sparen…?

Home pagina: activiteitenkalender is weer weggehaald? (02/05/24)

Er is geen direct doorklik-pad om van de homepagina naar de pagina van UiTPAS te komen, noch van Asse Zomert, noch van Asse Speelt.

Heb gegoogled naar Asse Speelt. Je krijgt de website via de gemeente maar niet via HvhK.

Ik zag een link naar de Assetablieft, klikte door en zag dat er in de editie van december iets stond van de UiTPAS. Als onderschrift staat er “voordeelkaart voor vrijetijd”… Da’s jammer dat dat nergens op de brochure van de uitpas zelf staat. En ook dat er bij alle hobby’s geen snelkoppeling is naar “bij deze hobby kan je de uitpas gebruiken”… als dat er overal zou bijstaan zou het bij de gezinnen mss een gewoonte worden om de reflex te maken om de uitpas te gebruiken.

Heb precies de indruk dat de uitpas een geheim is, dat er zo heimelijk over wordt gedaan. Terwijl het juist een Vlaams initiatief is… voor àlle gezinnen… is er ergens stiekem een beleid dat dit wil achterhouden zoals vb. zoveel mensen niet weten dat ze recht hebben op VT?

Vb. er wordt reclame gemaakt voor de buddy-werking maar niet voor de UiTPAS. Er wordt reclame gemaakt voor de activiteiten, maar niet voor de uitpas… beetje contraditorisch als je juist de kwetsbare gezinnen wil bereiken, niet? Zowel offline als online weinig duidelijke links VANUIT de website van hvhk. Plus er wordt vanuit gegaan dat de naam “uitpas” duidelijk genoeg is…

Staat zelf niet op de lijst die wordt opgesomd op de webiste van asse onder leven en welzijn.

- Als je onder leven en welzijn dan toch (omdat er niets anders echt aanspreekt) doorklikt op onderwijs en opvoeding, zie je een hele lijst, maar geen link naar de uitpas
- Dan klik je door naar opvoedingsondersteuning en krijg je huis van het kind en alle diensten, maar geen tegel met uitpas
- Tenzij je met een beetje chance doorklikt op visit en dan infogids zwanger, en dan heeel goed doorzoekt, dan kom je bij lokale initiatieven uit op de uitpas…
    - En dan nog staat bij de uitpas niet bij dat je in geval van een uitpas met kansentarief recht hebt op 80% korting op heel wat zaken….
- Ok als je in het oorspronkelijke overzicht gaat naar ondernemen en vrije tijd, zie je in die lijst de uitpas, maar ook daar zo je kunnen toevoegen “voordelenkaart voor vrije tijd”
    - Als je daar doorklikt naar de website van de uitpas asse, kom je op de website van hvhk, maar dus zoals eerder gezegd zonder directe doorkliktrail vanuit homepage van hvhk zelf…

Doet denken aan het concept zoals opleidingen. Het is niet omdat ze “zwakker” zijn dat ze geen keuzevrijheid verdienen. Er is de B-stroom met verschillende richtingen, er zijn graduaatsopleidingen, syntra, CVO’s, CBE’s, VDAB, tweedekansonderwijs, alternerend leren, … Dus waarom niet dezelfde insteek voor vrijetijd: dezelfde kansen op een toegankelijker niveau in de brede zin van het woord.

Argument voor waarom ik een bevraging doe bij de doelgroep + drempelscan en participatieonderzoek meeneem in deze stageopdracht.

In Asse werd in XXX een buurtwerking opgestart, ook samen met Younes… hier zeker in toekomst mee samenwerken voor actieve input rond kwetsbare gezinnen waarbij de praktijk aanwijst dat ze moeilijker te bereiken zijn, dus niet enkel terugvallen op kennis van Sociaal huis en Huis vna het Kind/Katrol, maar ook samenzitten met organisaties als Spiegeltje, Tonuso, … waar onze kwetsbare gezinnen zitten.

Of zoals een vertegenwoordiger in de sales waar je met alle zorgen terechtkan en die je naar de correcte personen of info kan doorverwijzen.

Organisatieniveau:

Om de drempels rond beleving weg te werken, kan men binnen éénzelfde dienst en tot in zover dat dit nog niet het geval is, onderling bespreken wat ieders werkwijze is tijdens de gezinsondersteuning. Ieder heeft uiteraard een eigen stijl en het zou jammer zijn elkaar te verplichten om éénzelfde werkstijl te hanteren. Anderzijds kan het helpen om van elkaar te leren en op de hoogte te zijn van iemands aanpak, zodat er geen onuitgesproken veronderstellingen of verwachtingen zijn onder collega’s.

Drempel rond totaaloverzicht geven van de inschrijvingskosten: persoonlijke toevoeging: maak duidelijk wat verplicht is en wat niet → in aanbeveling noteren.

Verwoording: Voor de mama is het op de duur niet meer duidelijk welke rechten ze al opneemt en welke niet.

Er zijn heel wat verschillende soorten tegemoetkoming, wat zeer positief is. Alleen is het niet altijd duidelijk wat deze verschillende soorten juist zijn, vanuit welke subsidie of instantie ze afkomstig zijn en waaraan ze besteed kunnen worden. Een schematisch overzicht kan hier een antwoord op bieden. Dit kan gezinnen helpen het ondersteuningsaanbod te begrijpen, wat schaamte en een gevoel van onbekwaamheid kan wegnemen. Dit kan ouders een gevoel geven van zelf terug wat controle te hebben op hun administratie.

Sofie van Jeugddienst zegt: we hebben veel…. Oké klopt, en misschien is er in andere steden minder maar hoe zit het met de houding van de verenigingen en hoe werkt het daar precies?

Aanbeveling/suggestie:

Instapklasjes organiseren per discipline, dus voor laattijdige inschrijvers, enkel éénmalig indien nodig, maar vb. In januari instappen zoals in 2e semester op hogeschool. En dan kan dit laagdrempeliger zijn, waar er vb. Slechts elke 2 weken een les plaatsvindt, waar een minder hoge lat ligt, maar dat het eerder een soort klaarstoomklasje is, zodat ze kennismaken met de sport/discipline, kennismaken met de verwachtingen en de groep, en kunnen proeven of ze het echt als hobby willen of niet, iets meer vrijblijvend zonder echt een eindexamen/einddoel van een bepaald niveau? Begrijp dat dit mogelijks druk legt op een organisatie omdat het mogelijks weinig groei/ontwikkeling oplevert, maar tegelijk kan het juist wel een kans bieden om talent op te sporen in groepen die in andere omstandigheden deze kans niet of moeilijker zouden krijgen.

Eventueel de optie dat elke organisatie overweegt om doorheen het jaar bewust enkele initiatielessen organiseert specifiek voor wie nieuw is, ipv testdagen waarbij je meteen moet aansluiten bij de bestaande en reeds gevormde/getrainde groep?

(Validiteit? Nuances) Vb. enkel gesproken over “georganiseerd aanbod” en dit ook gespecifieerd tijdens interviews bij gezinnen en organisaties, waardoor andere info niet werd benoemd/niet naar boven kon komen/werd weggelaten…

Observatie dat studenten (zeker als niet maatschappelijk werker zijn) hier niet altijd een zicht op hebben en er ook (begrijpelijk) geen prioriteit van maken, want er zijn meestal andere noden in het gezin. Maar het valt op dat een gezin die al enkele maanden ondersteund wordt, dat het niet duidelijk is wat de stavaza is met hun rechten. Dus in dat geval mss voorstel om iets sterker in te zetten op de rechtenverkenning, om dit minder vrijblijvend maar meer aanklampend aan te brengen in het gezin, omdat het effectief voor financiêle hulp en dus rust kan zorgen en zo meer ruimte kan vrijmaken om andere hulpvragen aan te pakken.

Aangeven dat studenten/huis van het kind nog meer kan inspelen op het aanschaffen van de gewone uitpas (indien gezin voldoende financiên heeft voor standaardprijs), maar dan kunnen ze tenminste al punten beginnen sparen. Ook vragen of ze een terugbetaling kunnen krijgen van de 5 euro basisprijs indien later blijkt dat ze recht hebben op verhoogde tegemoetkoming? Hoewel dat wrs een momentopname is…

Dus eens nagaan op websites: staat uitpas erop of is het via interne communicatie dat het bij huis van het kind gecomms wordt maar niet iedereen geraakt hier (hvhk)…

Eigenlijk ook op website hvhk: Riet gevraagd om duidelijk overzicht te hebben met logo/afbeelding, waar je uitpas kan gebruiken

Veelgesteld vragen → waar korting met uitpas? Dan gaat info naar verkeerde website en geen info → Riet gaat doorgeven aan Melissa/Sofie

Veel verwarring rond terminologie en verschillende kortingssystemen. Ook een bedenking “sociaal kansentarief” is niet klare taal: mss eerder sociale korting? Of kennen onze gezinnen het woord ‘kansentarief’ intussen voldoende? Dit mag geen veronderstelling zijn..

Bij activiteiten van CC Asse: Er zou bij inschrijving moeten staan wat het kansentarief of de UiTPAS is en hoe je het kan bekomen.

Dus nog eens nakijken waar het verschilnt/anders is…

Activiteiten van kinderen waar je kindje/broer/zus wel kan meenemen terwijl je wacht. Of activiteit voor ouders die hun kind wel kunnen meenemen zonder dat het als storend wordt gezien.

Activiteiten voor volwassenen overdag (maar dit is extra info en niet voor dit onderz owv leeftijdfocus?)

“Mindset” gebruiken in aanbevelingen. De mindset moet juist zitten om de drempels steeds voor ogen te houden. Het referentiekader van mensen in armoede in gedachten houden en als organisatie vandaaruit werken. Fondsen maken het mogelijk om aan deze drempels te werken zonder failliet te gaan…

Ivm gezinnen die buiten Asse gaan voor hun activiteiten… Interessant: Sofie De Wever zegt: we hebben veel, en mss in andere steden minder maar wel met meer ondersteuning. Er zijn gezinnen die naar Ternat en Bxl enz gaan omdat het daar goedkoper of in het Frans of met UiTPAS of geen competitie en gewoon plezier of… is. Basket Asse doet geen uitpas EN zou enkel competitie zijn.

Bespreking resultaten:

Activiteiten van Huis van het Kind Asse blijken goed gekend bij de gezinnen. De meeste van de bevraagde gezinnen hebben er al aan deelgenomen met hun kind(eren). Vanuit het perspectief dat dit initiatieven zijn die specifiek gericht zijn op kwetsbare gezinnen, kan men stellen dat dit een positief verhaal is. Enkele mogelijke werkpunten zijn……..

Checken + link in aanbeveling: tickets voor kwetsbare DG? Zouden hier al mee bezig zijn? - zie lotte/rozelien mondeling gesprek ooit en Sofie

Is een Nederlandstalige ouder. Nadenken hoe hier enkele rode lijnen in trekken want er zijn zaken die NL-talige ouders anders lijken te ervaren dan anderstalige ouders. (al is dit kleinschalig "onderzoek" niet echt een super-representatieve insteek om conclusies te trekken…), maar ik vind wel dat deze nuance ergens nodig is. Tenzij het er bij elk gezin/elke quote altijd bijzetten?

Aanbeveling om bij vrijetijdsactiviteiten mild om te gaan met taalbarrières, het zijn geen "controlemechanismen" voor de overheid maar moeten -los van taal- het basisrecht op vrijetijd mee realiseren…

BabyPeuterBib: De opstart in Zellik bleek alvast heel succesvol en er was vraag om dit maandelijks in te plannen, wat intussen gebeurde. Misschien kan er nagevraagd worden bij de doelgroep in Asse of er vraag is naar een hogere ontmoetingsfrequentie. Opmerking: het is niet zo vlot om een overzicht te vinden van de data, mogelijks via een klein technisch foutje. De activiteit staat wel in de agenda van de bib maar het totaaloverzicht bekom je pas als je vanuit de website van Huis van het Kind (pagina "Asse Groeit Op") terug doorklikt naar de BabyPeuterBib. Het zou handig zijn als dit rechtstreeks toegankelijk is vanuit de website van de bib. De activiteit is verder wel goed aangegeven vanuit de bib en hun website.

Beperkingen van het onderzoek

Gemiste kans om effectief te bevragen "komt het huidige aanbod overeen met jouw wensen en behoeften?". Hier kan dieper op worden doorgegaan het komende jaar tijdens katrolhuisbezoeken.

Vanuit een persoonlijke reflectie en analyse van de resultaten, en dus een subjectief antwoord op deze vraag, zou ik stellen dat……..

Met de vraag "wat in een droomscenario"….. heb ik dit proberen doen maar achteraf gekeken toch niet de ideale vraag geweest.

Had bepaalde vragen beter anders geformuleerd, of beter dezelfde lijn van A tot Z doorgetrokken vb. telkens vanuit drempels gewerkt, of telkens vanuit de hoofdvraag + de vier/vijf deelvragen van mijn onderzoek.

Veel info via de studenten en niet rechtstreeks kunnen stellen aan de gezinnen, waardoor dat er een deel gebaseerd is op interpretatie. Als er binnen de gezinsondersteuning andere dringende zorgvragen waren, is het begrijpelijk dat de student minder zicht had op de stand van zaken wat betreft vrijetijdsparticipatie en -beleving.

Subjectieve ervaring/interpretatie van de resultaten, zelfs van de input als via studenten.